

**DOKUMENT EUROPSKE BANKE
ZA OBNOVU I RAZVOJ**

**STRATEGIJA ZA REPUBLIKU
HRVATSKU**

odobrena na sjednici Upravnog odbora od 14. svibnja 2007.

EBRD stavlja čitateljima na raspolaganje prijevod izvornika ovog dokumenta isključivo radi lakšeg snalaženja. Iako se u razumnim okvirima pobrinuo ne bi li osigurao vjerodostojnost prijevoda, EBRD ne jamči niti ne odgovara za točnost prijevoda. Čitatelj se na prijevod oslanja na vlastiti rizik. EBRD, njegovi zaposlenici ili zastupnici ni pod kojim okolnostima nisu odgovorni prema čitatelju niti bilo kojoj drugoj osobi ni za kakvu netočnost, grešku, propust, brisanje odnosno preinaku u bilo kojem dijelu sadržaja prijevoda, ma koji tome bio uzrok, kao ni za bilo kakvu štetu nastalu uslijed toga. U slučaju bilo kakve razlike ili proturječnosti između engleske inačice i njenog prijevoda, mjerodavnom se smatra engleska inačica.

SADRŽAJ

KRATICE	3
SAŽETAK	4
1. PORTFELJ BANKE	7
1.1. PREGLED DOSADAŠNJIH DJELATNOSTI	7
1.2. PROVEDBA PRETHODNE STRATEGIJA ZA REPUBLIKU HRVATSKU	7
1.3. UČINAK PORTFELJA BANKE I IZVUČENE POUKE	8
1.3.1. <i>Tranzicijski učinak i izvučene pouke</i>	8
1.3.2. <i>Financijske djelatnosti</i>	8
1.3.3. <i>Poduzetništvo</i>	9
1.3.4. <i>Infrastruktura</i>	10
1.3.5. <i>Financijska uspješnost postojećeg portfelja</i>	11
1.3.6. <i>Pronalaženje izvora sufinanciranja</i>	11
1.4. SASTAV PORTFELJA	11
2. POSLOVNE PRILIKE	11
2.1. OPĆE REFORMSKE PRILIKE	11
2.1.1. <i>Političke prilike</i>	11
2.2. NAPREDAK U TRANZICIJI I ODGOVOR GOSPODARSTVA	12
2.2.1. <i>Makroekonomski uvjeti za projekte Banke</i>	12
2.2.2. <i>Tranzicijski uspjeh i izazovi</i>	15
2.3. PRISTUP KAPITALU I POTREBE ULAGANJA	22
2.4. ZAKONSKO OKRUŽJE	22
2.5. ZAŠTITA OKOLIŠA	23
3. STRATEŠKA OPREDIJELJENJA	25
3.1. PRIORITETI BANKE ZA RAZDOBLJE OBUHVAĆENO STRATEGIJOM	25
3.2. GRANSKI IZAZOVI I CILJEVI BANKE	26
3.2.1. <i>Poduzetništvo</i>	26
3.2.2. <i>Financijske djelatnosti</i>	27
3.2.3. <i>Infrastruktura i energetika</i>	28
4. SURADNJA S DRUGIM MFI I MULTILATERALNIM DONATORIMA ..	29
4.1. EUROPSKA KOMISIJA	30
4.2. EUROPSKA INVESTICIJSKA BANKA	31
4.3. MEĐUNARODNA BANKA ZA OBNOVU I RAZVOJ (IBRD, SVJETSKA BANKA)	31
4.4. MEĐUNARODNA FINACIJSKA KORPORACIJA (IFC)	31
4.5. MEĐUNARODNI MONETARNI FOND	32
4.6. RAZVOJNA BANKA VIJEĆA EUROPE (CEDB)	32
4.7. PROGRAM UJEDINJENIH NARODA ZA RAZVOJ (UNDP)	32
PRILOG 1: PROJEKTI ZA KOJE JE PREUZETA OBVEZA PO GODINAMA	33
PRILOG 2: NETO KUMULATIVNI IZNOS PLASMANA PO GOSPODARSKIM GRANAMA	39
PRILOG 3: VRIJEDNOST PROJEKATA U TIJEKU	40
PRILOG 4: BILATERALNA POMOĆ ZA PROJEKTE EBRD-a	41
PRILOG 5: ODABRANI GOSPODARSKI POKAZATELJI	55
PRILOG 6: OCJENA HRVATSKIH ZAKONA S PODRUČJA TRGOVAČKOG PRAVA	56
PRILOG 7: OCJENA TRANZICIJSKIH IZAZOVA	63
PRILOG 8: DRUŠTVENO-GOSPODARSKE PRILIKE	65
PRILOG 9: POLITIČKE I DRUŠTVENE PRILIKE	69

KRATICE

BDP	Bruto domaći proizvod
CEDB	Razvojna banka Vijeća Europe
CFCU	Središnja jedinica za financiranje i ugovaranje
DDJ	Dionička društva
EIB	Europska investicijska banka
EK	Europska komisija
ESCO	Tvrtka za energetske usluge
ETS	Sustav trgovanja emisijama
EU	Europska Unija
EUR	Euro
FDI	Izravna strana ulaganja
GEF	Svjetski fond za zaštitu okoliša
HAMAG	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo
HBOR	Hrvatska banka za obnovu i razvitak
IBRD	Međunarodna banka za obnovu i razvoj (Svjetska banka)
IFC	Međunarodna financijska korporacija
ILO	Međunarodna organizacija rada
IPA	Instrument za predpristupnu pomoć
IPO	Početna javna ponuda
ISPA	Instrument za strukturnu politiku u predpristupnom razdoblju
JPP	Javno privatno partnerstvo
KIZO	Komunalna infrastruktura i infrastruktura zaštite okoliša
MFI	Međunarodna financijska institucija
MKSJ	Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju
MMF	Međunarodni monetarni fond
MRS	Međunarodni računovodstveni standardi
MSP	Malo i srednje poduzetništvo
NATO	Sjevernoatlantski savez
NBFI	Nebankarske financijske institucije
OECD	Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj
OESS	Organizacija za europsku sigurnost i suradnju
OMSP	Obrt, malo i srednje poduzetništvo
ORUZ	Osobe raseljene unutar zemlje
PAL	Zajam za programsku prilagodbu (IBRD)
PDV	Porez na dodanu vrijednost
POV	Pročišćavanje otpadnih voda
PPD	Plan prioritarnog djelovanja (npr. u zaštiti okoliša)
SEB	Srednja Europa i Baltik
SGS	Sustav generacijske solidarnosti (1. stup mirovinskog sustava)
TAM	Program upravljanja zaokretom u poslovanju
UNDP	Program Ujedinjenih naroda za razvoj
UNEP	Program Ujedinjenih naroda za okoliš
UNHCR	Visoki povjerenik Ujedinjenih naroda za izbjeglice
UNIDO	Organizacija Ujedinjenih naroda za industrijski razvoj
USD	Američki dolar
ZPP EU-a	Zajednička poljoprivredna politika EU-a

Devizni tečaj 7,345 HRK = 1 EURO

SAŽETAK

Hrvatska i dalje ispunjava uvjete utvrđene člankom 1. Sporazuma o osnivanju Banke.

3. listopada 2005. Europsko je vijeće objavilo da pregovori o pristupanju Hrvatske Europskoj Uniji mogu odmah započeti, tako da su razgovori s EU-om otpočeli kako je i predviđeno. Vođe EU-a odobrile su Hrvatski zahtjev za članstvo u Uniji još 17. lipnja 2004. na svom sastanku na vrhu u Bruxellesu. No, premda je načelno odobrilo početak službenih razgovora o pristupanju Hrvatske Uniji, Europsko je vijeće u prosincu 2004. kao uvjet postavilo punu suradnju hrvatskih vlasti s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ-om) u Haagu. U odluci iz listopada 2005. očitovala se potvrda MKSJ-a da je takva suradnja odista pred vratima. Uhićenjem generala Ante Gotovine, odbjeglog osumnjičenika za ratne zločine i njegovim prebacivanjem u Haag u prosincu 2005., utrt je put početku pristupnih pregovora. Može se očekivati kako će se Hrvatska priključiti Uniji negdje koncem desetljeća, ovisno o njenim vlastitim sposobnostima i mogućnostima pridržavanja uvjeta za članstvo u EU, kao i potencijalu za uklapanje u EU.

Dobivanje statusa kandidata za članstvo u Uniji i otvaranje pregovora s EU-om predstavljali su hvalevrijedan politički uspjeh za Ivu Sanadera, predsjednika Vlade, otkako je njegov HDZ, stranka desnoga centra, pobijedio na izborima u studenom 2003. Sanader je nastavio politiku prethodne vlade lijevoga centra kada je riječ o poboljšanju odnosa sa Srbijom (kao i srpskom i drugim manjinama u Hrvatskoj). Sanaderova manjinska vlada još uvijek se oslanja na potporu stranaka koje zastupaju umirovljenike i nacionalne manjine.

Gospodarski izgledi i dalje su dobri premda proračunski manjak i visoki vanjski dug predstavljaju opasnost koja ne jenjava. U godini 2005. stvarni rast BDP-a dosegao je 4,3 posto, a u 2006. se popeo na 4,8 posto. Privatna ulaganja su neutralizirala pad javnih, pa i više od toga, a i izvozna ostvarenja su bolja od očekivanih.

Cijene su 2005. bile izložene određenom pritisku nagore, uglavnom zbog porasta troškova energije i hrane, kao i viših trošarina. To je dovelo do povećanja prosječne godišnje inflacije s 2,1 posto u 2004. na 3,3 posto u 2005. Stopa inflacije je 2006. lagano pala na 3,2 posto. Hrvatska narodna banka (HNB) i dalje se zauzima za čvrstu monetarnu politiku koja je ponajprije usmjerena prema stabilnom tečaju. Deficit opće države je 2005. bio ispod predviđenih 4,2 posto BDP-a (točnije, dosegao je 4,0 posto GDP-a), a 2006. se prema prvim procjenama spustio na predviđenih 3,0 posto.

U srednjoročnom se razdoblju predviđa stalni rast u rasponu od 3 do 5 posto, uz pretpostavku određenog poboljšanja vanjskih prilika. Očekuje se kako će program fiskalne konsolidacije, koji je u osnovnim crtama iznesen u Vladinim smjernicama gospodarske i fiskalne politike za razdoblje od 2007. do 2009., pomoći Vladi u jačanju fiskalne discipline, daljnjem smanjivanju deficita po tekućem računu i spuštanju vanjske zaduženosti. Kada je posrijedi rast, glavna opasnost proistječe iz snažnog širenja domaćih kredita i sve veće vanjske zaduženosti tvrtki i poslovnih banaka. To bi moglo imati nepovoljan učinak na već ionako visoku razinu inozemnog duga i stvoriti aprecijacijske pritiske.

U naredne dvije godine, Republici Hrvatskoj predstoje važni izazovi radi pripreme za pristupanje Europskoj Uniji. Tu se radi o restrukturiranju i privatizaciji gospodarskih grana koje izvlače korist iz izdašnih državnih subvencija. Potrebno je dovršiti i privatizaciju pojedinačnih poduzeća, uključujući ona u turizmu. Nastavak reforme je potreban i kako bi se podigla djelotvornost pravosuđa i smanjila korupcija. Bit će neophodna znatna ulaganja u javnu infrastrukturu. Da bi prevladale te izazove, hrvatske bi vlasti trebale:

1. unaprjeđivati regionalnu trgovinu i razvoj ulaganjem u prometnu infrastrukturu i daljnjim pružanjem potpore regionalnim trgovinskim inicijativama;
2. nastaviti s restrukturiranjem osjetljivih grana, npr. poljoprivrede i brodogradnje;
3. privatizirati turistička poduzeća te doraditi i do kraja provesti "Strategiju razvoja hrvatskog turizma do 2010.", koju je Vlada donijela u rujnu 2003. godine;
4. promicati sudjelovanje privatnog sektora u infrastrukturi na državnoj, regionalnoj i lokalnoj, komunalnoj razini;
5. promicati ulaganja u infrastrukturu radi povećanja sigurnosti i raznolikosti opskrbe energijom i energetske učinkovitosti te uvesti propise radi lakšeg razvoja tržišta obnovljive energije;
6. pojačati napore koje ulažu u povećavanje transparentnosti i učinkovitosti pravosuđa i javne uprave, a radi ispunjavanja zahtjeva EU-a.

Od zadnje Strategije za Republiku Hrvatsku, plasmani Banke u toj zemlji su porasli na ukupno 1,74 milijardi EUR, uz gotovo 3 milijarde EUR koliko je mobilizirano kod sufinancijera i partnera Banke. Banka je od 1999. u Hrvatsku svake godine uložila prosječno 150 milijuna EUR. Na dan 31. prosinca 2006. bruto iznos isplaćenih sredstava dosegao je 1,3 milijarde EUR, dok su preuzete, a još neizvršene obveze iznosile 840 milijuna EUR. U skladu s prethodnom Strategijom (2005.-2006.), Banka je znatno pojačala svoj angažman na području poduzetništva i infrastrukture, uključujući razinu lokalne samouprave. Projekti Banke imali su dobar tranzicijski učinak zahvaljujući stalnom političkom dijalogu s tijelima vlasti, pripremi projekata za sufinanciranje u sklopu programa ISPA, podizanju normi korporacijskog upravljanja na razini poduzeća, jačanju regionalne gospodarske povezanosti i podupiranju razvoja tržišta kapitala. Godine 2006. Banka je pružila potporu Agrokoru, najvećoj regionalnoj tvrtki iz sektora hrane i pića, uloživši svoja sredstva u njen kapital ne bi li joj pripomogla u pripremi za početnu javnu ponudu dionica.

U predstojeće dvije do tri godine, Banci se pruža prilika za tijesnu suradnju s hrvatskim vlastima radi potpore daljnjem prelasku zemlje na tržišno gospodarstvo. Naglasak će se staviti na ulaganja u sljedeće sektore, a prvenstvo će se ponajprije dati regionalnoj potpori hrvatskim tvrtkama, komercijalnom financiranju infrastrukture na državnoj i lokalnoj razini, financiranju MSP-a i turizmu.

Kada je u pitanju *poduzetništvo*, Banka će se usredotočiti na privatizaciju i restrukturiranje poduzeća u državnom vlasništvu, uključujući i turistička. K tome, banka će se usredotočiti na podupiranje i daljnje širenje i osuvremenjivanje hrvatskih tvrtki u regiji, i to kroz zajmove i ulaganja u vlasnički kapital. Banka bi također mogla financirati preuzimanja tvrtki radi okrupnjavanja u domaćim gospodarskim granama.

Banka će i dalje tragati za prilikama za ulaganja u gospodarski zapostavljene dijelove zemlje.

Kada su u pitanju *infrastruktura i zaštita okoliša*, Banka će na lokalnoj razini raditi s nizom malih i srednjih jedinica lokalne samouprave radi razvoja njihovih infrastrukturnih projekata za možebitno sufinanciranje sredstvima IPA-e. Banka će nastaviti s podupiranjem infrastrukturnih projekata na državnoj razini, poglavito kada se ti projekti mogu financirati na komercijalnim osnovama. Banka će s tijelima lokalne i područne samouprave raditi i na pripremi regionalnih infrastrukturnih projekata. Financirat će ulaganja u infrastrukturu koje idu u prilog turizmu, kao što je projekt Luke Gruž u Dubrovniku. Kada je riječ o energetici, Banka će promicati energetska učinkovitost i usredotočiti se na infrastrukturu neophodnu za sigurnost i raznolikost opskrbe, uključujući projekte na području obnovljivih izvora energije. Financiranje infrastrukture će se pomno usklađivati s drugim MFI, a poglavito s Europskom investicijskom bankom, IBRD-om i EU-om, što će dovesti do zajedničkih financijskih aranžmana i, tamo gdje je to izvedivo, mobiliziranja sredstava IPA-e.

Kada su u pitanju *financijske djelatnosti*, Banka će uz podršku EU-a nastaviti s financiranjem MSP-a u okviru zajedničke Kreditne linije za MSP (*SME Finance Facility*). Banka će nadalje razvijati financiranje za potrebe poduzeća koja se bave davanjem u zakup (*leasingom*) i drugih nebankarskih financijskih institucija poput tvrtki za prodaju prava potraživanja (*factoring*). Banka će nastojati uvesti sekuritizaciju plasmana ne bi li hrvatskim bankama pripomogla u boljem gospodarenju njihovim bilancama. Naposljetku, Banka će razmotriti i sudjelovanje u privatizaciji poštanske banke i osiguravajućeg društva u državnom vlasništvu, i to putem ulaganja u vlasničke udjele.

1. PORTFELJ BANKE

1.1. Pregled dosadašnjih djelatnosti

Do 28. veljače 2007., plasmani Banke u Republici Hrvatskoj dosegli su ukupni iznos od 1.739,7¹ milijuna EUR, a izvršeni su u svim granama hrvatskoga gospodarstva, uz posebni naglasak na financijske djelatnosti i infrastrukturu. Portfelj se trenutno sastoji od 78 projekata, od čega se 1.035,5 milijuna EUR odnosi na plasmane u privatnom sektoru. S 628,5 milijuna EUR, na infrastrukturu otpada većina plasmana u državnom sektoru. Obrtna sredstva u visini od 840 milijuna EUR zaostaju za plasmanima zbog toga što se ulaganja u mnogim infrastrukturnim projektima odvijaju u fazama.

1.2. Provedba prethodne strategija za Republiku Hrvatsku

U svojoj zadnjoj Strategiji za Republiku Hrvatsku, koja je odobrena u ožujku 2005. godine, Banka je zacrtala sljedeće strateške prioritete svog djelovanja u Hrvatskoj:

- (1) financiranje infrastrukture s naglaskom na promet (uključujući željeznice) te komunalnu infrastrukturu i infrastrukturu zaštite okoliša u sprezi s EU-ovim programom ISPA;
- (2) ciljano financiranje obrta i malog poduzetništva posredstvom banaka i tvrtki koje se bave davanjem u zakup, uz uvođenje EU-ove i EBRD-ove Kreditne linije za financiranje MSP-a i mogućnost uvođenja instrumenata za podjelu rizika i sekuritizacije potraživanja;
- (3) privatizacija i restrukturiranje državnih poduzeća, poglavito onih u osjetljivim granama i u turizmu, kao i nastavak potpore jakim domaćim poduzećima u naporima koje ulažu u regionalno širenje.

Tijekom razdoblja obuhvaćenog prethodnom Strategijom, potpisano je 11 izravnih ulaganja, pri čemu su preuzete obveze u visini od 332 milijuna EUR. Financiranje gospodarstva obuhvaćalo je i ulaganje 110 milijuna EUR u vlasnički kapital prehrambenog koncerna Agrokor ne bi li mu se omogućila lakša priprema za početnu javnu ponudu dionica te zajam srpskoj podružnici hrvatske mljekarske tvrtke Dukat (nekadašnje Lure). Infrastrukturni projekti obuhvaćali su zajam od 10 milijuna EUR za poduzeće nadležno za kanalizaciju u Gradu Karlovcu, za koje su angažirana i sredstva iz EU-ovog programa ISPA u visini od 22,5 milijuna EUR, zajam za uređenje Luke Gruž u Dubrovniku, zajam Hrvatskim cestama za riječku obilaznicu, zajam za dovršenje autoceste Zagreb-Rijeka i zajam Pula Prometu za nabavu novih gradskih autobusa. U financijskom sektoru, projekti Banke uključivali su kreditne linije za Hrvatsku poštansku banku (HPB) i za S-Leasing i Raiffeisen Leasing, a za potrebe financiranja MSP-a, kao i dokapitalizaciju Privredne banke Zagreb. Banka je nastavila sa stavljanjem naglaska na poboljšanje korporacijskog upravljanja i financijskih ostvarenja tvrtki u kojima je vlasnik udjela. S približno 40 posto, udio vlasničkih ulaganja u tekućem portfelju je velik u odnosu na mnoga druga tržišta.

¹ U navedenu brojku nisu uračunati iznosi za koje je preuzeta obveza, ali su kasnije otkazani. Bruto iznos preuzetih obveza bio je 1.922 milijuna EUR.

1.3. Učinak portfelja Banke i izvučene pouke

1.3.1. *Tranzicijski učinak i izvučene pouke*

Drugi osvrt na tranzicijski učinak (*Transition Impact Retrospective 2*) pokazuje kako se učinak EBRD-ovih projekata tijekom zadnjeg promatranog razdoblja kretao u rasponu od znatnog to minimalnog. U nastavku iznosimo pregled tranzicijskog učinka prema pojedinim granama.

1.3.2. *Financijske djelatnosti*

Bankarstvo

Projekti Banke bili su usmjereni prema razvoju novih financijskih instrumenata, uključujući jačanje sposobnosti kreditiranja malih i srednjih jedinica lokalne samouprave. Hipotekarno kreditiranje podržano je putem hipotekarnih kreditnih linija u korist triju banaka: Zagrebačke, Privredne i HVB Bank Croatia. Okrupnjavanje bankarstva je uvelike uznapredovalo, pri čemu je 93 posto bankarske aktive u stranom vlasništvu, dok su u vlasništvu države ostale tek dvije manje poslovne banke. Jedna od ***pouka izvučenih*** iz uspješne suradnje s HVB Bankom je potreba za proaktivnim pristupom na području hipotekarne reforme. EBRD-u je savjetovano da se pozabavi neučinkovitostima u institucionalnom i upravnom sustavu koje trenutno sputavaju ispunjenje potreba domaćih klijenata za hipotekarnim kreditiranjem (PE05-300).

NBFI

Banka je svojim djelatnostima u Hrvatskoj prvenstveno podupirala mirovinsku reformu, tvrtke koje se bave davanjem u zakup i osiguravajuća društva, pri čemu posebno valja istaknuti ulaganje u Erste mirovinski fond. Reforma hrvatskog mirovinskog sustava je ocijenjena kao politika koja bi trebala poslužiti kao odličan primjer na Balkanu, pa i šire. ***Pouka izvučena*** iz jedne ocjene iz 2004. je ta da je, unatoč početnim kašnjenjima u poticanju i pridobivanju kako ulagača, tako i članova mirovinskih fondova, Banka bila u pravu kada je podržala reformu i ostala uz nju za čitavog trajanja tog projekta. (PEX04-222).

Privatni dionički fondovi

Najzapaženiji projekt na tom području je Croatia Capital Partnership, osnovan 1997. Taj je investicijski fond pridonio razvoju domaće djelatnosti ulaganja u vlasničke vrijednosnice i izobrazbi domaćeg kadra. No, unatoč tim naporima, sektor privatnih dioničkih fondova i dalje je malen, po obujmu prometa zaostaje za novim državama članicama EU-a, a strani financijski ulagači još nisu pokazali znatnije zanimanje za ulaganje u hrvatske dioničke fondove.

MSP i OMSP

Banka je za više hrvatskih banaka osigurala znatna sredstva za financiranje MSP-a. Međutim, djelotvorna raspodjela i korištenje kreditnih linija pokazali su se teškim, što je vidljivo iz slučaja Hrvatske banke za obnovu i razvitak (HBOR-a), kao i Raiffeisen Banke. ***Pouka izvučena*** iz angažmana Banke u Erste & Steiermärkische Bank ukazuje na potrebu za točnijim određivanjem ciljanih podzajmoprimatelja i prosječne veličine podzajma. (PE02-218). ***Još jedna pouka*** je ta da bi uspješni projekti kreditiranja MSP-a s novim partnerima trebali obuhvaćati mjere tehničke suradnje radi usavršavanja njihovih vještina kreditiranja (PE05-306).

Ukupno gledano, kada su u pitanju *financijske djelatnosti*, tranzicijski je učinak ocijenjen kao *znatan*.

1.3.3. Poduzetništvo

Agroindustrija

Projekti Banke bili su ponajprije usmjereni prema promicanju MSP-a, privlačenju izravnih stranih ulaganja i restrukturiranju poduzeća. Tako je projekt s Vetropackom (vodećim proizvođačem staklenih boca u regiji) otpočeo 2002. godine, a njegovom je provedbom osigurana potpora za unapređivanje proizvodnje staklene ambalaže u skladu s najvišim međunarodnim normama zaštite okoliša. K tome, Vetropack ima snažne poslovne veze sa susjednim zemljama, što ide u prilog regionalnom povezivanju na prostoru JIE. **Pouka** proizišla iz ovog projekta odnosi se na potrebu za provođenjem još temeljitijeg dubinskog snimanja kroz izravni doticaj s većim brojem korisnika projekta, koji su ujedno i klijenti Banke. U slučaju Vetropacka, to je nedvojbeno olakšalo ocjenu kreditnog rizika i rizika za tranzicijski učinak (PEX03-188).

Prirodna dobra

Nakon što je s INOM, državnim poduzećem za naftu i plin, obavila dijalog o politici liberalizacije cijena, Banka je 2001. s tom tvrtkom sklopila jedan posao. Prodaja 25 posto plus jedne dionice INE mađarskom MOL-u bio je neočekivani tranzicijski učinak neizravno povezan s poslom koji je INA zaključila s Bankom.

Industrija

Banka je pružala neprestanu potporu Plivi, jednoj od najvećih farmaceutskih tvrtki u Istočnoj Europi, sve do njene prodaje poduzeću Barr Pharmaceuticals slijedom javnog nadmetanja u listopadu 2006. Promicanjem uspješnog uvrštenja na burzu, s time povezane transparentnosti te upravljačkog i poslovnog razvoja ove tvrtke koja je uvijek bila u žiži javne pozornosti, Banka je postavila norme za svekoliki poslovni sektor. Još jedan uspješan projekt proveden je s Našicecementom, a zamišljen je radi uvođenja novih postupaka financijskog izvješćivanja i objedinjenih MRS-ova. Taj je projekt doveo i do značajnih pomaka nabolje u odnosu na okoliš.

Telekomunikacije

Angažman Banke u Hrvatskoj uglavnom se sastojao od stalne potpore VIPnetu, drugom pružatelju usluga u pokretnoj mreži, radi jačanja tržišnog natjecanja.² Preobrazba telekomunikacijskog tržišta uspješno je obavljena, a preostali su tek manji tranzicijski izazovi. **Izvučena** je i jedna važna **pouka** koja ukazuje na opasnost od stvaranja duopola na telekomunikacijskom tržištu (PE04-275). Ta je opasnost u konačnici ublažena 2005. godine, kada se na tržištu pojavio treći pružatelj usluga u pokretnoj telefoniji.

Nekretnine i turizam

Hrvatska je jedna od ciljnih zemalja za TUI-jevu Kreditnu liniju za avansna plaćanja³ u turizmu. Kreditna linija je predviđena kao potpora uređenju i dogradnji malih hotela ne bi li ih se podiglo na razinu suvremenih standarda. Hrvatska je postala jednom od ciljnih zemalja i za odnedavna prisutne regionalne fondove za ulaganja u nekretnine (Europolis

² Cronet (današnji T-Mobile Croatia) je neko vrijeme bio jedini pružatelj usluga u pokretnoj mreži u zemlji.

³ Velika turistička tvrtka TUI sudjeluje kao jedna od ključnih strana.

II, TriGranit III). Ulaganja koja u zemlju pritječu iz ovih fondova još su prilično ograničena, ali pomalo uzimaju maha. Općenito gledano, poslovanje s nekretninama trpi posljedice određenih manjkavosti u pravnom okviru, poglavito kada je riječ o zakonskim propisima o osiguranim transakcijama, te pomanjkanja transparentnosti na tržištu nekretnina.

Programi TAM/BAS

Program upravljanja zaokretom u poslovanju (TAM) provodi se u Hrvatskoj od 2001. i do danas je podržao 10 projekata na koje je utrošeno 0,5 milijuna EUR pristiglih od većeg broja donatora, uključujući Švicarsku, Veliku Britaniju, Švedsku, Nizozemsku, Irsku, Grčku i Finsku. Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) se provodi u Hrvatskoj od 2000. i do sada je podržao preko 260 projekata koji su financirani sredstvima Srednjoeuropske inicijative, Austrije, Velike Britanije, Njemačke i Posebnog regionalnog fonda za Balkan. Zadnjih godina, naponi koji se ulažu u okviru programa TAM i BAS usredotočeni su na stavljanje programskih sredstava na raspolaganje većem broju seoskih zajednica i proširenje usluga radi dopiranja do tvrtki na čitavom području. Svako daljnje financiranje iskoristit će se ne bi li se doprlo do tih slabije razvijenih krajeva, premda je TAM/BAS sa svojim djelatnostima sve manje prisutan u Hrvatskoj i prebacuje naglasak i sredstva na zemlje u ranoj fazi tranzicije (ETC) i slabije razvijene zemlje Zapadnog Balkana.

Ukupno gledano, kada su u pitanju *poduzetništvo*, tranzicijski je učinak ocijenjen kao *znatan*.

1.3.4. Infrastruktura

Komunalna infrastruktura i infrastruktura zaštite okoliša

Banka je bila uključena u vodno gospodarstvo i promet radi ukidanja unakrsnog subvencioniranja i podizanja cijena usluga na razinu pokriva troškova. Djelatnosti su obuhvaćale gospodarenje krutim otpadom u Zagrebu, sanaciju vodne infrastrukture u Karlovcu, gradnju uređaja za pročišćavanja otpadnih voda u Zagrebu prema modelu BOT i poboljšanje javnog gradskog prijevoza u Dubrovniku. Banka je zahvaljujući programima poboljšanja kreditne sposobnosti gradova bila u stanju uspješno riješiti više problema na području gradskih financija. K tome, Banka je za potrebe sufinanciranja projekta u Karlovcu olakšala privlačenje znatnih bespovratnih sredstava iz programa ISPA. Sudjelovanje privatnog sektora u obavljanju javnih djelatnosti može se još proširiti jer je za sada ograničeno na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu.

Promet

Kada je riječ o prometu, Banka je bila itekako prisutna sa svojim projektima koji su se bavili željeznicama, cestama te po jednom lukom, centrom za kontrolu zračnog prometa i brodogradilištem. Banka je, između ostaloga, provela projekt Autoceste Rijeka-Zagreb, koji je pridonio osnivanju Vijeća za ceste. Hrvatska je vlada otvorila cestovni sektor za privatna ulaganja, a trenutno su prisutna dva privatna operatera: Bina Istra d.d. (u većinskom vlasništvu francuske građevinske grupacije Bouygues) i Autocesta Zagreb-Macelj d.o.o. (u većinskom vlasništvu njemačko-austrijskog građevinskog konzorcija Walter Motorway). Autoceste kojima upravljaju ove dvije tvrtke čine oko 20 posto ukupne autocestovne mreže u Hrvatskoj. Kada je posrijedi željeznički promet,

djelatnosti su usredotočene na Hrvatske željeznice (HŽ) radi njihovog restrukturiranja i osuvremenjivanja, a sve je popraćeno stalnim dijalogom koji se s Vladom vodi o politici reforme željeznica. *Pouka izvučena* iz projekta HŽ-a odnosi se na potrebu ocjene političkih i socijalnih prilika u kojima se provode reforme sektora ne bi li se potrebne mjere osmislile na realniji način (PEX05-261).

Ukupno gledano, kada su u pitanju *poduzetništvo*, tranzicijski je učinak ocijenjen kao *znatan*.

1.3.5. Financijska uspješnost postojećeg portfelja

Financijska uspješnost postojećeg portfelja je izvrsna, pri čemu 99 posto plasmana Banke donosi povrat. Rizik portfelja je ocijenjen s 5,5.

1.3.6. Pronalaženje izvora sufinanciranja

U odnosu na vlastita sredstva Banke, stopa ukupnog iznosa sredstava aktiviranih iz vanjskih izvora sufinanciranja je 2,75. No, tu nisu uračunata sredstva prikupljena kasnije, slijedom Bančinih ulaganja, koja bi – da su zabilježena – dovela do još više stvarne stope angažiranja sredstava. U budućnosti, Banka očekuje dobre izgleda za sufinanciranje, pod uvjetom da su joj – kada je riječ o financiranju – na meti komponente s duljim rokom dospijeća i/ili višim rizikom (tj. mezaninsko financiranje ili financiranje vlastitim kapitalom).

1.4. Sastav portfelja

Projekti u privatnom sektoru predstavljaju 72 posto ukupnog projektnog portfelja. Što se tiče javnog portfelja, komunalni projekti dobivaju na težini kako po brojnosti, tako i po njihovom lokalnom učinku, premda su još uvijek daleko manjeg opsega u usporedbi s velikim infrastrukturnim projektima osiguranim državnim jamstvom, poglavito na području prometa.

2. POSLOVNE PRILIKE

2.1. Opće reformske prilike

2.1.1. Političke prilike

Republika Hrvatska je država s ustavnom parlamentarnom demokracijom u kojoj živi 4,4 milijuna stanovnika. Zakonodavna vlast je u rukama jednodomnog parlamenta (Sabora) u kojem sjede 152 zastupnika. (I Zastupnički i Županijski dom, koji su osnovani 1992., ukinuti su po isteku njihova mandata u travnju 2001.) Predsjednik Republike Stjepan Mesić, koji je ponovno izabran 16. siječnja 2005., poglavar je države i vrhovni zapovjednik oružanih snaga, a u suradnji s drugima sudjeluje u utvrđivanju i provođenju vanjske politike i usmjeravanju djelovanja obavještajnih službi te imenuje premijera koji je na čelu Vlade. Tako je premijera Sanadera imenovao, a Sabor je to potvrdio, u prosincu 2003. slijedom parlamentarnih izbora održanih u studenom iste godine. Sanader je na čelu manjinske koalicijske vlade desnoga centra koju predvodi Hrvatska demokratska zajednica (HDZ), uz potporu Hrvatske stranke umirovljenika

(HSU), omanje Hrvatske socijalno-liberalne stranke (HSLŠ) i predstavnika nacionalnih manjina. Naime, za predstavnike nacionalnih manjina izdvojeno je 8 zastupničkih mjesta. Od ukupno 152 saborska zastupnika, jedanaest ih pripada nacionalnim manjinama, od čega je njih 8 i izabrano u svojstvu predstavnika manjina. Sljedeći parlamentarni izbori su zakazani za studeni 2007. Hrvatska, kao službeni kandidat za članstvo u Europskoj Uniji, pregovara s Bruxellesom u nakani da u EU uđe 2009. ili 2010. Ulazak u EU je kao cilj prihvaćen u hrvatskoj javnosti, što se baš ne može ustvrditi i za ulazak u NATO kao još jedan važan cilj vlade. Naime, Hrvatska je najjači kandidat za sljedeći krug proširenja NATO-a, možda već i 2008.

2.2. Napredak u tranziciji i odgovor gospodarstva

2.2.1. Makroekonomski uvjeti za projekte Banke

Od prošle Strategije, makroekonomske su se prilike popravile. Stopa rasta je 2006. dosegla 4,8 posto, što je porast od 0,5 posto kako u odnosu na 2004., tako i na 2005., a očekuje se da će se na približno istoj razini zadržati i 2007. Privatna ulaganja su neutralizirala učinak opadanja javnih ulaganja, pa i više od toga, a i izvozna ostvarenja su bolja od očekivanih. Turizam, kao jedna od važnijih grana (u kojoj se ostvaruje više od 20 posto BDP-a), i dalje se razvija, pri čemu je 2006. ostvareno 3 posto više noćenja nego godinu ranije. Industrijska proizvodnja porasla je za oko 4,5 posto. Nakon silaznog kretanja stope inflacije od 2002. nadalje, 2005. je prosječna inflacija mjerena cijenama na malo porasla na 3,3 posto, 2006. se spustila na 3,2 posto, a očekuje se kako će 2007. ostati na približno istoj razini. Slijedom treće revizije obavljene u listopadu 2006., *standby* aranžman s MMF-om uspješno je zaključen u studenom iste godine, a Hrvatska je odlučila odustati od vučenja sredstava prema svoja zadnja tri *standby* dogovora s MMF-om. Namjesto toga, budući dogovori s MMF-om u pogledu gospodarske politike odvijat će se u okviru godišnjih revizija iz članka IV. Statuta MMF-a. IBRD je u siječnju 2005. odobrio Strategiju pomoći Republici Hrvatskoj za razdoblje do sredine 2007., ali financiranje još nije doseglo predviđenu razinu zbog kašnjenja u provedbi potrebnih reformi (privatizacija, smanjenje subvencija, reforma pravosuđa, reforma javne uprave).

2005. su se popravila i fiskalna ostvarenja, pri čemu je proračunski manjak opće države smanjen na 4,0 posto BDP-a u odnosu na 4,8 posto iz 2004. Vlada je kao cilj za 2006. postavila daljnje smanjenje na 3,0 posto BDP-a, što se smatra realnim, dok je za 2007. predviđeno smanjenje na 2,8 posto BDP-a. Dug prema umirovljenicima,⁴ čija je otplata osigurana putem Umirovljeničkog fonda i koji ne bi trebao biti uključen u tekuće proračunsko poslovanje, prema očekivanjima bi trebao iznositi približno 1,1 posto BDP-a u 2006. U MMF-u smatraju kako se tu radi tek o jednokratnom dugu koji će većim dijelom biti pokriven naredne godine, ali vlada će u predstojećim godinama morati nešto poduzeti u vezi s mirovinskim sustavom. Naime, mirovinski je sustav osmišljen na ograničavajući način: stopa zamjene⁵ bi se u narednih 10 godina trebala

⁴ Dug prema umirovljenicima se nagomilao u razdoblju od 1993. do 1998. zbog toga što vlada nije uskladila mirovine prema postojećim zakonima. Ukupni se dug procjenjuje na približno 11 milijardi HRK. Prva isplata u visini od 1,2 milijarde HRK obavljena je u lipnju 2006., a druga – u istom iznosu – u prosincu 2006. Umirovljenici koji su se opredijelili za ubranu isplatu ostvarit će polovicu iznosa svojih potraživanja u naredne dvije godine, dok će ostali svoja potraživanja ostvariti u punom iznosu tijekom sljedećih šest godina. Blizu 70 posto umirovljenika odlučilo se za ubranu isplatu.

⁵ Stopa zamjene je odnos između visine mirovina i prethodnih pojedinačnih primanja u trenutku ostvarivanja prava na mirovinu.

spustiti na 30 posto, a trenutno se kreće oko 40 do 42 posto. Ukupna stopa doprinosa radnika je 20 posto bruto plaće, od čega 15 posto odlazi u prvi stup ili obvezno mirovinsko osiguranje na temelju SGS-a, koji se financira doprinosima i prihodima državnog proračuna, a 5 posto ide u drugi stup ili obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje. Vlada ne želi smanjiti doprinose za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju SGS-a ispod 15 posto, tako da je teško povećati visinu doprinosa u drugom stupu. Zbog toga je drugi stup i dalje nedovoljno snažan, a malo je vjerojatno da će doprinos od 5 posto rasti. Novi umirovljenici su stoga u daleko gorem položaju od starih umirovljenika. Da bi se riješilo to pitanje, bit će potrebno iznaći političko rješenje jer je velik dio (40 posto) sadašnjih umirovljenika mlađi od 65 godina.

K tome, vlada je umirovljenicima odobrila božićnicu za 2006. godinu, sa sindikatima u obrazovanju je dogovorila znatne povišice za 2007. te je prihvatila populacijsku politiku. Iako potonji prijedlog neće biti proveden u cijelosti, mjere sa znatnim proračunskim učinkom koje će se provesti tijekom 2007. obuhvaćaju povećanje dječjeg doplata i porodiljne naknade, pronatalitetni dodatak i besplatne udžbenike, prijevoz i smještaj u domovima za učenike osnovnih i srednjih škola. Za očekivati je kako će u 2007. kao izornoj godini biti još takvih mjera. U zdravstvu se gomilaju zaostale obveze, a kako Vlada nije riješila temeljne probleme u tom sektoru, taj problem će se i dalje javljati.

2008. će vjerojatno biti presudna godina za javne financije. Vlada ima ambiciozne planove daljnjeg smanjivanja proračunskog manjka na 2,4 (ili, po preporuci MMF-a, na 1,5) posto BDP-a do 2009. Međutim, u toj se nakani pretjerano oslanja na povećanje naplate prihoda umjesto smanjivanja državnih izdataka, koji su – nakon što su 2006. dosegli 47,4 posto BDP-a – među najvišima u regiji. Uštede su moguće uz pretpostavku potpune provedbe reforme zdravstva, reformiranja državne službe, boljeg usmjeravanja prava iz socijalne, obiteljske i zdravstvene skrbi, poglavito uz vođenje računa o primanjima i imovini korisnika, te provedbe postojećeg srednjoročnog plana smanjivanja subvencija. Već i same državne potpore su 2005. predstavljale čak 2,8 posto BDP-a.

Koncem prosinca 2006., ukupni dug opće države iznosio je 40,8 posto BDP-a (2,9 postotnih bodova manje nego na kraju 2005.), pri čemu je na vanjski javni dug otpadalo oko 40,7 posto ukupnog bruto duga opće države. Vlada je povećala udio financiranja iz domaćih izvora, tako da je vanjski udio u dugu opće države u prosincu 2006. pao za 3,0 postotnih bodova u odnosu na prosinac 2005. i dosegao 16,6 posto BDP-a na kraju prosinca 2006., uz očekivani nastavak pada i tijekom 2007. No, država i dalje neizravno doprinosi vanjskome drugu jer su oko 70 posto njenih trezorskih zapisa kupile banke koje se, pak, zadužuju u inozemstvu.

Deficit po tekućem računu platne bilance se 2006. povećao na 7,7 posto BDP-a uslijed učinka viših cijena energije na međunarodnom tržištu, iz kojeg se razloga deficit po tekućem računu još 2005. popeo na 6,3 posto BDP-a. Ako se trend visokih cijena nafte i snažne domaće potrošnje nastavi, deficit tekućeg računa mogao bi sljedeće godine biti čak i veći. Izvoz je 2006. u odnosu na isto razdoblje prethodne godine i obzirom na vrijednost u eurima skočio za 24,0 posto (izvoz se 2005. povećao za 9,1 posto u odnosu na prethodnu godinu), u usporedbi s uvozom koji se u istom razdoblju povećao za 20,9 posto u odnosu na godinu ranije. Ulazni tekući transferi će rasti usporedo s napredovanjem postupka pristupanja Europskoj Uniji. No, uvoz će, prema očekivanjima, i dalje postojano rasti jer se očekuje kako će i dalje biti prisutna snažna

potražnja za kapitalnim dobrima, a potražnja za uvozom potrošnih dobara će se oslanjati na snažan rast kredita i jednokratno povećanje raspoloživog dohotka uslijed vladine isplate zaostalih mirovina.

Istodobno, vanjski dug Hrvatske je na kraju 2005. dosegao 82,5 posto BDP-a (prema vrijednosti u eurima), a od tada se do konca prosinca 2006. povećao na gotovo 29 milijardi EUR, što je predstavljalo 85,5 posto BDP-a. Posrijedi je porast od 13,5 posto u odnosu na prethodnu godinu, što se pripisuje većem zaduživanju tvrtki. Većina vanjskog duga denominirana je u eurima, a na kratkoročni dug otpada 17,4 posto ukupnog vanjskog duga. Vlada i Hrvatska narodna banka (HNB) su svjesne rizika velike vanjske neravnoteže koja gospodarstvo ostavlja na milost i nemilost vanjskim potresima, te su zadnjih godina pojačale napore ne bi li ih ublažile. Tako je HNB 2005. tri puta povećala obvezne pričuve u odnosu na neto povećanje vanjskih obveza banaka (zadnji puta u prosincu, s 40 na 55 posto). K tome, u veljači 2006. uvedena je i obvezna rezerva koju poslovne banke moraju uplatiti u visini od 55 posto iznosa izdanih vrijednosnih papira. U prosincu 2006. pridodano je još jedno ograničenje. Za rast kredita iznad 12 posto godišnje, banke će biti dužne kupiti blagajničke zapise HNB-a u visini jednakoj polovici iznosa za koji rast prelazi tu granicu i uz godišnju kamatu od 0,75 posto. Kao što smo već napomenuli, država je povećala udio financiranja iz domaćih izvora, tako da je njen udio u vanjskom dugu u prosincu 2006. bio 4,1 postotnih bodova niži nego na kraju prosinca 2005. No, to je više-manje neutralizirano porastom udjela drugih sektora (uglavnom u gospodarstvu). Potonje je uvelike posljedica odluka HNB-a da ograniči inozemno zaduživanje banaka, što je velika poduzeća iz privatnog sektora nagnalo na izravno zaduživanje u inozemstvu, i to u mnogim slučajevima kod matičnih banaka hrvatskih financijskih ustanova u stranom vlasništvu. Sve u svemu, vanjski dug se zahvaljujući bankama i gospodarstvu na kraju prosinca 2006. povećao za 13,2 posto odnosno 30,7 posto u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, povećavši udio ovih dvaju sektora u vanjskome dugu na 67,4 posto ili 4,2 postotna boda više nego na kraju prosinca 2005.

HNB već više godina teži za općenito stabilnim tečajem kune u odnosu na euro, što je u redu s obzirom na to da je oko 80 posto bankovnih zajmova i oročenih štednih uloga denominirano u stranoj valuti ili za nju vezano. Takvom je politikom HNB ispunila svoj osnovni cilj, a to je niska inflacija. Naime, prosječna inflacija mjerena cijenama na malo iznosila je 3,3 posto 2005. odnosno 3,2 posto 2006. Vlasti će se morati nositi s inflatornim rizicima koje donosi ubrzani rast kredita u privatnom sektoru (23 posto u prosincu 2006. u odnosu na isto razdoblje godinu dana ranije) i dogovori o plaćama u javnom sektoru. Ograničena fleksibilnost tečaja je pogodna za neosigurano zaduživanje u stranoj valuti s može bitno nepovoljnim posljedicama za financijsku stabilnost. HNB redovno intervenira na deviznom tržištu, pri čemu obično kupuje stranu valutu ne bi li ublažila pritisak u pravcu rasta vrijednosti kune, ali na tržištu povremeno i prodaje eure. K tome, poduzela je niz odgovarajućih mjera zamišljenih kako bi se u bankama poboljšalo upravljanje kreditnim rizikom. Tako je povećala pondere rizika na neosigurane zajmove denominirane u stranoj valuti ili za nju vezane, uvela obvezu tromjesečnog izvješćivanja o takvim zajmovima i bankama izdala nove upute za upravljanje kreditnim rizikom koji proizlazi iz plasmana stanovništvu i valutno induciranim kreditnim rizikom. Međutim, ubrzani rast kredita daje razloga za zabrinutost: hrvatska kućanstva gomilaju neto obveze koje su osjetljive na promjene tečaja i kamatnih stopa. Više inozemne kamatne stope mogu u konačnici dovesti do viših domaćih kamatnih stopa i pogoršanja sposobnosti tvrtki i građanstva za otplatu duga. Banke su izložene valutno induciranom kreditnom riziku koji može biti visok.

2.2.2. *Tranzicijski uspjeh i izazovi*

Infrastruktura i okoliš

Telekomunikacije: *Potporna regulatoru tržišta vođenjem brige o ocjeni odgovarajućih kaznenih mjera za postupanja koja su u suprotnosti s načelima tržišnog natjecanja.*

U listopadu 2005., tržišno natjecanje u pokretnoj telefoniji se pojačalo ulaskom trećeg operatora (Tele 2) uz već prisutne VIP-Net (Vodafone) i T-Mobile (Hrvatski telekom/Deutsche Telekom). Regulator je uveo mogućnost prijenosa telefonskih brojeva, čime je olakšan prelazak korisnika iz jedne mreže u drugu. Pokrivenost stanovništva pokretnom mrežom je znatna uz stopu penetracije od 95 posto.

Unatoč liberalizaciji tržišta nepokretne telefonije, pri čemu su dozvole izdane šestorici operatora, tržišni udio donedavnog monopoliste (Hrvatskog telekoma-HT-a) gotovo da se nije promijenio. Regulator tržišta, koji je osnovan tek prije dvije godine, ima pravo izricati znatne novčane kazne (5 posto godišnjih prihoda) u slučajevima u kojima ponašanje koje je u suprotnosti s načelima tržišnog natjecanja nije ispravljeno ni nakon opomene. Regulator je do danas pokrenuo dva postupka protiv HT kao odgovor na pritužbe konkurenata, a ti su sporovi trenutno pred sudom. Novi sudionici na tržištu prigovaraju regulatoru da nije dovoljno proaktivan da bi osigurao ravnopravne uvjete igre za sve takmace. HT, koji za strateškog partnera ima Deutsche Telekom s vlasničkim udjelom od 51 posto, predviđen je za daljnju privatizaciju putem uvrštenja na Zagrebačku burzu (i možda još jednu međunarodnu burzu) do sredine 2007., ali sve ovisi o tome hoće li do tada biti riješen spor oko prava vlasništva na podzemnoj svjetlovodnoj mreži (DTK-u).

Kako se tržišna utakmica počela zahuktavati i u pružanju širokopojasnih usluga, HT je kupio Iskon Internet, svog glavnog takmaca na tom području. Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja dala je suglasnost za to preuzimanje unatoč snažnim prigovorima ostalih, manjih takmaca na tom tržištu. No, Iskon Internet je morao spustiti cijene koje su proglašene neumjerenim. K tome, oduzeta je dozvola za WiMax, koja je izdana prije HT-ove kupnje Iskona. Iskon je protiv regulatora tržišta nedavno pokrenuo sudski postupak u nastojanju da poništi tu odluku.

Promet: *Nastavak potpore regionalnoj trgovini ulaganjem u prometne koridore, daljnje restrukturiranje brodogradilišta i željeznica i uključivanje privatnog sektora u prometnu infrastrukturu koja donosi prihod.*

Kao vodeće gospodarstvo na prostoru Jugoistočne Europe, Hrvatska je dala važan obol unapređivanju regionalne trgovine i razvoja. U budućnosti, zemlja bi trebala nastaviti sa svojom potporom Srednjoeuropskom sporazumu o slobodnoj trgovini i s daljnjim ulaganjima u regionalnu prometnu infrastrukturu. Odličan primjer predstavljaju znatna ulaganja što ih je Vlada Republike Hrvatske predvidjela za Luku Ploče. Naime, Luka Ploče je ulazna točka trgovačkog pravca na Koridoru 5c prema Bosni i Hercegovini.

Unatoč svojoj opredijeljenosti za početak privatizacije i restrukturiranja državnih brodogradilišta u skladu sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) s EU-om, Vlada je donedavna odlagala reformu tog sektora. Tijekom 2006., Vlada je naručila studiju restrukturiranja i trenutno razmatra njene zaključke. Kako bilo, Vlada je

obznanila nakanu da u prvoj polovici 2007. otpočne s privatizacijom Uljanika kao poslovno najuspješnijeg brodogradilišta. Programom Svjetske banke PAL-a II predviđena je privatizacija većine udjela u brodogradilištu Uljanik do konca lipnja 2007. Vlada namjerava ispuniti svoju obvezu i, počevši od ožujka 2007., provesti pravila EU-ove politike tržišnog natjecanja kada je riječ o državnim potporama za brodogradnju. No, strategija smanjivanja subvencija u toj grani te konsolidiranja ili inog restrukturiranja poslovanja slabijih brodogradilišta još uvijek nije objavljena.

Restrukturiranje Hrvatskih željeznica otpočelo je 1998., a važni su koraci poduzeti tijekom 2004. i 2005. Naime, postupak je uzeo maha s pripremom za privatizaciju ovisnih društava Hrvatskih željeznica d.o.o., nekadašnjeg javnog poduzeća, u skladu s prihvaćenim obvezama EU-a. Uspostavljen je i primjenjuje se novi pravni okvir za liberalizaciju željeznica. Prema planu iz 2006., predviđena je prodaja triju (što je sada naraslo na šest) sporednih djelatnosti privatnom sektoru i razbijanje Hrvatskih željeznica na pet zasebnih pravnih osoba u skladu s odredbama pravne stečevine EU-a. Subvencije, koje su 2005. prelazile 340 milijuna EUR, znatno će se smanjiti. Restrukturiranje željeznica je i važan dio IBRD-ovog programa PAL II, koji bi Odboru na odobrenje trebao stići u svibnju 2007. Javna nadmetanja za prva tri ovisna društva objavljena su početkom travnja 2007. Planom je predviđeno da će nakon toga uslijediti javno nadmetanje za preostala dva ovisna društva. Podizanje učinkovitosti željeznica je važno želi li se osigurati da znatna nova ulaganja predviđena u toj grani zaista urode plodom.

Kod budućih ulaganja Vlade u prometnu infrastrukturu, potrebno je voditi računa o tome hoće li projekti donositi dovoljne prihode da bi ih financirao privatni sektor. Naime, posrijedi je grana koja je podesna za javno-privatna partnerstva. Primjerice, Banka je zainteresirana za pomoć u dogradnji i uređenju zagrebačke Zračne luke, što bi se moglo financirati putem JPP-a ili zajma poduzeću bez državnoga jamstva.

Komunalna infrastruktura/zaštita okoliša: *Jačanje provedbene jedinice za korištenje sredstava EU-a, osiguranje postojanih i predvidljivih fiskalnih odnosa između središnjih i lokalnih vlasti, donošenje novog zakona o koncesijama i pružanje smjernica i potpore za provedbu javno-privatnih partnerstava na lokalnoj razini.*

Slijedom službenog otvaranja pregovora o pristupanju EU-u, Vlada je pri Ministarstvu financija ustanovila Središnju jedinicu za financiranje i ugovaranje (SJFU). Ta je jedinica odgovorna za vođenje postupka nadmetanja, sklapanje ugovora i isplate bespovratnih sredstava iz programa PHARE i ISPA, dok je Ministarstvo financija nadležno za gospodarenje decentraliziranim sredstvima iz programa EU-a. Radi apsorpiranja veće količine sredstava koja će u budućnosti biti na raspolaganju, SJFU će se morati osnažiti, možda i poboljšavanjem uvjeta ugovora o radu ne bi li se zadržalo stručno osposobljeno i iskusno osoblje. U svom Redovnom izvješću za 2006., to je naglasila i Europska komisija u želji da ukaže na to kako Hrvatska mora biti sposobna za izvlačenje pune koristi iz potpore koju će joj na raspolaganje staviti EU.

Godine 2006., Vlada je objavila novu podlogu za fiskalne odnose između središnjih i lokalnih vlasti. Promjena u raspodjeli prihoda od poreza na dohodak i dobit ima duboke posljedice po gradove u kojima su sjedišta velikih tvrtki, poglavito Zagreb i Rovinj. Šira raspodjela poreznih prihoda, koji se raspoređuju na razini čitave zemlje, očito donosi određene koristi, poglavito za financijski slabije jedinice lokalne samouprave. Istodobno, svim su gradovima potrebni predvidljivi, postojani prihodi kako bi mogli

planirati svoja ulaganja, osobito u dugoročnu infrastrukturu. Stoga valja usvojiti transparentan i pošten pristup fiskalnim odnosima između središnje i lokalne razine i zadržati ga bez obzira na to koja politička stranka vlada zemljom.

U pripremi je novi zakon o koncesijama, a njegovo bi donošenje trebalo biti jedan od prioriteta ne bi li se olakšala dodjela koncesija kako na državnoj, tako i na lokalnoj razini vlasti.

Vlada je iskazala zanimanje za primjenu javno-privatnih partnerstava (JPP-a) radi lakših ulaganja u komunalnu infrastrukturu, uključujući škole i bolnice, a koja ne plaćaju korisnici, već država. No, neophodno je odvagati troškove i koristi ne bi li se sa sigurnošću utvrdilo je li JPP najbolji pristup za određeno ulaganje. JPP-i su najprikladniji za projekte koji donose prihod, kao što su zahvati u vodnom gospodarstvu, kod kojih troškove investicijskog projekta plaćaju korisnici. Vlada je osnovala posebnu jedinicu koja će poslužiti kao žarište spoznaja o JPP-ima. Ta bi jedinica trebala lokalne vlasti uputiti u analizu troškova i koristi, davati im pravne savjete (možda i izrađivati određene standardizirane ugovore) i pružati im potporu u postupcima nabave ne bi li se osiguralo da je odnos rizika i koristi JPP-a pošten s gledišta javnosti. Do danas baš i nije bilo mnogo razgovora s privatnim tvrtkama i financijskim ustanovama ne bi li se potvrdilo njihovo zanimanje za ulaganja u JPP. Stoga bi to trebao biti jedan od prioriteta.

Energetika: *Ulaganja u povećanje sigurnosti i raznolikosti opskrbe energijom, posebice provođenjem sekundarnog zakonodavstva o ulaganjima u obnovljive izvore energije. Poticanje stanovništva i gospodarstva na učinkovitije korištenje energije.*

Kako Hrvatska troši daleko više energije nego što je proizvodi, Vlada bi trebala pripremiti ulaganja u infrastrukturu radi povećanja sigurnosti i raznolikosti opskrbe energijom, uključujući obnovljive izvore energije. Nedavno su doneseni podzakonski akti potrebni kako bi se moglo krenuti s ulaganjima u obnovljive izvore energije, kao što su vjetroelektrane. Vlada je ograničila razinu subvencioniranja zajamčenih (*feed-in*) tarifa prema udjelu "domaćeg sadržaja". Kako se ta oprema trenutno ne proizvodi u Hrvatskoj, time se samo može odgoditi provedba projekta. Vlada bi također trebala razmotriti zakonodavne ili regulatorne mjere radi poticanja tvrtki i fizičkih osoba na ulaganja u povećanje energetske učinkovitosti njihovog poslovanja odnosno stanovanja. Restrukturiranje HEP-a, državne elektroenergetske tvrtke, je u tijeku, ali i dalje je potrebno donijeti mjere kojima će se osigurati stvarno razdvajanje djelokruga operatora prijenosnog i distribucijskog sustava.

Ostvarenja u poduzetništvu

Malo i srednje poduzetništvo: *Poboljšavanje poslovnih uvjeta.*

Vlada se snažno zauzima za malo i srednje poduzetništvo, što je dokazala financijskom potporom koju pruža posredstvom HBOR-a (državne razvojne banke) u obliku kamatnih subvencija za zajmove i putem jamstava koje nudi HAMAG (garancijska agencija). Ta bi se potpora mogla dodatno pospješiti upravnim mjerama kojima se olakšava poslovanje. Između ostaloga, osnivanjem službe koja građanima omogućuje da na jednom mjestu obave gotovo sve radnje potrebne za pokretanje posla (hitro.hr) smanjen je broj dana potreban za osnivanje nove tvrtke. K tome Vlada se s Nacionalnim vijećem za konkurentnost dogovorila o slanju svih nepotrebnih zakona i propisa na

"regulatornu giljotinu" (hitrorez.hr) i izradi elektronskog upisnika svih važećih propisa, koji će biti svima na raspolaganju. Posrijedi je dobro tempirana inicijativa kojom će se smanjiti birokratska nedjelotvornost. Još jedan pomak nabolje je uvođenje prijave PDV-a elektroničkim putem te elektronski vođenih zemljišnih knjiga, iako pokrivenost potonjim sustavom još nije potpuna.

U budućnosti, pojednostavljenje postupka izdavanja dozvola trebalo bi biti jedan od prioriteta jer za male tvrtke to trenutno predstavlja preveliko opterećenje. Neophodno je smanjiti i broj predmeta koji se rješavaju na trgovačkim sudovima jer MSP-i ne mogu čekati nekih 12 mjeseci na rješavanje spora. Mnoge od tih tvrtki mogu čak i ispasti iz posla dok čekaju na sudovima. K tome, "regulatorna giljotina" bi se, kako je i predviđeno, trebala primijeniti i na razini lokalne samouprave.

Izravna strana ulaganja: *Ulaganje većih političkih napora u privlačenje ulagača i upućivanje stanovništva u koristi izravnih stranih ulaganja.*

Vlada je nedavno imenovala novog ravnatelja Agencije za promicanje izvoza i ulaganja, koji ima iskustva u radu sa stranim ulagačima jer je prethodno upravljao uspješnim poduzetničkim parkom u Varaždinu (50 km sjeverno od Zagreba) te bi trebao pospješiti promidžbu Hrvatske među stranim ulagačima.

Vlada bi stanovništvu trebala bolje objasniti koristi izravnih stranih ulaganja. One, između ostaloga, obuhvaćaju dovođenje kapitala radi smanjivanja jaza u međunarodnom financiranju, stručnog znanja i iskustva radi jačanja rasta te proširenih tržišta. Međutim, novija ispitivanja javnog mnijenja pokazuju kako više od polovice stanovnika smatra da izravna strana ulaganja zemlji ne donose nikakvu korist. Štoviše, neke utjecajne javne ličnosti opetovano ističu stajalište da se hrvatska industrija i gospodarstvo mogu dobro razvijati i bez inozemnog sudjelovanja. Zanimljivo je da su hrvatske tvrtke među vodećima kada su posrijedi ulaganja u susjedne zemlje, što je donijelo gospodarsku korist objema stranama. Te bi tvrtke trebale biti među prvima koje će se zauzeti za izravna strana ulaganja u Hrvatsku.

Uz druge planove za privlačenje izravnih stranih ulaganja, tu je i Vladina nakana većeg ulaganja u obrazovanje. Srednjoškolsko obrazovanje u Hrvatskoj još nije obvezatno, što je za zemlju neophodno ne bi li se promicala kao gospodarstvo utemeljeno za znanju. Vlada se može ugledati u skandinavske zemlje kao dobre primjere razmjerno malih ali otvorenih gospodarstava u kojima znanje i izvrsno poslovno okružje privlače visoku razinu izravnih stranih ulaganja.

Poslovne prilike: *Smanjivanje administrativnih prepreka, sužavanje prostora za korupciju, unapređivanje pravosuđa.*

Hrvatska je u protekle dvije godine učinila velike korake ne bi li postala bolja sredina za poslovanje. U IBRD-ovom izvješću "Poslovanje 2007.", svrstana je među 10 vodećih reformatora u razdoblju 2005.-2006. Pomaci nabolje zabilježeni su u osnivanju tvrtki, upisu nekretnina i ostvarivanju prava iz ugovornih odnosa. No, izdavanje dozvola za rad i zaštita ulagača ostaju kao područja na kojima je potrebna daljnja reforma.

Nacionalno vijeće za konkurentnost, u kojem su okupljene vodeće domaće tvrtke, sastavilo je popis od 55 preporuka i predstavilo ga Vladi 2004. godine. Mnoge od tih

preporuka su prihvaćene ili su u postupku provedbe. Na globalnoj ljestvici Svjetskog gospodarskog foruma, zemlja danas zauzima 51. mjesto.

No, strani ulagači i dalje su zabrinuti zbog korupcije i manjka transparentnosti i nedjelotvornosti pravosudnog sustava. Slijedom skandala o kojima su izvješćivala javna glasila u čitavoj državi, bilo je malo kaznenih progona ili uhićenja. Za strane ulagače je važno da znaju kako sporove mogu rješavati pred poštenim i nepristranim sudovima koji provode zakone. Sudovi moraju riješiti stare zaostale predmete ne bi li mogli žurno odlučivati u novim predmetima koji im i dalje pristižu.

Privatizacija: *Hrvatska bi trebala nastaviti s privatizacijom i restrukturiranjem preostalih državnih poduzeća, uključujući brodogradilišta, čeličane, tvornice aluminijske i poljoprivredne kombinata (Vupik).*

Privatizacija je uzela novog maha nakon dvije godine zatišja tijekom kojega je prodana tek nekolicina značajnijih tvrtki.⁶ Približno 870 poduzeća i dalje je u državnom vlasništvu, a završetak privatizacije je sada predviđen za 2009., a ne za 2007. kako se najavljivalo ranije. Ovo otezanje je dijelom bilo odgovor na političke pritiske zainteresiranih strana. K tome, do kašnjenja je došlo i zbog zauzimanja sindikata da za radnike državnih poduzeća ishode pravo na kupnju dionica u postupku privatizacije.

Namjesto donošenja novog zakona o privatizaciji, koji bi obuhvaćao program radničkog dioničarstva (tzv. ESOP), Vlada je nakon više mjeseci rasprava sa sindikatima i s IBRD-om odlučila unijeti izmjene i dopune u postojeći Zakon o privatizaciji, a organizirano radničko dioničarstvo urediti posebnim zakonom. Radi iznošenja novog prijedloga, Vlada će – zajedno sa sindikatima i Udrugom poslodavaca – razmotriti najbolje primjere programa radničkog dioničarstva iz različitih zemalja. Pri donošenju novih zakonskih prijedloga, Vlada bi trebala voditi računa o potrebi da se pojedinačnom ulagaču osigura mogućnost preuzimanja nadzora nad tvrtkom. Naime, ako se veliki udjeli dodijele rukovoditeljima i radnicima, država možda neće pronaći strateškog ulagača za ostatak svog udjela, a radnicima i rukovoditeljima obično manjka kapital za ulaganja. Uz nekoliko hvalevrijednih izuzetaka, poduzeća koja su još uvijek u državnom vlasništvu nisu ni financijski ni poslovno uspješna. Tim bi tvrtkama najviše koristio vanjski ulagač, bilo domaći ili strani, koji bi donio kapital i stručno znanje. Turizam je grana koja bi posebno napredovala u pogledu poslovnih ostvarenja kada bi Vlada dovršila njegovu privatizaciju.

Turizam: *Razvoj i provedba nacionalne strategije promicanja turizma, poticanje i podupiranje održivih i za okoliš prihvatljivih ulaganja.*

Radi dugoročnog razvoja turizma, Vlada bi trebala provesti sve svoje ciljeve koje je za tu gospodarsku granu postavila u "Strategiji razvoja hrvatskog turizma do 2010." koju je donijela 2003. godine. Iako je cilj Hrvatske turističke zajednice povećati broj kreveta u hotelima u odnosu na kapacitete u privatnom smještaju, potonji bi se također mogli unaprijediti provođenjem akreditacijskog sustava kojim bi se za objekte postavile norme uključujući čistoću i obuku vlasnika iz osnova ugostiteljstva. Većina tih smještajnih

⁶ Godine 2005., javnim je nadmetanjem prodano 14 društava, uključujući poljoprivredne kombinata PIK Vrbovec i Belje te četiri hotelska poduzeća, dok 2006. nije bilo prodaja većinskih udjela u velikim poduzećima u državnom vlasništvu.

jedinica još uvijek je u "sivoj zoni" zbog izbjegavanja plaćanja poreza, ali turisti su sve zahtjevniji po pitanju očekivanih uvjeta.

Potrebna su pojačana ulaganja u postojeće turističke objekta – hotele, pansione, marine, restorane, barove i športske sadržaje – i to u čitavoj zemlji. Hrvatska ima sreću što se ubraja među zemlje s najprivlačnijim prirodnim ljepotama na čitavom prostoru Sredozemlja. No, razina usluge i kakvoća smještajnih i zabavnih sadržaja koji se turistima nude u hotelima u državnom vlasništvu je niska u odnosu na traženu cijenu. Ubrzavanje privatizacije i stavljanje naglaska na predviđena nova ulaganja pri utvrđivanju uvjeta nadmetanja bit će svakako od pomoći. Novim ulaganjima valja pažljivo gospodariti kako se ne bi narušile prirodne ljepote okoliša i mirno ozračje malih mjesta, a treba ih popratiti i neophodnim ulaganjima u infrastrukturu. U tijeku je planiranje razvoja projekta Brijuni rivijera u Istri, gdje se Hrvatskoj pruža prilika da dokaže kako je od drugih Sredozemnih zemalja naučila kako najbolje razviti svoju obalu na za okoliš prihvatljiv i održiv način.

Financijske djelatnosti

Bankarske i nebankarske financijske institucije: *Dovršenje privatizacije i nastavak jačanja nadzora nad nebankarskim financijskim institucijama.*

S niskom razinom gubitaka po odobrenim zajmovima i izvrsnom lepezom usluga ponuđenih komitentima, bankarstvo je jedna od najuspješnijih grana u zemlji. Približno 93 posto bankarske aktive pod nadzorom je institucija u stranom vlasništvu, koje su u sektor donijele kapital, stručno znanje i iskustvo, tehnologiju i transparentnost. Hrvatsko iskustvo odražava prilike opisane u EBRD-ovom Izvješću o tranziciji za 2006. Banke u stranom vlasništvu raspoložu tehnologijom i iskustvom potrebnim za uspješno kreditiranje građanstva, tj. kućanstava, i obično su više usredotočene na kreditno poslovanje s građanstvom nego li s MSP-om. U Hrvatskoj je udio građanstva u rastu domaćih kredita među najvećima u Srednjoj Europi. Štoviše, mjerimo li domaće kredite privatnom sektoru kao postotak BDP-a, Hrvatska je, među zemljama u kojima Banka provodi svoje projekte, u prosincu 2006. zauzimala drugo mjesto zaostajući samo za Latvijom. Istodobno, MSP i male jedinice lokalne samouprave nisu toliko zanimljivi bankama jer se smatra da iziskuju više truda i donose veći kreditni rizik. No, žestoko natjecanje u poslovanju s velikim poduzećima trebalo bi u konačnici nagnati banke da se agresivnije pozabave segmentom MSP-a.

Visoki stupanj euroizacije bankovnih bilanci (gotovo 80 posto aktive i pasive) podrazumijeva da je čitav sektor izložen velikom deviznom riziku koji bi ponajprije snosili zajmoprimci (građani i gospodarstvo). Međutim, Narodna banka je itekako svjesna tog rizika i poduzima mjere ne bi li osnažila bankovne pričuve za rizike na tom području.

Naposljetku, visoka razina vanjske zaduženosti zemlje bila je razlogom za veliku zabrinutost MMF-a i Narodne banke. Potonja je uvela graničnu obveznu pričuvu (55 posto) na nova neto zaduženja u inozemstvu. Stoga banke nastoje ograničiti rast svojih kredita iz inozemnih izvora, djelomice i prenoseći dio svog kreditnog poslovanja s gospodarstvom na svoje matične banke u inozemstvu.

Početak 2006. osnovana je nova agencija za nadzor nebankarskih financijskih institucija. HANFA je nadležna za nadzor burze i sudionika na tržištu vrijednosnih

papira, pravnih osoba koje se bave poslovnima leasinga i osiguravajućih društava. 1. siječnja 2007. na snagu je stupio novi Zakon o leasingu. Tim je zakonom društvima za leasing zabranjeno odobravanje kredita i zajmova. Jedan od glavnih prioriteta HANFA-e je bolji nadzor nad osiguravateljnom djelatnošću.

Općenito govoreći, tranzicija je u financijskom sektoru bezmalo privedena kraju. Naime, preostala je tek privatizacija Hrvatske poštanske banke i Croatia osiguranja, pri čemu potonje ima velik, premda opadajući udio na tržištu. Vlada razmatra moguća rješenja za njihovu privatizaciju. U jednoj je fazi Vlada ispitala i mogućnost spajanja tih dvaju društava, ali na tome se nije dalje radilo. Banka je spremna pomoći u bilo kojem ili oba ova postupka, iako bi se privatizacija odvijala brže i učinkovitije bez ikakvog spajanja. Potonje donosi rizike, a ne jamči nikakvu pouzdanu korist.

Tržišta kapitala: *Daljnji razvoj zakonodavstva radi širenja lepeze instrumenata u koje mogu ulagati mirovinski fondovi.*

Tijekom 2006. i početkom 2007., zagrebačka je Burza doživjela procvat. Bitka oko preuzimanja Plive donijela je sjajne prinose onima koji su odlučili zadržati dionice tvrtke i pobudila veliko zanimanje na tržištu vrijednosnih papira. Nakon toga je u kasnu jesen uslijedila početna javna ponuda (IPO) 17 posto dionica INE, državne naftne industrije koja za strateškog partnera ima mađarsku tvrtku MOL. Znatan dio dionica INE stavljen je na stranu radi ponude građanima uz popust na cijenu ponuđenu institucionalnim ulagačima. To je u javnosti pobudilo veliku zanimanje za daljnja izdanja dionica, a odgovor na to bi trebao uslijediti u prvoj polovici 2007. kada Vlada namjerava prodati dio svog udjela u Hrvatskom telekomu.

Kao i u većini tranzicijskih gospodarstava, u hrvatskom financijskom sustavu glavnu ulogu igraju banke. No, kako je Narodna banka poduzela mjere ne bi li ograničila rast inozemnog zaduživanja poslovnih banaka, tvrtke se sve više okreću tržištu kapitala ne bi li, uz izdavanje dionica, sredstva namakle i putem obveznica i komercijalnih zapisa. Kako bilo, mirovinski fondovi su trenutno poprilično ograničeni u pogledu imovine u koju smiju ulagati. Očekuje se kako će početkom 2007. Vlada donijeti novi zakon kojim će se proširiti lepeza instrumenata prihvatljivih za ulaganja mirovinskih fondova. Istodobno, HANFA će, kao regulator tržišta kapitala, trebati stručno usavršiti svoje analitičare kako bi se upoznali s novim instrumentima i rizicima koje nose. Kao novi regulator, HANFA još uvijek pronalazi svoj put, pri čemu se katkad postavlja vrlo agresivno prema sudionicima na tržištu. Agencija će kao regulator postati djelotvornija kada dokaže da njene istražne radnje donose ploda.

Banka je pomogla pri izradi novog Zakona o sekuritizaciji, koji bi 2007. trebao biti odobren od Vlade i podnesen Saboru radi donošenja. Banka je uputila svog višeg savjetnika iz Odjela za financijske institucije, koji se priključio Radnoj skupini za sekuritizaciju koju je osnovala Hrvatska udruga banaka, uz sudjelovanje Ministarstva financija, HNB-a i HANFA-e. Tržišta kapitala bi pozdravila uvođenje vrijednosnih papira osiguranih imovinom, a bankarstvo bi se okoristilo učinkovitijom raspodjelom rizika i kapitala.

Unatoč pomacima nabolje u ulagateljskom okružju, Hrvatska i dalje oskudijeva privatnim dioničkim fondovima i fondovima rizičnog kapitala. U zemlji su sada prisutna i natječu se za projekte najmanje tri fonda za ulaganja u nekretnine. No vrlo je

malo aktivnih dioničkih fondova, a i oni su uglavnom usredotočeni na vrlo male tvrtke. Kada je riječ o financiranju, to ostavlja prazninu u rasponu od 2 do 5 milijuna EUR, što je malo za Banku, ali predstavlja nišu koju je potrebno popuniti. Dok se ne pojavi veći broj privatnih dioničkih fondova, Banka će iznimno razmatrati mala ulaganja u obećavajuće tvrtke sa snažnim rukovodstvom.

2.3. Pristup kapitalu i potrebe ulaganja

- **Domaći zajmovi:** Domaće su banke vrlo likvidne i domaćim zajmoprimcima, osobito građanstvu i velikim tvrtkama, nude vrlo konkurentne uvjete. Država plaća velikodušne subvencije za kamatu na zajmove koje Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) odobrava SMP-u. No, mala poduzeća koja ne ispunjavaju uvjete za te zajmove HBOR-a suočena su s razmjerno visokom kamatom i nefleksibilnim uvjetima koje u pogledu založnog jamstva otplate postavljaju poslovne banke.
- **Tržišta kapitala:** Hrvatsko tržište kapitala je maleno i nudi ograničenu likvidnost. Mirovinski fondovi su ograničeni na ulaganje u dionice šest poduzeća iz prve kotacije dvorazinskog sustava Zagrebačke burze. INA, državna industrija nafte, uvrštena je na burzu u prosincu 2006. Iste godine su Vlada i nekoliko domaćih tvrtki izdale obveznice denominirane u domaćoj valuti. Na državne obveznice otpada velika većina instrumenata kojima se trguje i imovine u koju ulažu mirovinski fondovi. 2007. će se uvesti nova pravila o imovini u koju mirovinski fondovi smiju ulagati svoja sredstva, čime će povećati potražnja za vrijednosnim papirima koje izdaju tvrtke.
- **Izravna strana ulaganja:** Godine 2006., izravna strana ulaganja dosegla su rekordnih 2,7 milijardi EUR nakon što je Société Générale preuzeo Splitsku banku, Pliva je prodana Barr Pharmaceuticalsu, obavljena je početna javna ponuda dionica INE, a ulagači koji su već prisutni na tržištu reinvestirali su ostvarenu dobit ili povećali temeljni kapital.
- **Financiranje u domaćoj valuti:** Kao što smo već napomenuli, cilj središnje banke je općenito stabilan tečaj u odnosu na euro, što je dijelom potaknuto prevladavajućom valutnom supstitucijom u financijskom sustavu, pri čemu je oko 80 posto pologa i zajmova u privatnom sektoru denominirano u eurima ili je za njih vezano. Ta je stabilnost, pak, pojačala poticaje za neosigurano zaduživanje u eurima, tako da su poticaji vlasti za razvoj kuskog tržišta novca i obveznica ograničeni. EBRD-ova Riznica je u drugoj polovici 2006. razgovarala s hrvatskim vlastima i predstavnicima financijskog sektora ne bi li se utvrdili apetiti za financiranje u domaćoj valuti. Općenito gledano, sugovornici su iskazali ograničeno zanimanje za kunsko financiranje ukazujući na razmjerno malu veličinu tržišta, visok stupanj supstitucije eurom i nepouzdanost ZIBOR-a kao referentnog pokazatelja kamatnih stopa.

2.4. Zakonsko okružje

Izgledi za ulazak Hrvatske u EU i početak razgovora o pristupanju važni su pokretači nedavnih zakonodavnih promjena u Republici Hrvatskoj. Od izmjena i dopuna Stečajnog zakona, donesenih u srpnju 2006., očekuje se ubrzavanje i povećanje transparentnosti stečajnog postupka, kao i jačanje zaštite prava zaposlenika. Izmjenama

i dopunama Ovršnog zakona, donesenim u srpnju 2005., uvedene su mjere povećanja vjerovničkih prava i učinkovitosti ovršnog postupka. Što se tiče osiguranih transakcija, novim Zakonom o upisniku osiguranja tražbina vjerovnika na pokretnim stvarima i pravima uvodi se pojam založnog prava na ukupnosti stvari čija se vrijednost može mijenjati i knjiga u koju se upisuju založna prava na pokretnoj imovini i ugovornim pravima.

I dalje su prisutna područja trgovačkog prava koja valja još doraditi u skladu s međunarodnim normama, a radi poticanja stranih i domaćih ulaganja (kako se pobliže navodi u Dodatku 6. – Ocjena hrvatskih zakona s područja trgovačkog prava). Na području korporacijskog upravljanja, osobitu pozornost treba posvetiti unapređivanju objave podataka i transparentnosti te zaštite manjinskih dioničara. Zakoni kojima se uređuju koncesije moraju se stubokom promijeniti nabolje ne bi li se ispunili zahtjevi suvremenog pravnog okvira kojim će se olakšati sudjelovanje privatnog sektora jer postojećim zakonima manjka jasnoća u pogledu čitavog niza temeljnih pitanja.

Neučinkovitost pravosudnog sustava i dalje sputava provođenje propisa s područja trgovačkog prava. Prema Transparency Internationalu i njegovom Globalnom barometru korupcije za 2006., pravosuđe je u Hrvatskoj prepoznato kao najkorumpiraniji sektor. Reforme pravosuđa pokrenute su na više "bojišnica" uz tehničku pomoć međunarodne zajednice, uključujući tehničku pomoć EU-a za izobrazbu sudaca. Nedavne i aktualne reforme obuhvaćaju uvođenje pravosudne inspekcije radi praćenja rada sudova i pravosudne uprave u skladu s novim Zakonom o sudovima, određivanje minimalnih uvjeta za bavljenje pravnom strukom, racionalizaciju sustava općinskih sudova i sređivanje zemljišnih knjiga. Općenito gledano, radi bolje provedbe hrvatskih trgovačkopravnih propisa, neophodan je daljnji napredak u reformama usmjerenim prema uspostavi poštenog i predvidljivog pravosudnog sustava. Pravno okruženje se poboljšalo, osobito u pogledu osnivanja tvrtki. No, pribavljanje neophodnih dozvola i dalje je vrlo složeno.

2.5. Zaštita okoliša

Hrvatska Vlada se uhvatila u koštac sa svojim izazovima zaštite okoliša provođenjem zakonskih reformi, razvojem politike i planiranjem ulaganja. U razdoblju od 1998. do danas, Hrvatska je izmijenila mnoge zakone i sada je u postupku potpunog usklađivanja svog zakonskog okvira za zaštitu okoliša s pravnim normama EU-a.

Hrvatski državni sabor je 1998. prihvatio Izvješće o stanju okoliša u Republici Hrvatskoj. Drugo Izvješće o stanju okoliša je dovršeno u ožujku 2007. i trenutno je u postupku na Vladi, nakon čega će ga prihvatiti Sabor. Kroz projekte Razvoja politike zaštite okoliša i Jačanja regulatornih kapaciteta, Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja je u suradnji s IBRD-om izradilo Nacionalnu strategiju zaštite okoliša. Godine 2002. osnovana je Hrvatska agencija za zaštitu okoliša sa zadaćom prikupljanja, objedinjavanja i obrade podataka o okolišu. U postupku pripreme Nacionalnog plana djelovanja za okoliš, razrađen je Plan prioritarnih aktivnosti (PPA) koji je sadržao prioritarnne projekte predstavljene na Donatorskoj konferenciji u Zagrebu 2001. Pobliže su određeni prioritarnni projekti (ukupno njih 61), od kojih su neki dovršeni, a neki se upravo provode, pri čemu su prioritarnni projekti utvrđeni 2001. poslužili kao osnova iz koje su iznikli drugi novi projekti.

Hrvatska je okrenuta dinamičnom turizmu koji ovisi o čistom priobalnom okolišu, što podrazumijeva znatna ulaganja u gospodarenje vodama i otpadnim vodama. Raspoloživost sredstava za ulaganja u zaštitu okoliša pospješena je kada je Sabor 2003. prihvatio Vladin prijedlog uspostave Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Fond je osnovan ne bi li se omogućila priprema, financiranje i provedba programa i projekata na području zaštite, održivog iskorištavanja i uređenja okoliša, kao i energetske učinkovitosti te korištenja obnovljivih izvora energije. Fond se financira iz naknada onečišćivača okoliša, naknade za okoliš na vozila na motorni pogon i naknada na opterećivanje okoliša otpadom. K tome, Fond izvlači korist iz bespovratnih sredstava donatora i prihoda od ulaganja svojih vlastitih sredstava. Fond odobrava donacije i/ili zajmove za prioriteta ulaganja u zaštitu okoliša u javnom i privatnom sektoru, a na temelju utvrđenih kriterija.

Na području pročišćavanja otpadnih voda (POV), najvažnija ulaganja obuhvaćaju prvu fazu sustava POV-a za Grad Zagreb (financiranu sredstvima EBRD-a) radi smanjivanja jednog od glavnih izvora onečišćenja dunavsko-crnorskog sliva, ulaganja u obalno područje radi sprečavanja daljnjeg onečišćenja i pogoršanja kakvoće obalnih voda Jadrana i projekte poboljšanja stanja na zaštićenim područjima Nacionalnih parkova Plitvice i Mljet, koji su od velikog interesa za Vladu. Fond trenutno razmatra 13 projekata pročišćavanja komunalnih otpadnih voda, pri čemu bi EBRD sudjelovao u financiranju projekata gospodarenja komunalnim otpadnim vodama u Puli, Karlovcu i Sisku. Gospodarenje krutim komunalnim otpadom još je jedno područje na kojemu su potrebna znatna ulaganja (EBRD je osigurao sredstva za sanaciju odlagališta krutog otpada u Zagrebu). U razdoblju od 2005. do 2008., Fond namjerava financirati sanaciju više od 229 nenadziranih odlagališta otpada diljem zemlje. Ukupna vrijednost ovog ulaganja se procjenjuje na 2,3 milijarde HRK, od čega na Fond otpadalo 1,5 milijardi HRK ili 48 posto. EBRD upravo razmatra sudjelovanje u financiranju županijskih programa gospodarenja otpadom u Primorsko-goranskoj i Istarskoj županiji.

Ukupni troškovi provedbe PPA su 2001. procijenjeni na više od 1,0 milijarde USD ili prosječno 200 milijuna USD godišnje tijekom planskog razdoblja od pet godina. Da bi bile u stanju u potpunosti financirati ove projekte, hrvatske vlasti su kao izvore odredile međunarodno financiranje, državni proračun, proračune jedinica lokalne samouprave, javno financiranje infrastrukturnih projekata kao i ulaganja koja GEF (Globalni fond za okoliš) osigurava za financiranje smanjivanja onečišćenja.

Hrvatska je u proteklih nekoliko godina pojačala međunarodnu suradnju u provedbi projekata očuvanja okoliša i prirode na multilateralnoj, a osobito na bilateralnoj osnovi. Provedeni su ili se upravo provode projekti u suradnji s Njemačkom, Danskom, Mađarskom, Nizozemskom, Italijom, Monakom, Norveškom i Japanom. K tome, koriste se i bespovratna sredstva Globalnog fonda za okoliš (GEF-a) i UN-ovih tijela kao što su UNEP, UNDP, UNIDO i IBRD. U okviru Pakta o stabilnosti, Hrvatska surađuje i na Regionalnom programu obnove okoliša u Jugoistočnoj Europi. Projekti zaštite okoliša se financiraju i zajmovima MFI-a poput IBRD-a i Europske investicijske banke (EIB-a). Glavni projekti financirani sredstvima IBRD-a su sljedeći: Očuvanje krškog ekosustava (GEF), Kontrola onečišćenja obalnih gradova, Energetska učinkovitost i Projekt obnovljivih izvora energije.

EBRD ima povjerenja u način na koji hrvatska Vlada provodi planiranje, pri čemu utvrđuje konkretne potrebe za ulaganjima u zaštitu okoliša, a EBRD smatra jednim od

važnijih izvora sredstava. Banka će i dalje podupirati hrvatske inicijative ulaganja u okoliš.

Svi programi i projekti koje Banka provodi u Hrvatskoj podliježu EBRD-ovoj Politici zaštite okoliša i, kad god je to potrebno, obuhvaćaju Plan djelovanja za zaštitu okoliša kao dio pravne dokumentacije, a radi rješavanja pitanja istaknutih tijekom dubinskog snimanja utjecaja na okoliš i u skladu sa zadaćom Banke da svojim projektima ulaganja djelatno podupire za okoliš neškodljiv i održiv razvoj.

3. STRATEŠKA OPREDIJELJENJA

3.1. Prioriteti Banke za razdoblje obuhvaćeno Strategijom

Ključni kratkoročni operativni prioriteti

U nadolazećem dvogodišnjem razdoblju obuhvaćenom ovom Strategijom, Banka će nastaviti tijesnu suradnju s hrvatskim vlastima i poslovnim krugovima radi potpore u pripremi zemlje za pristupanje Europskoj Uniji. Naglasak će biti na privatizaciji i restrukturiranju, ulaganjima u infrastrukturu, financiranju MSP-a, regionalnom širenju domaćih tvrtki, osnaživanju industrije i turizmu. Izravna strana ulaganja i jačanje kapitala i korporacijskog upravljanja u domaćim poduzećima su prioriteti za kojima će se težiti kroz ulaganja u vlasničke udjele, u mjeri u kojoj to dopuste prilike. Banka će u određenim slučajevima osigurati i dodatna sredstva kao dopunu financiranju iz domaćih izvora. Glavni prioriteti za promatrano razdoblje su sljedeći:

- **Poduzetništvo** - Banka je čvrsto opredijeljena za pomoć Vladi u privatizaciji i restrukturiranju osjetljivih grana, poglavito brodogradnje, teške industrije i turizma. Banka će i dalje financijski pratiti obećavajuće hrvatske tvrtke u njihovom regionalnom rastu i okrupnjavanju. Banka će malim i srednjim poduzećima ponuditi financiranje kroz vlasnički kapital, pod uvjetom da imaju jako rukovodstvo i dobre izgleda za rast. Banka će tragati za mogućnostima financiranja kako novih, tako i postojećih pružatelja usluga na području turizma. Banka će za mogućnostima ulaganja tragati i u dijelovima zemlje u kojima je gospodarstvo pretrpjelo posljedice rata i još se nije oporavilo.
- **Infrastruktura i okoliš** - Banka će se usredotočiti na projekte koji se mogu financirati na komercijalnoj osnovi, bez potpore državnoga jamstva. Na razini lokalne i područne samouprave, Banka će uvesti nove instrumente i omogućiti lakši razvoj učinkovitijih regionalnih projekata gdje god je to izvedivo. Banka će i dalje podupirati pripremu projekata koji mogu izvući korist iz sufinanciranja sredstvima IPA-e. Promicat će energetske učinkovitost putem novih mehanizama, uključujući odobravanje kreditnih linija posredstvom banaka i obavljanje energetskih revizija. Isto tako, težiti će podupiranju poboljšanja u sigurnosti i raznolikosti opskrbe energijom, uz davanje prvenstva projektima obnovljivih izvora energije.
- **Financijske djelatnosti** - Banka će težiti financiranju MSP-a uz potporu EU-a, a u sklopu Kreditne linije za financiranje MSP-a i uz stavljanje naglaska na tvrtke koje se bave poslovanjem leasinga. Nastojat će financirati i tvrtke za faktoring u sklopu Programa olakšavanja trgovine (TFP-a). Promicat će nove proizvode i, po mogućnosti, sekuritizaciju ne bi li i bankama pomogla u upravljanju njihovim

bilancama. Naposljetku, razmotrit će sudjelovanje u privatizaciji državne poštanske banke i osiguravajućeg društva kroz ulaganje u vlasničke udjele.

U predstojeće dvije godine, Banka će preuzimati obveze u iznosu koji će ovisiti o potražnji na tržištu. No, može se očekivati kako će se visina godišnjih preuzetih obveza kretati u rasponu od 100 do 250 milijuna EUR, uz predmnijevani prosjek od približno 150 milijuna EUR.

Dijalog o politici

Banka održava redovne veze s Vladom i uključena je u dijalog o politici, poglavito kada su posrijedi (1) privatizacija i restrukturiranje poduzeća, (2) financijske djelatnosti, a posebice Zakon o sekuritizaciji i o nebankarske kreditne institucije, (3) rješavanje koncesija (poglavito u slučaju luka) i drugih pitanja vezanih uz uključivanje privatnog sektora u javnu infrastrukturu, (4) prijedlog za rješavanje razvoja turističkih sadržaja u nacionalnim parkovima, (5) ulagačko ozračje za MSP i izravna strana ulaganja i (6) zakoni koji utječu na konkurentno okružje u gospodarstvu.

3.2. Granski izazovi i ciljevi Banke

3.2.1. Poduzetništvo

Na temelju analitičkog osvrta iz točke 2.2.2., za poduzetništvo su bitni sljedeći tranzicijski ciljevi.

Tranzicijski ciljevi

- Privatizacija i restrukturiranje preostalih poduzeća u državnom vlasništvu, poglavito brodogradilišta i turističke imovine;
- Osuvremenjivanje i unapređivanje usluga koje nude turistička poduzeća u domaćem vlasništvu i poticanje vodećih inozemnih tvrtki na pokretanje poslovanja na tržištu;
- Omogućavanje lakšeg pristupa kapitalu vodećim domaćim poduzećima osiguravanjem vlasničkog kapitala u okviru priprema za IPO ili putem proizvoda tržišta kapitala (npr. kao ključni ulagač kod izdavanja obveznica);
- Podupiranje regionalnog širenja hrvatskih tvrtki i osnaživanja domaće industrije odobravanjem dugoročnih zajmova ili ulaganjem u temeljni kapital, ovisno o potrebama klijenata;
- Traženje i razvoj mogućnosti za ulaganja u gospodarski zapostavljene krajeve zemlje.

Operativni prioriteti

- Nekoliko industrija u državnom vlasništvu nalazi se na početku postupka privatizacije i restrukturiranja. Najvažnije među njima su brodogradnja i turistička poduzeća. Banka je spremna na suradnju s Vladom, novim ulagačima i samim tvrtkama ne bi li taj postupak olakšala bilo odobravanjem zajmova ili ulaganjem u vlasnički kapital, ali pod uvjetom prethodnog usuglašavanja planova restrukturiranja. Štoviše, nedavno privatiziranim tvrtkama s područja teške industrije, poput splitske i sisačke željezare, bit će potrebna nova ulaganja radi

povećanja energetske učinkovitosti i bolje zaštite okoliša. Banka je spremna osigurati sredstva za ta ulaganja.

- Banka namjerava podupirati dobro vođena domaća turistička poduzeća koja su i do sada uspješno poslovala. Radi poticanja izravnih stranih ulaganja u tu granu, Banka će također nastojati poduprijeti iskusne međunarodne turističke tvrtke koje ulaze u Hrvatsku, pri čemu će sredstva Banke poslužiti kao dopuna, a njeno će sudjelovanje olakšati političku prihvaćenost stranih ulaganja. Naposljetku, Banka je spremna poduprijeti privatizaciju turističke imovine u vlasništvu države. Mnogim od tih subjekata potrebna su znatna ulaganja i restrukturiranje bilance, u čemu im Banka može pomoći. No, da bi Banka pristupila takvim ulaganjima, bit će potrebno ojačati i rukovodstvo. K tome, Banka će rado poduprijeti preuređenje i dogradnju turističkih sadržaja na Brijunskom otočju i projekt Brijuni rivijera, pod uvjetom da se ti zahvati izvedu u skladu s mjerodavnim propisima i najboljim običajima na području očuvanja parkova prirode.
- Banka će nastaviti s razvojem dobrih odnosa s vodećim hrvatskim tvrtkama, a poglavito sa svojim klijentima s područja trgovine na malo i agroindustrije, pri čemu će im olakšati pristup tržištima kapitala i poduprijeti njihovo širenje i učvršćivanje kao regionalnih igrača. Banka će tragati za mogućnostima ulaganja vlastitog kapitala u tvrtke s jakim rukovodstvom.

3.2.2. Financijske djelatnosti

Na temelju analitičkog osvrta iz točke 2.2.2., za financijske su djelatnosti bitni sljedeći tranzicijski ciljevi.

Tranzicijski ciljevi

- Širenje i produbljanje ponude financijskih usluga dostupnih MSP-u;
- Omogućavanje domaćim bankama da lakše upravljaju svojim bilancama;
- Potpora privatizaciji financijskih institucija u državnom vlasništvu.
- Poticanje okrupnjavanja sektora ulaganjem u male institucije radi njihovog pripajanja drugima;
- Financiranje iskusnih upravitelja investicijskim fondovima s privatnom ponudom.

Operativni prioriteti

Banka je i dalje aktivna na području financiranja MSP-a u Hrvatskoj. U razdoblju obuhvaćenom prošlom Strategijom, Banka je s Raiffeisen Leasingom i S-Leasingom te Hrvatskom poštanskom bankom (HPB-om) potpisala ugovore o Kreditnim linijama za financiranje MSP-a. Društva za leasing su osobito zainteresirana za razvoj poslovne suradnje s MSP-om i cijene tehničku suradnju ponuđenu u sklopu Kreditne linije. HPB, koja je u vlasništvu države, ima novu upravu i širi svoje poslovanje s MSP-om kao jedan od glavnih prioriteta. Svi ovi projekti odražavaju pouke izvučene u ovom sektoru, uz točno određivanje uvjeta koje moraju ispuniti korisnici i uz tehničku suradnju radi pomoći posrednicima u uspješnijem vođenju svog poslovanja s MSP-om. Nasuprot tome, veće banke u stranom vlasništvu ograničavaju rast svojih bilanci kao odgovor na mjere koje poduzima Narodna banka. Kako mnoge od vodećih banaka ne pokazuju baš veliko zanimanje za zaduživanje, Banka će ponuditi sudjelovanje u riziku koji proizlazi iz njihovog portfelja zajmova MSP-u. Time bi se moglo smanjiti raspoređivanje

kapitala po takvim plasmanima MSP-u u njihovim bilancama. Banka će razmotriti i financiranje društava za faktoring u sklopu Programa olakšavanja trgovine. Faktoringom se povećava likvidnost jer se MSP-u na raspolaganje stavljaju pravodobna gotovinska plaćanja.

Kako su hrvatske banke razvile pozamašne portfelje sličnih plasmana (npr. hipotekarnih zajmova, kredita za kupnju vozila), postoji potreba za donošenjem zakona o sekuritizaciji. Zainteresirane strane trenutno raspravljaju o nacrtu zakona, a usuglašavanje zakona u konačnom obliku očekuje se kasnije tijekom godine. EBRD je hrvatskim bankama spreman pomoći u sekuritizaciji njihovih potraživanja ako i kada pravno okruže, regulatorni pristup i tržišni uvjeti budu išli u prilog poslovima sekuritizacije.

Banka će razmotriti i sudjelovanje u privatizaciji HPB-a, poštanske banke, i Croatia osiguranja, državnog osiguravajućeg društva. Banka s Ministarstvom financija vodi redovne razgovore o njegovim nakanama u pogledu državnog udjela u tim društvima.

Premda najveće banke u stranom vlasništvu dijele i daleko najveći udio na tržištu, tu je i nekoliko banaka u domaćem vlasništvu koje još ipak drže manji tržišni udio. Banka će istražiti mogućnosti ulaganja u te banke radi njihovog pripajanja drugim institucijama ne bi li namakle kritičnu veličinu potrebnu za tržišno natjecanje.

Banka i dalje traga za iskusnim i po dosadašnjim ostvarenjima uspješnim društvima za upravljanje fondovima, koja su zainteresirana za ulaganje privatnog vlasničkog kapitala u Hrvatskoj. Banka je 2006. pronašla četiri regionalna investicijska fonda s privatnom ponudom, koji su Hrvatsku uključili u svoje ulagateljske smjernice. No, do sada nije obavljeno niti jedno ulaganje.

3.2.3. Infrastruktura i energetika

Na temelju analitičkog osvrta iz točke 2.2.2., na području infrastrukture bitni su sljedeći tranzicijski ciljevi.

Tranzicijski ciljevi

- Uvođenje novih instrumenata za financiranje lokalne samouprave, poput prihodovnih obveznica;
- Olakšavanje razvoja projekata na području KIZO-a na regionalnoj osnovi, gdje god je to izvedivo;
- Povećanje sigurnosti opskrbe energijom promicanjem njene raznolikosti, uključujući uvođenje obnovljivih izvora energije u energetska mreža i podizanje energetske učinkovitosti u domaćinstvima i gospodarstvu;
- Jačanje regionalne gospodarske povezanosti putem prometnih veza;
- Olakšavanje privatnog financiranja javne infrastrukture.

Operativni prioriteti

Komunalna infrastruktura i infrastruktura zaštite okoliša

Banka u pripremi ima jak portfelj projekata s područja komunalne i okolišne infrastrukture. Naime, započela je s pripremom projekata gospodarenja vodama i krutim otpadom na područnoj osnovi jer takav pristup jamči veću učinkovitost od manjih, lokalnih zahvata. K tome, Banka će nastaviti s pripremom projekata u gradovima, koji će biti zamišljeni na način da ispunjavaju uvjete za financiranje sredstvima IPA-e, koje će na raspolaganje staviti EU. U sklopu svih projekata s područja KIZO u Hrvatskoj, zajmoprimcu (a u nekim slučajevima i lokalnoj samoupravi) će se pružiti pomoć u jačanju institucija u obliku tehničke suradnje. Radi doprinosa razvoju tržišta kapitala u Hrvatskoj, Banka kani uvesti nove financijske instrumente poput gradskih prihodovnih obveznica. Konačno, Banka je Vladi spremna pomoći u financiranju infrastrukture uz primjenu JPP-a i privatnih financijskih inicijativa. Što se tiče JPP-a, Banka je sudjelovala u radu prve konferencije koju je u ožujku 2007. upriličila Vladina agencija nadležna za JPP (Agencija za promicanje izvoza i ulaganja - APIU).

Energetika

Banka temeljito ispituje projekte s područja obnovljivih izvora energije, s nakanom da u predstojećem strategijskom razdoblju financira projekte koji ispunjavaju potrebne uvjete. Uz to, Banka će nastojati promicati energetske učinkovitost, kako u gospodarstvu, tako i u kućanstvima. Pritom će koristiti instrumente koji se oslanjaju na donatorsku potporu, poput kreditnih linija za energetske učinkovitost koje financira EU. Naposljetku, Banka će nastojati financirati infrastrukturu ne bi li povećala sigurnost i raznolikost opskrbe energijom na komercijalnoj osnovi, pri čemu će surađivati kako s privatnim, tako i s javnim tvrtkama.

Promet

Banka će tragati za mogućnostima financiranja glavnih regionalnih prometnih mreža i osuvremenjivanja državne prometne infrastrukture, i to na samostojnoj komercijalnoj osnovi gdje god je to moguće. No, neki od važnih projekata, osobito na području željeznica, mogu biti financijski održivi jedinu uz potporu države. Banka će na tim projektima pomno usklađivati rad s Vladom i drugim MFI te će poduprijeti preustroj sektora i komercijalizaciju djelatnosti. Poduprijet će i restrukturiranje i komercijalizaciju drugih osjetljivih grana koje se oslanjaju na državne subvencije, kao što je brodogradnja. Banka će promicati šire sudjelovanje privatnog sektora u razvoju prometne infrastrukture putem koncesija, poglavito za gradnju i uređenje autocesta, zračnih luka i pomorskih luka.

4. SURADNJA S DRUGIM MFI I MULTILATERALNIM DONATORIMA

Banka u Hrvatskoj izvrsno surađuje s drugim MFI i međunarodnom donatorskom zajednicom. Tijekom razdoblja obuhvaćenog prethodnom Strategijom, Banka je potpisala ili odobrila poslove i s EIB-om i s IBRD-om. K tome, Banka tijesno surađuje s Vladom Republike Hrvatske i EU-om na pripremi projekata koji će se uklopiti u prioritete i ispuniti uvjete za financiranje bespovratnim sredstvima iz EU-ovog programa ISPA (sada IPA). Banka je imala snažnu potporu Vlada Nizozemske i Austrije, koje su financirale tehničku suradnju u sklopu projekata s područja KIZO odnosno program usluga poslovnog savjetovanja (BAS).

4.1. Europska komisija

U listopadu 2005., Europska je Unija otvorila pregovore o pristupanju s Hrvatskom. Postupak analize usklađenosti propisa dovršen je u listopadu 2006., a pregovori su privremeno otvoreni i zatvoreni glede poglavlja znanosti i istraživanje te obrazovanja i kulture. U prosincu 2006. otvorena su još tri poglavlja, a radi se o gospodarskoj i monetarnoj uniji, poduzetničkoj i industrijskoj politici te carinskoj uniji.

Pojedinosti o pravnoj stečevini Zajednice i koracima koje Hrvatska treba poduzeti ne bi li je provela opisani su u prvom Redovnom izvješću Europske komisije o napretku Hrvatske, koje je objavljeno u mjesecu studenom 2006. (http://ec.europa.eu/enlargement/key_documents/reports_nov_2006_en.htm). U izvješću se zaključuje da se “provedba Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP-a) uglavnom [...] nastavila bez većih poteškoća. Ipak, postoje značajnije iznimke kao što je kašnjenje u poštivanju odredaba o državnim potporama, a posebice obveze predstavljanja planova restrukturiranja u brodogradnji i industriji čelika. Poteškoće se javljaju i u vezi s odredbama o pristupu nekretninama jer se postojeća pravila ne primjenjuju u potpunosti i učinkovito, kako to zahtijeva SSP.”

U veljači 2007. doneseno je izmijenjeno Pristupno partnerstvo kojim se utvrđuju prioritete koje bi Hrvatska trebala riješiti u svojim priprema za pristupanje u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju. Hrvatska je, pak, donijela Strateški okvir razvoja za razdoblje od 2006. do 2013., u kojem se pobliže određuju njeni gospodarski i socijalni razvojni ciljevi, kao i mjere neophodne za njihovo ostvarenje, a sve se, između ostaloga, temelji na prioritetima vezanim uz proces pristupanja Europskoj uniji.

Na temelju ocjene strateških potreba i prioriteta utvrđenih u Pristupnom partnerstvu i Izvješćima o napretku Hrvatske, takozvani "Višegodišnji indikativni planski dokument za Republiku Hrvatsku" za razdoblje od 2007. do 2009. usredotočen je na tri područja djelovanja:

- jačanje institucionalnih kapaciteta;
- prekograničnu suradnju; i
- pripremu za sudjelovanje u kohezijskog politici Zajednice i njenim programima seoskog razvoja.

Predpristupna financijska pomoć EK-a je za 2006. iznosila 140 milijuna EUR. Komisija je od veljače 2006. upravljanje potporama na decentraliziranoj osnovi povjerila Ministarstvu financija, dok je sama zadržala ovlast prethodnog odobrenja. Hrvatska će do 2010. putem Instrumenta za predpristupnu pomoć (IPA) primiti potpore u visini od 590 milijuna EUR. U 2007. na raspolaganje će joj se staviti 138,5 milijuna EUR.

Banka održava redovne veze s Izaslanstvom EK-a, kako u pogledu dijaloga o politici gospodarskih reformi, tako i vezi s projektima koje podupire EK. Potonji obuhvaćaju projekte u pripremi za financiranje iz IPA-e, projekt karlovačke kanalizacije koji se financira iz ISPA-e i projekte kreditnih linija za SMP.

4.2. Europska investicijska banka

EIB je u Hrvatskoj počela poslovati 2001., a s otvaranjem pregovora o pristupanju, postala je značajan zajmodavac za potrebe infrastrukture u javnom sektoru i financijskih djelatnosti. EIB je osigurala ukupno 911 milijuna EUR, od čega 545 milijuna (60 posto) za prometnu infrastrukturu, 200 milijuna EUR (22 posto) za komunalnu infrastrukturu, 91 milijun EUR (10 posto) za energetiku i 76 milijuna EUR (8 posto) za kreditne linije odobrene posredstvom domaćih banaka. Godine 2006., EIB i Banka su sufinancirali dovršenje Autoceste Zagreb-Rijeka, nadovezavši se na svoju suradnju u sufinanciranju jedne od ranijih faza tog projekta. K tome, Banka i EIB su sufinancirale "Cro-Control", centar za nadzor zračnog prometa smješten u Zračnoj luci Zagreb. Budući zajednički projekti su u razmatranju. EIB i Banka vode redovne razgovore i surađuju u dijalogu o politici djelovanja.

4.3. Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)

IBRD je od 1990. osigurala potporu za 32 projekta u ukupnoj vrijednosti od 1,8 milijardi USD i odobrila preko 48 darovnica u ukupnoj vrijednosti od 51,5 milijuna USD. U proračunskoj godini 2006., obveze koje je IBRD preuzela prema Hrvatskoj dosegle su ukupni iznos od 370 milijuna USD. U veljači 2007., ukupni aktivni kreditni portfelj sastojao se od 13 projekata za koje su preuzete obveze u ukupnom iznosu od 644,2 milijuna USD. Zajmovi IBRD-a bili su usredotočeni na financiranje infrastrukture (47 posto), društvenog i socijalnog razvoja (15 posto) i potporu strukturnim reformama (21 posto). Banka i IBRD su nedavno dogovorile sufinanciranje projekta Integracije trgovine i transporta, zamišljenog radi jačanja kapacitete Luke Ploče.

K tome, IBRD pregovara o drugom Zajmu za programsku prilagodbu. Ugovor o prvom PAL-u (150 milijuna EUR) potpisan je 2005. Pregovori o PAL-u II otegnuli su se dijelom i zbog dugih rasprava o nacrtu Zakona o privatizaciji, osobito po pitanju uvjeta programa radničkog dioničarstva. No, taj je dio sada uklonjen iz nacrta Zakona. Pregovori o PAL-u II obavljani su sredinom siječnja 2007. PAL II je podijeljen na dvije tranše: početnu tranšu od 100 milijuna EUR, koja će biti stavljena na raspolaganje nakon što Odbor odobri program, i uvjetnu tranšu od 50 milijuna EUR, koja bi bila stavljena na raspolaganje u kasnijoj fazi. Prije iznošenja PAL-a II pred svoj Odbor, IBRD je od Vlade između ostaloga tražio dovršenje privatizacije čeličana i tvornice aluminijske i raspisivanje natječaja za prodaju četiriju ovisnih društava Hrvatskih željeznica. Do konca travnja, ti zahtjevi su uvelike i ispunjeni. Druga tranša bi trebala postati dostupna po obavljenoj prodaji većinskog udjela u brodogradilištu Uljanik te prodaji četiriju i raspisivanju natječaja za prodaju još dvaju ovisnih društava Hrvatskih željeznica.

4.4. Međunarodna financijska korporacija (IFC)

Otkako je Hrvatska 1993. postala njenom članicom, IFC je plasirala oko 380 milijuna USD u vlastitim sredstvima i osigurala preko 97 milijuna USD putem sindiciranja. Do danas, IFC-ova ulaganja u Hrvatsku obično su se svodila na zajmove na financijskim tržištima i na području opće proizvodnje. IFC je nedavno odobrila zajmove Privrednoj banci Zagreb i Lidlu Hrvatska. Zajednički gledano, u ova dva projekta otišlo je blizu 150 milijuna USD IFC-ovih kreditnih plasmana. IFC je 2006. odobrio zajam od 49 milijuna USD Agrokoru, najvećoj hrvatskoj tvrtki za preradu i maloprodaju prehrambenih proizvoda, a za post-privatizacijsko restrukturiranje i osuvremenjivanje dvaju nedavno kupljenih ovisnih društava. Banka i IFC trenutno pregovaraju o prvom

zajedničkom ulaganju ovih dviju MFI-a u hrvatsku tvrtku GS Hotels, a potpisivanje ugovora bi trebalo uslijediti 2007.

4.5. Međunarodni monetarni fond

Tijekom 2006., Hrvatska je zaključila svoj *standby* aranžman s MMF-om. U studenom 2006. održane su konzultacije prema članku IV. Statuta MMF-a. U privremenim zaključcima je istaknuto kako Vlada, unatoč poboljšanju fiskalnih prilika tijekom razdoblja obuhvaćenog *standby* aranžmanom, zbog sve goreg stanja tekućeg računa platne bilance i još uvijek visoke razina vanjskog duga treba nastaviti s jačanjem fiskalne discipline. K tome, u MMF-u su naglasili kako se mora smanjiti prisutnost države u gospodarstvu, dok su napredak u ključnim strukturnim reformama i poboljšanje poslovnih uvjeta potrebni ako Hrvatska želi doseći višu razinu održivog gospodarskog rasta. U tom smislu, Vladinim Strateškim okvirom za razvoj je kao cilj postavljen godišnji rast BDP-a od 5,1 posto za razdoblje od 2006. do 2009. odnosno od 7,3 posto za razdoblje od 2010. do 2013., uz neprestano smanjivanje proračunskog manjka ne bi li se dosegao deficit opće države od 1,5 posto BDP-a. Da bi ostvarila ove ciljeve, Vlada će se morati strogo pridržavati preporuka MMF-a, osobito kada je posrijedi smanjenje izdataka. To bi se trebalo postići (i) reformom javne uprave; (ii) daljnjim napretkom u provedbi donesene strategije reforme zdravstva; (iii) boljim usmjeravanjem prava i socijalne, obiteljske i zdravstvene skrbi; i (iv) potpunom provedbom postojećeg srednjoročnog plana smanjivanja subvencija, osobito u pogledu željeznica, te plana restrukturiranja brodogradilišta.

4.6. Razvojna banka Vijeća Europe (CEDB)

Do konca 2006., CEDB je potpisala 15 projekata u ukupnom iznosu od 325,6 milijuna EUR. Naglasak je bio na zdravstvu, obrazovanju i stambenom zbrinjavanju (osobito izbjeglica), otvaranju radnih mjesta i MSP-u te obnovi u ratu oštećenih lokaliteta od kulturne i povijesne važnosti.

4.7. Program Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP)

UNDP u Hrvatskoj djeluje na pet ključnih područja. Radi se o lokalnom razvoju (područja posebne državne skrbi, pogođena ratom), poslovnim partnerstvima (s naglaskom na društveno odgovornom poslovanju), gospodarenju okolišem (energetskoj učinkovitosti i biološkoj raznolikosti), društvenoj uključenosti te osobnoj i državnoj sigurnosti (suzbijanju korupcije, kontroli ručnog vatrenog oružja i reformama pravosuđa).

PRILOG 1: PROJEKTI ZA KOJE JE PREUZETA OBVEZA PO GODINAMA

(stanje na dan 28. veljače 2007.)

Godina	Državno jamstvo	Naziv projekta	Izravno / regionalno	Ukupni trošak	Iznos EBRD-a	Dug	Vlasnički udio	Faza
1994.	x	Sustav zračne navigacije	Izravno	18,8	15,5	15,5	0	Završeno
1994.		UKUPNO 1994.		18,8	15,5	15,5	0,0	
1995.	x	Projekt obnove ceste	Izravno	198,1	36,2	36,2	0	U otplati
1995.	x	Obnova elektroenergetske mreže	Izravno	49,0	32,2	32,2	0	U otplati
1995.		Kreditna linija Zagrebačke banke	Izravno	24,3	19,8	19,8	0	Završeno
1995.		Zajam Zagrebačke banke za IT	Izravno	3,1	2,5	2,5	0	Završeno
1995.		Agroindustrijska kreditna linija: Dalmatinska banka	Izravno	10,2	10,2	10,2	0	Završeno
1995.		Agroindustrijska kreditna linija: Agro-obrtnička banka	Izravno	5,2	5,2	5,2	0	U otplati
1995.		Pliva – financiranje dugom i vlasničkim kapitalom	Izravno	91,9	48,0	15,7	32,3	U otplati
1995.		UKUPNO 1995.		381,8	154,1	121,8	32,3	
1996.		Panonska pivovara	Izravno	62,1	16,9	16,9	0	Završeno
1996.		Kreditna linija za turizam (HBOR)	Izravno	25,6	25,6	25,6	0,0	Završeno
1996.		Trgovačka banka	Izravno	5,0	5,0	5,0	0,0	Završeno
1996.		Varaždinska banka	Izravno	11,9	11,9	10,2	1,7	U otplati
1996.		Dalmatinska banka II	Izravno	7,5	7,5	7,5	0,0	Završeno
1996.		Bank Austria – vlasnički kapital	Izravno	10,7	3,3	0,0	3,3	Završeno
1996.		Alpe-Jadran Banka	Izravno	5,1	5,1	5,1	0,0	U otplati
1996.	x	Ulaganje u komunalnu infrastrukturu za zaštitu okoliša (HBOR)	Izravno	128,0	31,6	31,6	0,0	U otplati
1996.		UKUPNO 1996.		255,9	106,9	101,9	5,0	

Godina	Državno jamstvo	Naziv projekta	Izravno / regionalno	Ukupni trošak	Iznos EBRD-a	Dug	Vlasnički udio	Faza
1997.		Hypo banka Croatia (HBC)	Izravno	13,6	2,9	0,0	2,9	Završeno
1997.		Međimurska banka	Izravno	5,1	5,1	5,1	0,0	Završeno
1997.		Bjelovarska Banka	Izravno	7,7	7,7	7,7	0,0	U otplati
1997.		Croatia Capital Partnership (CCP)	Izravno	26,7	5,4	0,0	5,4	U isplati
1997.	x	Projekt veletržnica u Hrvatskoj	Izravno	18,8	3,2	3,2	0,0	U otplati
1997.		UKUPNO 1997.		71,9	24,3	16,0	8,3	
1998.		Zagrebačka banka – Kreditna linija za hipotekarno financiranje	Izravno	51,1	28,4	28,4	0,0	U otplati
1998.		Restrukturiranje Podravke	Izravno	149,1	25,5	0,0	25,5	Završeno
1998.		Slavonska banka	Izravno	24,4	14,6	5,1	9,5	Završeno
1998.	x	Program gospodarenja krutim otpadom u Zagrebu (ZGOS)	Izravno	61,8	32,1	32,1	0,0	U otplati
1998.	x	Projekt obnove željeznica	Izravno	172,1	27,5	27,5	0,0	U otplati
1998.		BankAustria Creditanstalt Croatia d.d.	Izravno	22,0	4,6	0,0	4,6	Završeno
1998.		UKUPNO 1998.		480,5	132,7	93,1	39,6	
1999.		VIP-NET GSM	Izravno	341,9	22,4	22,4	0,0	Završeno
1999.		Uniq osiguranje	Izravno	1,8	1,8	0,0	1,8	U isplati
1999.		Uniq osiguranje	Izravno	5,0	1,0	0,0	1,0	U isplati
1999.		Društvo za upravljanje Obveznim mirovinskim fondom Erste	Izravno	4,0	4,0	0,0	4,0	U isplati
1999.	x	Projekt sustava odvodnje u Rijeci	Izravno	8,8	8,1	8,1	0,0	U otplati
1999.		2. zajam Trgovačkoj banci	Izravno	3,6	3,6	3,6	0,0	U otplati
1999.		2. zajam Bjelovarskoj banci	Izravno	7,4	7,4	7,4	0,0	U otplati
1999.		UKUPNO 1999.		372,5	48,3	41,5	6,8	

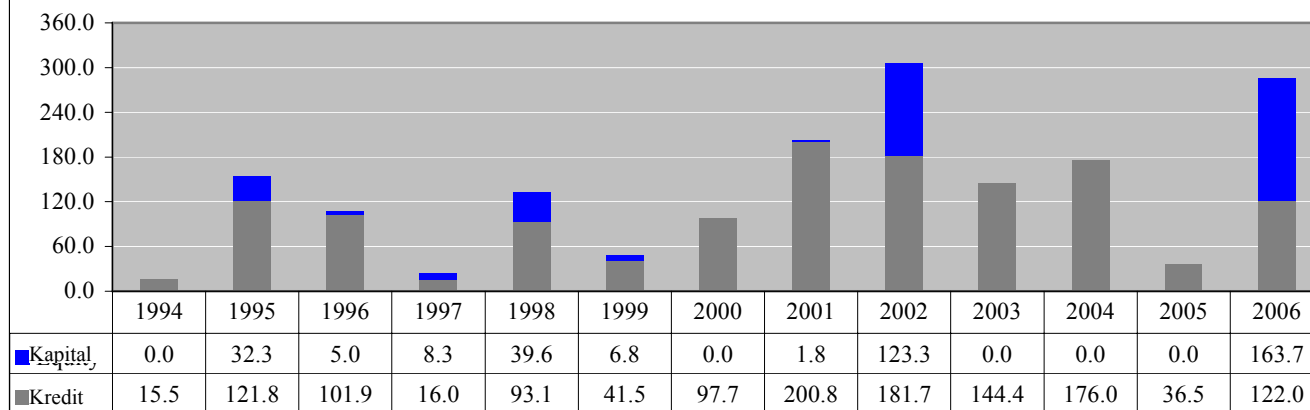
Godina	Državno jamstvo	Naziv projekta	Izravno / regionalno	Ukupni trošak	Iznos EBRD-a	Dug	Vlasnički udio	Faza
2000.		Bank Austria Creditanstalt	Izravno	5,0	5,0	5,0	0,0	Završeno
2000.		Pliva – Kreditna linija za istraživanja	Izravno	81,1	19,7	19,7	0,0	Završeno
2000.		Agrokor	Izravno	150,0	58,0	58,0	0,0	Završeno
2000.		Našicecement	Izravno	15,0	15,0	15,0	0,0	U otplati
2000.		UKUPNO 2000.		251,1	97,7	97,7	0,0	
2001.	x	HBOR-ova kreditna linija za malo i srednje poduzetništvo / kreditna linija za sufinanciranje s CEDB-om	Izravno	20,0	6,0	6,0	0,0	U isplati
2001.	x	INA: Sanacija okoliša	Izravno	36,0	36,0	36,0	0,0	U isplati
2001.		Internetski okvir: Globalnet	Izravno	3,3	1,8	0,0	1,8	U isplati
2001.		Produženje zajma: VipNet GSM d.o.o.	Izravno	154,9	2,1	2,1	0,0	Završeno
2001.		Vetropack Straža	Izravno	67,8	12,5	12,5	0,0	U otplati
2001.	x	Autocesta Rijeka-Zagreb	Izravno	140,0	60,0	60,0	0,0	U otplati
2001.		Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu	Izravno	292,7	35,2	35,2	0,0	U isplati
2001.		Privredna banka Zagreb – hipotekarna kreditna linija	Izravno	40,0	40,0	40,0	0,0	U otplati
2001.	x	Brodogradilište Uljanik	Izravno	25,3	9,0	9,0	0,0	Potpisan
2001.		UKUPNO 2001.		780,0	202,6	200,8	1,8	
2002.		Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb	Izravno	30,0	30,0	30,0	0,0	U otplati
2002.		Getro d.o.o.	Izravno	110,5	25,0	16,0	9,0	U otplati
2002.		ZABA – Program skladišnica	Izravno	71,4	25,0	25,0	0,0	Završeno
2002.		Erste & Steiermärkische Bank d.d.	Izravno	20,0	20,0	20,0	0,0	U otplati
2002.	x	Kontrola zračnog prometa u Hrvatskoj	Izravno	54,9	25,0	25,0	0,0	U otplati
2002.		Privredna banka Zagreb – 2. faza privatizacije	Izravno	114,3	114,3	0,0	114,3	U isplati

Godina	Državno jamstvo	Naziv projekta	Izravno / regionalno	Ukupni trošak	Iznos EBRD-a	Dug	Vlasnički udio	Faza
2002.	x	Projekt obnove hrvatskih autocesta	Izravno	123,6	46,5	46,5	0,0	U isplati
2002.		Zajam poduzeću VIP-Net GSM	Izravno	143,2	19,2	19,2	0,0	Završeno
2002.		UKUPNO 2002.	Izravno	667,9	305,0	181,7	123,3	
2003.	x	Projekt sustava odvodnje u Rijeci – produženje zajma	Izravno	0,6	0,6	0,6	0,0	U otplati
2003.		HVB Bank Croatia d.d. ("HVB") – kreditna linija za hipotekarno financiranje	Izravno	15,0	15,0	15,0	0,0	U isplati
2003.		ZABA – program skladišnica – obnova	Izravno	71,4	25,0	25,0	0,0	Završeno
2003.		Program gospodarenja krutim otpadom u Zagrebu (ZGOS)– refinanciranje	Izravno	33,0	18,8	18,8	0,0	U otplati
2003.		Zagrebačka banka – kreditna linija za financiranje malih općina	Izravno	21,1	20,0	20,0	0,0	U isplati
2003.		Našicecement	Izravno	40,0	20,0	20,0	0,0	U isplati
2003.	x	Hrvatske autoceste – dovršenje autoceste na 10. koridoru	Izravno	90,0	45,0	45,0	0,0	Potpisano
2003.		UKUPNO 2003.		271,1	144,4	144,4	0,0	
2004.		Zagrebačka banka – nova kreditna linija za hipotekarno financiranje	Izravno	100,0	100,0	100,0	0,0	U isplati
2004.		Lura d.d.	Izravno	8,5	8,5	8,5	0,0	U isplati
2004.		ZABA – program skladišnica – obnova	Izravno	71,4	25,0	25,0	0,0	Potpisano
2004.		Projekt razvoja gradskog prijevoza u Dubrovniku	Izravno	7,5	7,5	7,5	0,0	U isplati
2004.		Getro II	Izravno	79,6	35,0	35,0	0,0	Potpisano
2004.		UKUPNO 2004.		267,0	176,0	176,0	0,0	

Godina	Državno jamstvo	Naziv projekta	Izravno / regionalno	Ukupni trošak	Iznos EBRD-a	Dug	Vlasnički udio	Faza
2005.		Projekt osuvremenjivanja infrastrukture u Luci Dubrovnik	Izravno	33,7	26,5	26,5	0,0	U isplati
2005.		Projekt gospodarenja otpadnim vodama u Karlovcu	Izravno	20,0	10,0	10,0	0,0	Potpisano
2005.		UKUPNO 2005.		53,7	36,5	36,5	0,0	
2006.		EU/EBRD: 6. produženje programa financiranja malog i srednjeg poduzetništva-Raiffeisen Leasing	Izravno	10,0	10,0	10,0	0,0	U isplati
2006.		Agrokor – vlasnički kapital	Izravno	110,0	110,0	0,0	110,0	U isplati
2006.		Gradski prijevoz u Puli	Izravno	6,6	5,0	5,0	0,0	U isplati
2006.	x	Produženje projekta Autocesta Rijeka-Zagreb (ARZ)	Izravno	260,0	50,0	50,0	0,0	Potpisano
2006.		Privredna banka Zagreb d.d.-dokapitalizacija	Izravno	250,0	53,7	0,0	53,7	U isplati
2006.		Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu – BOT-projekt – povećanje zajma	Izravno	11,0	7,0	7,0	0,0	Potpisano
2006.		EU/EBRD: 6. produženje programa financiranja malog i srednjeg poduzetništva-Hrvatska poštanska banka	Izravno	10,0	10,0	10,0	0,0	U isplati
2006.	x	Riječka obilaznica	Izravno	114,0	40,0	40,0	0,0	Potpisano
2006.		UKUPNO 2006.		771,6	285,7	122,0	163,7	
2007.		Erste & Steiermärkische S-Leasing	Izravno	10,0	10,0	10,0	0,0	Potpisano
2007.		Ukupno 2007. (siječanj – veljača)		10,0	10,0	10,0	0,0	
		SVEUKUPNO 1994. – veljača 2007.		4.653,8	1.739,7	1.358,9	380,0	

Ukupni iznos angažiranih sredstava (kreditnih/kapitalnih) po godinama

mil. EUR



**PRIOLOG 2: NETO KUMULATIVNI IZNOS PLASMANA PO
GOSPODARSKIM GRANAMA**

(u milijunima EUR, na dan 28. veljače 2007.)

Sektorska grupa (SIC)	Sektorski tim (SIC)	Br. Projekata	Ukupna vrijednost projekata	EBRD -ova sredstva	Dug	Vlasnički udio	Udio u angažiranim sredstvima (%)
Energetika	Prirodna dobra	1,0	32	32	32	0	2%
	Struja i energija	1,0	49	32	32	0	2%
Podzbroj za energetiku		2,0	81	64	64	0	4%
Financijske institucije	Bankovni kapital	6,2	235	199	5	194	13%
	Bankovni krediti	13,6	370	298	298	0	19%
	Dionički fondovi	1,9	103	35	0	35	2%
	Nebankarske financijske institucije	1,8	38	31	21	11	2%
	Financiranje malog poduzetništva	0,1	2	2	2	0	2
Podzbroj za financijske institucije		23,6	748	565	324	242	36%
Opće gospodarstvo	Opće gospodarstvo	4,0	264	101	69	32	6%
Podzbroj za opće gospodarstvo		4,0	264	101	69	32	6%
Infrastruktura	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša	8,0	597	147	147	0	9%
	Promet	11,0	1.316	369	369	0	23%
Podzbroj za infrastrukturu		19,0	1.913	516	516	0	33%
Posebne djelatnosti	Agroindustrija	10,3	861	275	127	149	17%
	Nekretnine i turizam	0,4	44	18	10	9	1%
	Telekomunikacije, informatika i mediji	3,1	647	47	46	2	3%
Podzbroj za posebne djelatnosti		13,8	1.551	341	182	159	21%
UKUPNO HRVATSKA		62,4	4.557	1.588	1.155	433	100%

PRIOLOG 3: VRIJEDNOST PROJEKATA U TIJEKU

(u milijunima EUR na dan 28. veljače 2007.)

	Vrijednost projekata u fazi strukturne revizije	Vrijednost projekata u fazi završne revizije	Vrijednost projekata koji čekaju odobrenje Odbora	Vrijednost projekata u tijeku
HRVATSKA	0,0	0,0	73,8	73,8
DUG	0,0	0,0	48,7	48,7
VLASNIČKI UDIO	0,0	0,0	25,1	25,1
PRIVATNI SEKTOR	0,0	0,0	62,6	62,6
DRŽAVNI SEKTOR			11,2	11,2
Bez državnog jamstva	0,0	0,0	0,0	0,0
S državnim jamstvom	0,0	0,0	11,2	11,2
Energetska učinkovitost	0,0	0,0	0,0	0,0
Prirodna dobra	0,0	0,0	0,0	0,0
Struja i energija	0,0	0,0	0,0	0,0
Energetika				
Bankovni zajmovi	0,0	0,0	0,0	0,0
Nebankarske financijske institucije	0,0	0,0	10,0	10,0
Bankovni kapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Dionički fondovi	0,0	0,0	0,0	0,0
Financijske institucije	0	0	10,0	10,0
Opće gospodarstvo	0,0	0,0	0,0	0,0
Opće gospodarstvo	0,0	0,0	0,0	0,0
Komunalna i eko. inf.	0,0	0,0	0,0	0,0
Promet	0,0	0,0	11,2	11,2
Infrastruktura	0,0	0,0	11,2	11,2
Nekretnine i turizam	0,0	0,0	52,6	52,6
Agroindustrija	0,0	0,0	0,0	0,0
Telekomunikacije, informatika i mediji	0,0	0,0	0,0	0,0
Posebne djelatnosti	0,0	0,0	52,6	52,6

PRILOG 4: BILATERALNA POMOĆ ZA PROJEKTE EBRD-a

Broj obveze	Opis obveze	Šifra fonda	Preuzeta obveza u eurima	Isplaćen iznos u eurima	Nadnevak odobrenja sredstava	Faza projekta	Voditelj projekta	Sektor	Naziv tima
AUBA-2004-01-01F	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) – projektne darovnice, plaće zaposlenih, rashodi poslovanja ureda*	AUBA	937.340	741.617	08.01.04.	U isplati	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
AUS-1997-07-03	Program ulaganja u komunalnu infrastrukturu zaštite okoliša – jačanje institucija	AUS	227.852	227.852	21.07.97.	Završen	Covenden, P.	KIZO	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
AUS-2001-08-05	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) – Peter Siretz, direktor programa BAS u Hrvatskoj	AUS	23.932	23.932	20.08.01.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
AUS-2002-10-06	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) – Peter Siretz, direktor programa BAS u Hrvatskoj	AUS	40.726	40.726	31.10.02.	Završen	McPhee, J.	Financije, poslovanje	Program TAM BAS
AUS-2005-09-04	Partnerski ("twinning") sporazum o javnom prijevozu u Dubrovniku	AUS	99.010	84.792	16.09.05.	U isplati	Bruggeman, G.	Prijevoz, skladištenje	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
BEL-1995-10-01	Agroindustrijska kreditna linija - Dalmatinska banka d.d.	BEL	95.532	95.532	25.08.95.	Završen	Hume, T.	Financije, poslovanje	Agroindustrija
BRSF-2000-12-04	Program poboljšanja kreditne sposobnosti Grada Zagreba	BRSF	90.000	90.000	07.12.00.	Obveza preuzeta	Inđić, D.	Javne i društvene djelatnosti	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
BRSF-2001-07-04	Brodogradilište Uljanik	BRSF	47.940	47.940	09.07.01.	Završen	Hyslop, J.	Proizvodnja	Nekretnine i turizam
BRSF-2001-07-05	Brodogradilište Uljanik	BRSF	34.000	34.000	09/07/01	Završen	Hyslop, J.	Proizvodnja	Nekretnine i turizam

Broj obveze	Opis obveze	Šifra fonda	Preuzeta obveza u eurima	Isplaćen iznos u eurima	Nadnevak odobrenja sredstava	Faza projekta	Voditelj projekta	Sektor	Naziv tima
BRSF-2001-11-06	Program poboljšanja kreditne sposobnosti Grada Rijeke	BRSF	159.990	148.783	22.11.01.	U isplati	Indić, D.	Financije, poslovanje	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
BRSF-2002-04-06	Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka – Projekt poboljšanja financijskog i općeg poslovanja ("FOPIP")	BRSF	73.075	33.312	18.04.02.	U isplati	Indić, D.	Financije, poslovanje	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
BRSF-2002-09-07	Okvir privatizacije hrvatskog turizma	BRSF	75.240	75.240	27.09.02.	Završen	Krapotkin, A.	Javne i društvene djelatnosti	Nekretnine i turizam
BRSF-2005-09-02F	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) – projektne darovnice, plaće zaposlenih, rashodi poslovanja ureda*	BRSF	169.177	49.824	20.09.05.	U isplati	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
CANSE-2000-12-01	Program poboljšanja kreditne sposobnosti Grada Zagreba	CANSE	67.352	67.352	07.12.00.	Završen	Indić, D.	KIZO	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
CANSE-2004-02-01	Upravljanje mrežom Hrvatskih željeznica: priprema projekta	CANSE	197.000	0	20.02.04.	Obveza preuzeta	Lukasik, A.	Prijevoz, skladištenje	Promet
CEI-1998-07-10	Stručni savjetnici za projektiranje i nadzor za veletržnice u Hrvatskoj	CEI	1.159.421	737.639	10.07.98.	U isplati	Galić, S.	Proizvodnja	Agroindustrija
CEI-1999-08-03	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) u Hrvatskoj	CEI	133.130	0	04.08.99.	Obveza povučena	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
CEI-2000-06-01	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) u Hrvatskoj Ana Betica	CEI	24.633	24.633	20.06.00.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
CEI-2000-06-02	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) u Hrvatskoj – Upravljanje i podrška za TAM	CEI	37.600	37.600	20.06.00.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS

Broj obveze	Opis obveze	Šifra fonda	Preuzeta obveza u eurima	Isplaćen iznos u eurima	Nadnevak odobrenja sredstava	Faza projekta	Voditelj projekta	Sektor	Naziv tima
CEI-2000-06-03	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) u Hrvatskoj subvencije	CEI	760.000	759.928	20.06.00.	U isplati	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
CEI-2000-06-04	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) u Hrvatskoj – rashodi poslovanja ureda	CEI	71.600	71.696	20.06.00.	U isplati	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
CEI-2000-06-05	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) u Hrvatskoj - najam ureda i poslovni izdaci	CEI	86.822	85.944.50	20.06.00.	U isplati	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
CEI-2000-06-06	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) u Hrvatskoj – uredska oprema i namještaj	CEI	20.967	20.967	20.06.00.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
CEI-2000-07-08	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) u Hrvatskoj - direktor programa na lok. raz.	CEI	61.431	61.431	07.07.00.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
CEI-2000-07-09	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) u Hrvatskoj - putni troškovi Uda Schedela	CEI	9.680	9.680	12.07.00.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
CEI-2000-09-11	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) u Hrvatskoj - projektni referent	CEI	36.688	36.688	27.09.00.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
CEI-2001-10-04F	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) – projektne darovnice *	CEI	75.000	73.220	18.10.01.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
CEI-2002-08-02	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) u Hrvatskoj - Kruno Plačko, direktor programa na državnoj razini	CEI	14.482	14.482	07.08.02.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
CEI-2002-08-03	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) u Hrvatskoj - Ana Betica, pomoćnica direktora programa na drž. raz.	CEI	6.273	6.273	07.08.02.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS

Broj obveze	Opis obveze	Šifra fonda	Preuzeta obveza u eurima	Isplaćen iznos u eurima	Nadnevak odobrenja sredstava	Faza projekta	Voditelj projekta	Sektor	Naziv tima
CEI-2002-12-04	Program BAS / ugovor Ane Klarić, direktorice programa BAS za Hrvatsku na državnoj razini	CEI	21.965	21.965	23.12.02.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
CEI-2002-12-05	Program BAS / produženje ugovora Ane Betice, pomoćnice direktorice programa BAS za Hrvatsku na državnoj razini	CEI	3.111	3.111	23.12.02.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
CEI-2003-05-01	Ocjena programa - BAS-SEE-03-30	CEI	9.748	9.748	22.06.99.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
CEI-2003-07-01F	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) – projektne darovnice*	CEI	217.781	157.315	17.07.03.	U isplati	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
DEN-1998-01-01	Program sanacija odlagališta otpada u Zagrebu – analiza gradskih financija Grada Zagreba	DEN	38.828	38.828	19.01.98.	Završen	Mathiesen, J.	KIZO	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
ECMF-2003-08-01F	Hrvatska – male i srednje općine – tehnička pomoć poslovnim bankama	ECMF	150.000	0	29.08.03.	Obveza preuzeta	Mrkić, T.	Financije, poslovanje	Zagreb (Hrvatska)
ECMF-2003-08-02F	Hrvatska – male i srednje općine – tehnička pomoć poslovnim bankama	ECMF	150.000	49.650	29.08.03.	Obveza preuzeta	Mrkić, T.	Financije, poslovanje	Zagreb (Hrvatska)
ECMF-2003-11-03F	Hrvatska – male i srednje općine	ECMF	350.000	0	21.11.03.	Obveza preuzeta	Mrkić, T.	Financije, poslovanje	Zagreb (Hrvatska)
ECMF-2003-11-04F	Hrvatska – male i srednje općine – tehnička pomoć poslovnim bankama	ECMF	350.000	0	26.11.03.	Obveza preuzeta	Maguire, J.	Financije, poslovanje	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša

Broj obveze	Opis obveze	Šifra fonda	Preuzeta obveza u eurima	Isplaćen iznos u eurima	Nadnevak odobrenja sredstava	Faza projekta	Voditelj projekta	Sektor	Naziv tima
FIN-1999-10-12	Program upravljanja zaokretom u poslovanju (TAM) – Podravka	FIN	48.222	48.222	06.10.99.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
FIN-2000-12-09	Hrvatske željeznice, Program gospodarenja energijom – početna ocjena	FIN	13.070	13.070	21.12.00.	Završen	McCallion, T.	Energetika	Energetska učinkovitost
FLN-1997-13-03	Analiza Projekta sanacije Odlagališta Jakuševac – studija izvodljivosti	FLN	48.960	48.960	22.09.97.	Završen	Mathiesen, J.	Energetika	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
FRA-1997-07-03	Program ulaganja u komunalnu strukturu zaštite okoliša – jačanje institucija	FRA	11.908	11.908	21.07.97.	Završen	Covenden, P.	KIZO	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
FRA-1999-10-05	Projekt riječkog vodovoda i kanalizacije – projekt proširenja kanalizacije na Kantridi, financijsko dubinsko snimanje	FRA	13.899	13.899	08.09.99.	Završen	Covenden, P.	Energetika	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
FRA-2000-05-03	Dijagnostika i smjernice za restrukturiranje tvrtke – IPK	FRA	10.243	10.243	25.05.00.	Završen	Galić, S.	Proizvodnja	Agroindustrija
FRA-2001-10-01	Program veletržnica – poboljšanje regulatornog okvira za zelene veletržnice	FRA	6.746	4.663	11.01.01.	Obveza preuzeta	Galić, S.	Proizvodnja	Agroindustrija
FRA-2002-04-01	Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka – Projekt poboljšanja financijskog i općeg poslovanja ("FOPIP")	FRA	51.800	33.664	18.04.02.	U isplati	Indić, D.	Financije, poslovanje	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
GER-1994-06-07	Obnova elektroenergetske mreže – usluge savjetovanja o javnoj nabavi	GER	138.334	138.334	17.06.94.	Završen	Sjoberg, J.	Energetika	Središnji ured SEEC-a

Broj obveze	Opis obveze	Šifra fonda	Preuzeta obveza u eurima	Isplaćen iznos u eurima	Nadnevak odobrenja sredstava	Faza projekta	Voditelj projekta	Sektor	Naziv tima
GER-1996-07-03	Obuka banaka za dubinsko snimanje utjecaja na okoliš	GER	40.942	40.942	19.07.96.	Završen	King, M.	Javne i društvene djelatnosti	Jedinica za ocjenu utjecaja na okoliš
GERK-1996-03-02	Obuka Hrvatske banke za obnovu i razvoj za pitanja zaštite okoliša	GERK	36.488	36.488	08.03.96.	Završen	King, M.	Financije, poslovanje	Jedinica za ocjenu utjecaja na okoliš
GERK-2000-05-05	Dijagnostika i smjernice za restrukturiranje tvrtke – IPK	GERK	4.310	4.310	25.05.00.	Završen	Mettetal, G.	Proizvodnja	Agroindustrija
GERK-2001-04-02	Projekt javnog gradskog prijevoza u Zagrebu	GERK	129.621	129.621	12.04.01.	Završen	Bruggeman, G.	Prijevoz i skladištenje	Transport
GERK-2001-07-07	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) u Hrvatskoj – regionalni direktor programa	GERK	80.000	80.000	09.07.01.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
GRE-2000-05-03	Dijagnostika i smjernice za restrukturiranje tvrtke – IPK	GRE	12.191	12.191	25.05.00.	Završen	Mettetal, G.	Proizvodnja	Agroindustrija
GRE-2000-08-05	Program upravljanja zaokretom u poslovanju (TAM) - Grand Hotel Adriatic	GRE	47.931	47.931	04.08.00.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
HOL-1995-06-08	Zagrebačka banka – dubinsko snimanje i obuka s područja investicijskog bankarstva	HOL	41.736	41.736	09.06.95.	Završen	Burak, M.	Financije, poslovanje	Financijske institucije
HOL-1996-03-03	Priprema programa ulaganja u KIZO	HOL	178.906	178.906	28.02.96.	Završen	Ligot, J.	Energetika	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
HOL-1999-06-01	Stručni savjetnik za upravljanje projektom - Program gospodarenja krutim otpadom u Zagrebu	HOL	454.000	454.000	08.06.99.	Završen	Indić, D.	Energetika	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša

Broj obveze	Opis obveze	Šifra fonda	Preuzeta obveza u eurima	Isplaćen iznos u eurima	Nadnevak odobrenja sredstava	Faza projekta	Voditelj projekta	Sektor	Naziv tima
HOL-2000-02-01	Program upravljanja zaokretom u poslovanju (TAM) - Getro	HOL	29.412	29.412	20.02.00.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
HOL-2000-11-10	Program upravljanja zaokretom u poslovanju - Getro d.o.o. II	HOL	39.601	39.601	01.11.00.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
HOL-2003-06-01	Luka Dubrovnik – priprema projekta	HOL	180.000	147.984	05.06.03.	U isplati	Lukasik, A.	Prijevoz i skladištenje	Promet
ICE-2001-08-01	Program veletržnica – poboljšanje regulatornog okvira za zelene veletržnice	ICE	9.571	5.553	22.08.01.	Obveza preuzeta	Galić, S.	Proizvodnja	Agroindustrija
ICFF-2006-01-01	Projekt gospodarenja vodama i otpadnim vodama u Karlovcu - FOPIP	ICFF	300.000	0	31.01.06.	Obveza preuzeta	Schankler, A	Djelatnosti lokalne samouprave	BG/Op. timovi/KIZO
IRL-1999-10-06	Program upravljanja zaokretom u poslovanju (TAM) - Podravka	IRL	9.438	9.438	28.10.99.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
IRL-2000-02-01	Program upravljanja zaokretom u poslovanju (TAM) - Getro	IRL	26.739	26.739	23.02.00.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
IRL-2000-07-03	Program upravljanja zaokretom u poslovanju (TAM) - Našicecement	IRL	9.203	9.203	19.07.00.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
IRL-2000-09-04	Program upravljanja zaokretom u poslovanju (TAM) - Grand Hotel Adriatic	IRL	5.391	5.391	01.09.00.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
ITA-1993-11-10	Pregled nacrtu zakona o tržištu vrijednosnih papira	ITA	7.145	7.145	02.11.93.	Završen	Pilipović-Chaffey, D.	Javne i društvene djelatnosti	Financijske institucije

Broj obveze	Opis obveze	Šifra fonda	Preuzeta obveza u eurima	Isplaćen iznos u eurima	Nadnevak odobrenja sredstava	Faza projekta	Voditelj projekta	Sektor	Naziv tima
ITA-1993-11-11	Pregled nacrtu zakona o bankama	ITA	9.632	9.632	02.11.93.	Završen	Pilipović-Chaffey, D.	Financije, poslovanje	Financijske institucije
ITA-1997-01-02	Varaždinska banka d.d.	ITA	98.127	98.127	15.01.97.	Završen	Pilipović-Chaffey, D.	Financije, poslovanje	Financijske institucije
ITA-2001-08-09	Program veletržnica – poboljšanje regulatornog okvira za zelene veletržnice	ITA	7.377	5.529	22.08.01.	Obveza preuzeta	Galić, S.	Proizvodnja	Agroindustrija
JAP-1995-03-05	Generalni plan ulaganja u elektroenergetski sustav	JAP	297.000	297.000	01.03.95.	Završen	Sjoberg, J.	Energetika	Zagreb (Hrvatska)
JAP-1995-03-06	Studija tarifa u elektroenergetskoj mreži	JAP	61.063	61.063	01.03.95.	Završen	Lukac, Z.	Energetika	Središnji ured SEEC-a
JAP-1995-05-16	Naknade za korištenje cesta	JAP	146.242	146.242	01.05.95.	Završen	O'Grady, L.	Gradnja	Promet
JAP-1995-05-17	Obnova cesta – institucionalna reforma	JAP	244.950	244.950	01.05.95.	Završen	O'Grady, L.	Gradnja	Promet
JAP-1995-07-22	Zagrebačka banka – obuka za dubinsko snimanje utjecaja na okoliš	JAP	44.131	44.131	01.07.95.	Završen	King, M.	Financije, poslovanje	Jedinica za ocjenu utjecaja na okoliš
JAP-1995-09-23	Agroindustrijska kreditna linija (ACR02)	JAP	163.402	163.402	01.09.95.	Završen	Hume, T.	Proizvodnja	Agroindustrija
JAP-1995-09-24	Agroindustrijska kreditna linija (ACR03)	JAP	56.155	56.155	01.09.95.	Završen	Hume, T.	Proizvodnja	Agroindustrija

Broj obveze	Opis obveze	Šifra fonda	Preuzeta obveza u eurima	Isplaćen iznos u eurima	Nadnevak odobrenja sredstava	Faza projekta	Voditelj projekta	Sektor	Naziv tima
JAP-1996-02-04	Veletržnice – promicanje privatnog sektora	JAP	150.735	150.735	08.02.96.	Završen	Mettetal, G.	Proizvodnja	Agroindustrija
JAP-1996-04-10	Kreditna linija za turizam – kreditni savjetnik	JAP	180.852	180.852	23.04.96.	Završen	McDonald, A.	Financije, poslovanje	Financijske institucije
JAP-1997-07-18	Priprema projekta veletržnica	JAP	85.038	85.038	25.07.97.	Završen	Mettetal, G.	Proizvodnja	Agroindustrija
JAP-1997-11-38	Kreditna linija za nabavku poljoprivredne opreme u više projekata - podprojekt 1	JAP	12.503	12.503	04.11.97.	Završen	Stirling, B.	Proizvodnja	Agroindustrija
JAP-1998-03-12	Projekt veletržnica – provedba projekta	JAP	500.000	367.399	31.03.98.	U isplati	Galić, S.	Proizvodnja	Agroindustrija
JAP-1999-01-03	Okvirni sporazum FAO – Badel	JAP	17.421	17.421	17.01.99.	Završen	Mettetal, G.	Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	Agroindustrija
LUX-2006-05-06F	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) – projektne darovnice, plaće zaposlenih*	LUX	100.000	33.606	27.04.06.	U isplati	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
NCSM-2004-09-01F	Okvir za tehničku pomoć malim i srednjim općinama u Hrvatskoj (financirano nizozemskim sredstvima)	NCSM	1.250.000	0	03.09.04.	U isplati	Indić, D.	CEAL-ovi, linije sufinanciranja i RVF-ovi	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
NCSM-2004-09-01/01	Vodoopskrba u Rijeci	NCSM	179.300	167.716	20.01.05.	U isplati	Indić, D.	Vodno gospodarstvo	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
NCSM-2004-09-01/02	Priprema projekta javnog gradskog prijevoza u Puli	NCSM	37.000	0	15.05.06.	Obveza preuzeta	Bruggeman, G.	Gradski prijevoz	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša

Broj obveze	Opis obveze	Šifra fonda	Preuzeta obveza u eurima	Isplaćen iznos u eurima	Nadnevak odobrenja sredstava	Faza projekta	Voditelj projekta	Sektor	Naziv tima
NCSM-2004-09-01/03	Program razvoja sustava pročišćavanja otpadnih voda u Puli - 1. faza (pred-potpisivanje) i 2. faza (naknadno potpisivanje)	NCSM	173.050	0	31.07.06.	Obveza preuzeta	Indić, D.	Otpadne vode	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
NCSM-2004-09-02F	Okvir za tehničku pomoć malim srednjim općinama u Hrvatskoj (financirano nizozemskim sredstvima)	NCSM	1.250.000	0	03.09.04.	Obveza preuzeta	Indić, D.	CEAL-ovi, linije sufinanciranja i RVF-ovi	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
NCSM-2004-09-02/01	Priprema projekta javnog gradskog prijevoza u Puli	NCSM	29.450	0	04.05.06.	Obveza preuzeta	Bruggeman, G.	Gradski prijevoz	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
NZ-1993-03-01	Obnova elektroenergetskog sektora	NZ	57.536	57.536	18.03.93.	Završen	Forbes, L.	Energetika	Središnji ured SEEC-a
SPA-1997-02-01	Varaždinska banka	SPA	48.919	48.919	24.02.97.	Završen	Pilipović-Chaffey, D.	Financije, poslovanje	Financijske institucije
SPA-2001-09-03	Luka Dubrovnik / Projekt uređenja putničkog terminala	SPA	149.908	70.559	28.09.01.	U isplati	Gutnik, S.	Prijevoz i skladištenje	Nekretnine i turizam
SPA-2002-09-01	Okvir za privatizaciju hrvatskog turizma	SPA	271.951	271.951	27.09.02.	Završen	Krapotkin, A.	Javne i društvene djelatnosti	Nekretnine i turizam
SWE-1995-04-02	Projekt obnove cesta – studija osovinskog opterećenja	SWE	123.084	123.084	20.04.95.	Završen	O'Grady, L.	Gradnja	Promet
SWE-2000-05-04	Dijagnostika i smjernice za restrukturiranje tvrtke - IPK	SWE	6.771	6.771	25.05.00.	Završen	Mettetal, G.	Proizvodnja	Agroindustrija
SWE-2001-05-03	Program upravljanja zaokretom u poslovanju - MTC Međimurska trikotaža	SWE	48.400	48.400	09.05.01.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS

Broj obveze	Opis obveze	Šifra fonda	Preuzeta obveza u eurima	Isplaćen iznos u eurima	Nadnevak odobrenja sredstava	Faza projekta	Voditelj projekta	Sektor	Naziv tima
SWE-2001-11-15	Program upravljanja zaokretom u poslovanju (TAM): MTČ Tvoronica čarapa d.d.	SWE	24.903	24.902	22.11.01.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
SWI-2000-07-05	Program upravljanja zaokretom u poslovanju (TAM) - Našicecement	SWI	46.892	46.892	05.07.00.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
SWI-2001-08-07	Program upravljanja zaokretom u poslovanju (TAM) - Koestlin	SWI	32.397	32.397	08.05.01.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
SWI-2002-06-15	Program upravljanja zaokretom u poslovanju (TAM) - Dilj	SWI	48.400	48.400	12.06.02.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
TAI-1997-01-01	Varaždinska banka d.d.	TAI	167.325	167.325	21.01.97.	Završen	Pilipović-Chaffey, D.	Financije, poslovanje	Financijske institucije
TCS-1998-01-01	Program sanacije odlagališta otpada u Zagrebu – analiza gradskih financija Grada Zagreba	TCS	94.948	94.948	19.01.98.	Završen	Mathiesen, J.	Energetika	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
TCS-1999-09-01	Rijeka - projekt proširenja kanalizacije na Kantridi, financijsko dubinsko snimanje	TCS	28.803	28.803	08.09.99.	Završen	Covenden, P.	Energetika	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
TCS-1999-11-02	Studija tržišta i pregled strategije - Plava Laguna	TCS	66.641	66.641	23.11.99.	Završen	Lucaccioni-French, C.	Trgovina, turizam	Nekretnine i turizam
UKC-1996-06-15	Slavonska Banka d.d. – dubinsko snimanje	UKC	175.628	175.628	05.06.96.	Završen	Pastor, V.	Financije, poslovanje	Financijske institucije
UKC-1997-02-03	Obuka iz dubinskog snimanja utjecaja na okoliš za hrvatske banke - Alpe Jadran Banka, Trgovačka banka, Varaždinska Banka i Hypo Banka	UKC	37.024	37.024	01.02.97.	Završen	King, M.	Financije, poslovanje	Jedinica za ocjenu utjecaja na okoliš

Broj obveze	Opis obveze	Šifra fonda	Preuzeta obveza u eurima	Isplaćen iznos u eurima	Nadnevak odobrenja sredstava	Faza projekta	Voditelj projekta	Sektor	Naziv tima
UKC-1997-05-06	Zračne luke na otocima / studija tržišta i institucionalnog ustroja	UKC	182.843	182.843	06.05.97.	Završen	Lukasik, A.	Prijevoz i skladištenje	Promet
UKC-1998-01-01	Program sanacije odlagališta otpada u Zagrebu – analiza gradskih financija Grada Zagreba	UKC	41.340	41.340	19.01.98.	Završen	Mathiesen, J.	Energetika	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
UKC-1998-05-03	Program sanacije komunalnih djelatnosti u Dubrovniku	UKC	146.865	146.865	08.05.98.	Završen	Walsh, I.	Energetika	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
UKC-1999-09-10	Rijeka – Analiza Projekta proširenja kanalizacije na Kantridi (i) – Tehničko dubinsko snimanje	UKC	29.731	29.731	02.09.99.	Završen	Covenden, P.	Energetika	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
UKE-1999-11-05	Ocjena konkurentnog položaja tvrtke i kritički osvrt na njenu poslovnu strategiju - Plava Laguna	UKE	84.543	84.543	29.10.99.	Završen	Lucaccioni-French, C.	Trgovina, turizam	Nekretnine i turizam
UKE-2001-10-28	Luka Dubrovnik - Projekt uređenja putničkog terminala	UKE	83.372	41.110	23.10.01.	U isplati	Gutnik, S.	Prijevoz i skladištenje	Nekretnine i turizam
UKF-2000-09-01f	Program usluga poslovnog savjetovanja (BAS) – projektne darovnice *	UKF	60.000	60.000	01.09.00.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
UKF-2000-09-02	Program upravljanja zaokretom u poslovanju (TAM) - Riviera Holdings	UKF	21.600	21.600	12.09.00.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
UKF-2000-11-04	Program poboljšanja kreditne sposobnosti Grada Zagreba	UKF	322.333	322.333	29.11.00.	Završen	Indić, D.	Javne i društvene djelatnosti	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
UKF-2001-02-01	Program upravljanja zaokretom u poslovanju (TAM) - Riviera Holdings	UKF	38.400	38.400	09.05.00.	Završen	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS

Broj obveze	Opis obveze	Šifra fonda	Preuzeta obveza u eurima	Isplaćen iznos u eurima	Nadnevak odobrenja sredstava	Faza projekta	Voditelj projekta	Sektor	Naziv tima
UKF-2003-07-03F	EBRD/TMG-ov Program poslovnog savjetovanja (BAS) u Jugoistočnoj Europi	UKF	98.204	83.744	24.07.03.	U isplati	McPhee, J.	Proizvodnja	Program TAM BAS
USA-1998-01-01	Program sanacije odlagališta otpada u Zagrebu – analiza gradskih financija Grada Zagreba	USA	8.415	8.415	19.01.98.	Završen	Mathiesen, J.	Energetika	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
USA-1998-05-02	Program sanacije komunalnih djelatnosti u Dubrovniku	USA	35.648	35.648	08.05.98.	Završen	Walsh, I.	Energetika	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
USA-2002-07-05	Kreditni savjetnik za program skladišnica	USA	27.487	15.596	19.07.02.	U isplati	Bryde, P.	Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	Agroindustrija
USSP-2003-12-03	Mikroplus	USSP	188.443	44.611	08.12.03.	U isplati	Pak, O.	Financije, poslovanje	Grupa za malo poduzetništvo
USTD-2001-12-03	Luka Dubrovnik / Projekt uređenja putničkog terminala	USTDA	56.242	26.356	05.12.01.	U isplati	Gutnik, S.	Prijevoz i skladištenje	Nekretnine i turizam
HOL-2005-11-08	Luka Ploče	Dutch	49.950	49.950	08.02.05.	Završen	A. Lukasik	Prometna infrastruktura	Promet
oup	Projekt gospodarenja otpadnim vodama u Sisku – Studija izvodljivosti	NCSM	200.000	0		obveza u pripremi	Tsanova, I.	Otpadne vode	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
oup	Zagrebački Holding – Program konsolidacije i izdavanja obveznica	NCSM	195.000	0		obveza u pripremi	Schankler, A.		Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
oup	Projekt porečke obilaznice	NCSM	140.000	0		obveza u pripremi	Szpak, W.	Gradski prijevoz	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša

Broj obveze	Opis obveze	Šifra fonda	Preuzeta obveza u eurima	Isplaćen iznos u eurima	Nadnevak odobrenja sredstava	Faza projekta	Voditelj projekta	Sektor	Naziv tima
tbc	Parkiranje u Gradu Rijeci	NCSM	125.000	0		obveza u pripremi	Inđić, D.	Parkiranje	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
tbc	Regionalni sustav gospodarenja otpadom u Istri -	NCSM	150.000	0		obveza u pripremi	Inđić, D.	Kruti otpad	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
tbc	Razvoj sustava odvodnje u Varaždinu -	NCSM	150.000	0		obveza u pripremi	Inđić, D.	Otpadne vode	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
tbc	Gradski prijevoz u Puli – Održiva prometna strategija	NCSM	250.000	0		obveza u pripremi	Inđić, D.	Gradski prijevoz	Komunalna inf. i inf. zaštite okoliša
	UKUPNO		17.321.508	10.336.022					

PRILOG 5: ODABRANI GOSPODARSKI POKAZATELJI

Hrvatska

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006. Procjena	2007. Predviđanje
Proizvodnja i potrošnja <i>(stvama postotna promjena)</i>							
BDP	4,4	5,6	5,3	4,3	4,3	4,8	4,7
Privatna potrošnja	4,4	7,7	4,6	4,8	3,4	3,5	n.d.
Javna potrošnja	-6,2	4,9	1,3	-0,3	0,8	2,2	n.d.
Bruto kapital angažiran u dugotrajnoj imovini	7,1	13,9	24,7	5,0	4,9	10,9	n.d.
Izvoz roba i usluga	8,1	1,3	11,4	5,7	4,6	6,9	n.d.
Uvoz roba i usluga	9,8	13,4	12,1	4,6	3,5	7,3	n.d.
Industrijska bruto proizvodnja	6,0	5,4	4,1	3,7	5,1	4,5	n.d.
Poljoprivredna bruto proizvodnja	8,5	7,7	-15,9	11,9	-8,7	n.d.	n.d.
Zaposlenost¹ <i>(postotna promjena)</i>							
Radna snaga (na kraju godine)	-6,7	1,4	0,1	-0,2	0,7	-2,6	n.d.
Zaposlenost (na kraju godine)	-6,0	3,8	0,1	0,5	2,5	-2,0	n.d.
<i>(kao postotak radne snage)</i>							
Nezaposlenost (na kraju godine)	16,4	14,5	14,4	13,8	12,3	11,7	n.d.
Cijene i plaće <i>(postotna promjena)</i>							
Maloprodajne cijene (godišnji prosjek)	3,8	1,7	1,8	2,1	3,3	3,2	3,2
Maloprodajne cijene (na kraju godine)	2,4	1,8	1,7	2,7	3,6	2,0	2,8
Proizvođačke cijene (godišnji prosjek)	3,6	-0,4	1,9	3,5	3,0	2,9	n.d.
Proizvođačke cijene (na kraju godine)	-3,1	2,3	1,1	4,8	2,7	1,9	n.d.
Bruto prosječni mjesečni dohodak u gospodarstvu	3,9	6,0	4,8	6,4	4,4	6,2	n.d.
Sektor opće države² <i>(kao postotak BDP-a)</i>							
Bilanca opće države	-6,8	-4,9	-6,2	-4,8	-4,0	-3,0	-2,8
Izdaci opće države	50,7	48,9	51,2	49,7	48,6	47,4	n.d.
Dug opće države	40,1	40,0	41,0	43,2	43,7	40,8	n.d.
Monetarni sektor <i>(postotna promjena)</i>							
Novac u širem smislu (M4, na kraju godine)	45,2	9,5	11,0	8,6	10,5	18,0	n.d.
Domaći krediti (na kraju godine)	21,6	28,4	12,3	11,8	19,2	18,9	n.d.
<i>(kao postotak BDP-a)</i>							
Novac u širem smislu (M4, na kraju godine)	64,0	64,1	65,0	65,1	66,8	72,8	n.d.
Kamata i devizni tečaj <i>(kao godišnji postotak, na kraju godine)</i>							
Kamata za refinanciranje (3 mjeseca)	5,9	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	n.d.
Kamata na tržištu novca	2,2	1,9	7,0	6,0	4,0	3,5	n.d.
Kamata na depozite ³	2,8	1,6	1,7	1,8	1,6	3,0	n.d.
Kamata na zajmove ³	9,5	10,9	11,5	11,4	9,9	9,1	n.d.
<i>(kuna prema EUR-u)</i>							
Tečaj (na kraju godine)	7,4	7,4	7,6	7,7	7,4	7,4	n.d.
Tečaj (godišnji prosjek)	7,4	7,4	7,6	7,5	7,4	7,3	n.d.
Vanjski sektor <i>(u milijunima EUR)</i>							
Tekući račun	-818	-2.095	-1.866	-1.404	-1.985	-2.617	-2.836
Trgovinska bilanca	-4.604	-5.960	-6.974	-6.728	-7.522	-8.364	-9.009
Robni izvoz	5.319	5.293	5.572	6.603	7.217	8.434	9.293
Robni uvoz	9.923	11.253	12.546	13.331	14.738	16.798	18.302
Izravna strana ulaganja, neto	1.329	595	1.678	708	1.230	2.670	1.750
Bruto pričuve, bez zlata (na kraju godine)	5.334	5.651	6.554	6.436	7.438	8.589	n.d.
Vanjski dug	13.458	15.055	19.811	22.781	25.541	28.998	n.d.
<i>(u mjesecima uvoza roba i usluga)</i>							
Bruto pričuve, bez zlata (na kraju godine) ⁴	5,3	4,9	5,2	4,8	5,1	5,3	n.d.
<i>(kao postotak izvoza roba i usluga)</i>							
Otplata duga ⁵	24,8	22,3	19,7	22,7	25,8	29,2	n.d.
Stavke iz memoranduma <i>(denominacije kako je naznačeno)</i>							
Broj stanovnika (na kraju godine, u milijunima)	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	n.d.
BDP (u milijardama kuna)	166	181	198	215	231	251	268
BDP po glavi stanovnika (u EUR)	4.989	5.503	5.906	6.480	7.072	7.686	n.d.
Udio industrije u BDP-u (kao postotak)	20,4	19,4	19,5	20,2	20,7	20,5	n.d.
Udio poljoprivrede u BDP-u (kao postotak) ⁶	7,5	7,3	6,0	6,5	6,3	6,2	n.d.
Tekući račun/BDP (kao postotak) ⁷	-3,7	-8,6	-7,1	-4,9	-6,3	-7,7	-7,8
Vanjski dug – pričuve (u milijunima EUR)	8.125	9.403	13.257	16.344	18.102	20.409	n.d.
Vanjski dug/BDP (kao postotak) ⁸	60,8	61,6	75,5	80,2	82,5	85,5	n.d.
Vanjski dug/izvoz roba i usluga (kao postotak) ⁹	124,6	135,3	150,8	160,0	167,3	170,9	n.d.

¹ Podaci utemeljeni na anketama o radnoj snazi. Prva polovica 2006. godine.

² Konsolidirana opća država od 2002. nadalje.

³ Ponderirani prosjek svih dospjeća.

⁴ Omjer izračunat u EUR.

⁵ Omjer izračunat u EUR.

⁶ Poljoprivreda obuhvaća lov, šumarstvo i ribarstvo.

⁷ Omjer izračunat u EUR.

⁸ Omjer izračunat u EUR.

⁹ Omjer izračunat u EUR.

PRILOG 6: OCJENA HRVATSKIH ZAKONA S PODRUČJA TRGOVAČKOG PRAVA

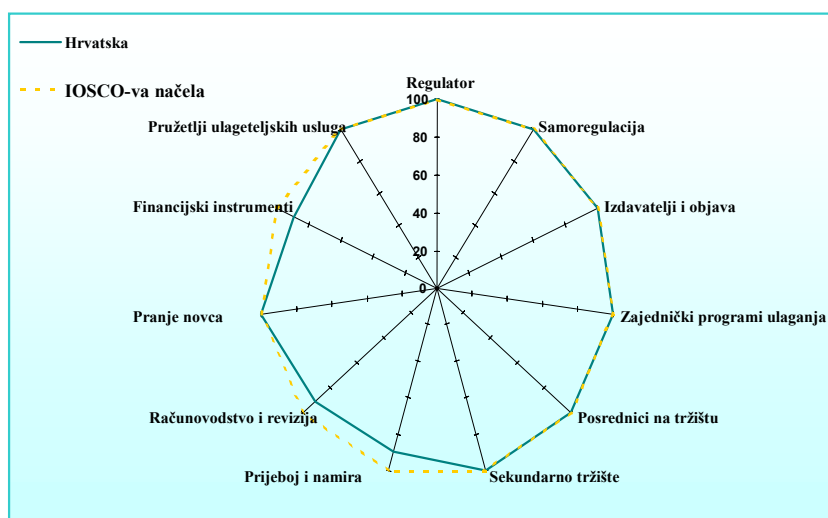
EBRD je obavio i redovito obnavlja niz ocjena pravnog preostroja u zemljama u kojima provodi svoje projekte, pri čemu se naglasak stavlja na određena područja bitna za ulagateljsku djelatnost: tržišta kapitala, zakon o trgovačkim društvima i korporacijsko upravljanje, koncesije, nesolventnost, osigurane transakcije i telekomunikacije. Postojećim se pomagalima ocjenjuje kako kakvoća samog "slova" zakona (što je poznato i kao "opsežnost"), tako i njihova stvarna provedba (što je poznato i kao "učinkovitost"). Svi dostupni nalazi tih ocjena mogu se pronaći na adresi <http://www.ebrd.com/law>. U ovom je dodatku sadržan sažetak nalaza za Hrvatsku, popraćen kritičkim osvrtima EBRD-ovih pravnih stručnjaka koji su obavili ocjenu.

Tržišta kapitala

Hrvatski propisi o tržištima kapitala proteklih su godina znatno izmijenjeni, poglavito uslijed prenošenja odredaba pravne stečevine Europske unije. Primarno zakonodavstvo obuhvaća Zakon o tržištu vrijednosnih papira i Zakon o preuzimanju dioničkih društava, koji su proglašeni 2002., Zakon o investicijskim fondovima donesen u prosincu 2005. i Zakon o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, koji je na snagu stupio 1. siječnja 2006.

Nadzor hrvatskog tržišta kapitala ustrojen je u sklopu dvaju središnjih tijela: kreditne ustanove nadzire Hrvatska narodna banka, a tržište vrijednosnih papira, mirovinski fondovi i osiguravajuća društva pod nadzorom su Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (HANFA). Agencija je osnovana 1. siječnja 2006. na temelju Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga. Tim Zakonom je predviđen prijenos nadležnosti s Direkcije za nadzor društava za osiguranje, Komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske i Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja na novu Agenciju te prestanak rada triju spomenutih tijela.

Kvaliteta zakonskih propisa o tržištu vrijednosnih papira – Hrvatska (2005.)



Napomena: Krajnja točka svake osi predstavlja idealan rezultat, tj. usklađenost s normama postavljenim u IOSCO-vim Ciljevima i načelima propisa o vrijednosnim papirima. Što je unutarnja linija bliža krajnjoj točki grafikona, to su mjerodavni domaći propisi o tržištu vrijednosnih papira usklađeniji s tim načelima.

Izvor: EBRD-ova Ocjena zakonskih propisa o tržištu vrijednosnih papira za 2005.

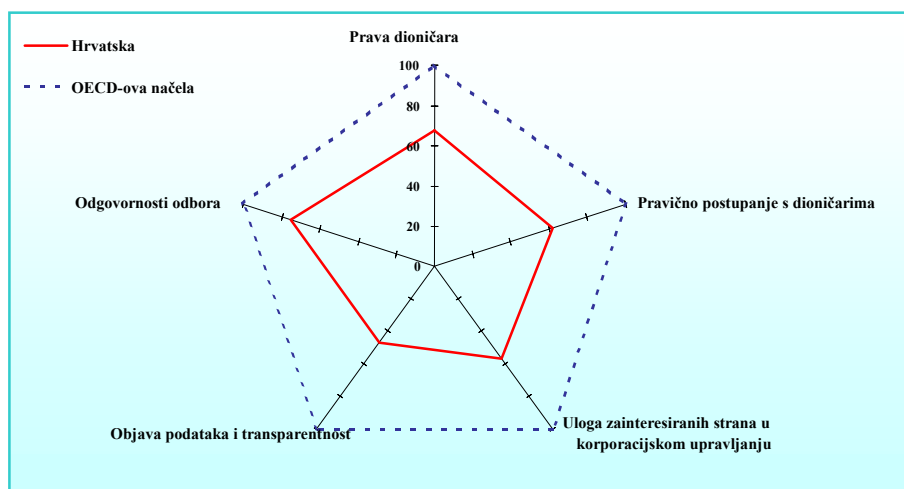
Ocjena zakonskih propisa za 2005.

Prema EBRD-ovoj Ocjeni zakonskih propisa o tržištu vrijednosnih papira za 2005. godinu, utvrđeno je kako je Hrvatska zemlja u kojoj je prisutna "visoka razina usklađenosti" domaćih propisa s Ciljevima i načelima propisa o vrijednosnim papirima, koje je objavila Međunarodna organizacija komisija za vrijednosne papire (IOSCO). Ustanovljeno je kako su zakonski propisi na svim razmatranim područjima dobri (vidi dijagram na prethodnoj stranici). Hrvatske bi se vlasti sada trebale usredotočiti na pospješivanje djelotvorne primjene i pitanja provedbe, uz daljnju doradu postojećeg zakonodavstva.

Zakon o trgovačkim društvima i korporacijsko upravljanje

Osnovne norme i pravila korporacijskog upravljanja su potanko iznesene u izmijenjenom i dopunjenom Zakonu o trgovačkim društvima iz 1995. Taj se zakon bavi osnivanjem, djelovanjem, pretvorbom i prestankom dioničkih društava, a temelji se na njemačkom dvorazinskom modelu: skupština dioničara bira članove nadzornog odbora koji, pak, imenuju upravu društva.

Kvaliteta zakonskih propisa o korporacijskom upravljanju – Hrvatska (2004.)



Napomena: Krajnja točka svake osi predstavlja idealan rezultat, tj. usklađenost s OECD-ovim Načelima korporacijskog upravljanja. Što je unutarnja linija bliže krajnjoj točki grafikona, to su mjerodavni domaći propisi o korporacijskom upravljanju usklađeniji s tim načelima.

Izvor: EBRD-ova Ocjena sektora korporacijskog upravljanja za 2004.

Prema EBRD-ovoj Ocjeni sektora korporacijskog upravljanja iz 2004. godine, ustanovljeno je kako su hrvatski zakonski propisi "srednje usklađeni" s OECD-ovim Načelima korporacijskog upravljanja. Poglavitito, ocjena je ukazala na potrebu unapređivanja pooštavanja zahtjeva vezanih uz objavljivanje podataka i transparentnost, poboljšanja pristupa informacijama za potrebe dioničara, detaljnijeg utvrđivanja dužnosti odbora, uvođenja neovisnih članova odbora i pobližeg određivanja pretpostavki neovisnosti te osnivanja pododбора (npr. pododбора za reviziju). Konačno, još se uvijek čeka na uvođenje Kodeksa o korporacijskom upravljanju iz članka 272. Zakona o trgovačkim društvima, prema kojem su društva čije dionice kotiraju na burzi dužne dati izjavu o tome da su postupala u skladu s Kodeksom.

Prema anketnoj studiji koju je EBRD proveo 2005. u vezi s pravima manjinskih dioničara u odnosu na transakcije među povezanim strankama, traženje neovisne revizije smatra se boljim načinom za ishođenje objave podataka, ali taj postupak može biti vrlo složen i dugotrajan. To bi bio slučaj i kada bi se tražila pravna zaštita jer bi za dobivanje pravomoćne presude bile potrebne 3 do 4 godine. Kada je riječ o institucionalnom okružju, anketa je pokazala kako se knjige društva smatraju pouzdanim, ali i da zakonom predviđeni revizori možda i nisu u potpunosti neovisni od uprave. Valjalo bi poboljšati zakonsku podlogu za transakcije s povezanim strankama te nadležnost i predodžbu o sudovima, državnim odvjetnicima i regulatoru tržišta. Sudovi i regulatori tržišta se smatraju nepristranim, ali korupcija se još uvijek ističe kao problem. Konačno, problematičan je i pristup zbornicima donesenih sudskih odluka. Shodno tome, postoji dosta prostora za pomake nabolje.

Koncesije

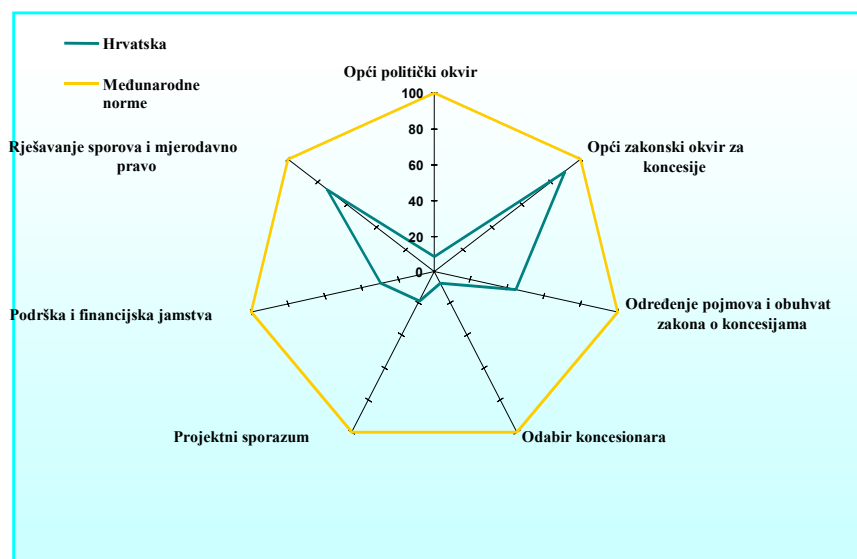
U proteklih devet mjeseci, Vlada je učinila znatan pomak kada je posrijedi promicanje JPP-a (osobito po modelu privatne financijske inicijative - PFI-a), a to je podržala i izradom dokumenata o politici i strategiji. Nadalje, Vlada je nedavno uvela i odjel za JPP u sklopu Hrvatske agencije za promicanje ulaganja, a izgledno je kako bi se taj odjel mogao pretvoriti u samostalnu Agenciju za JPP koja bi promicala i uređivala JPP-e na području infrastrukture i javnih djelatnosti. Kao dio inicijative za JPP, najavljene su i izmjene zakona o Koncesijama ne bi li se osigurala veća jasnoća i dosljednost u uređivanju inicijativa na području JPP-a.

Pravni okvir za koncesije u Hrvatskoj uređuju dva zakona: *Zakon o koncesijama* iz 1992. ("Zakon o koncesijama") i *Zakon o komunalnom gospodarstvu* iz 1995. u izmijenjenom i dopunjenom obliku ("Zakon iz 1995"). K tome, kada je riječ o cestama i vodnom gospodarstvu, koncesije su uređene raznim posebnim zakonima kao što su *Zakon o javnim cestama* i *Zakon o vodama*. Oba su zakona vrlo općenita i obuhvaćaju tek ograničen broj pitanja, tako da su kao regulativa nedostatni. U stvari, *Zakon o koncesijama* i *Zakon iz 1995.* smatraju se podređenim zakonodavnim aktima u odnosu na posebne sektorske zakone, pa je potreban preustroj svekolikog općeg okvira.

Nije jasno područje primjene *Zakona o koncesijama*. Njegove se odredbe odnose samo na dobra, imovinu i djelatnosti koje su "*od interesa za Republiku*", pri čemu se taj interes pobliže određuje u posebnom zakonu. *Zakon o koncesijama* ne obuhvaća jasno određenje pojma koncesije u usporedbi s dozvolom ili nekim sličnim ugovornim odnosima. *Zakon o koncesijama* ne sadrži odredbe o postupku nadmetanja niti ne određuje odgovornosti državnih tijela/ministarstava za razvoj i provedbu koncesija ili dozvola ili njihovu dodjelu.

Zakon iz 1995. nije posve jasan u nekim temeljnim pitanjima vezanim uz koncesija, kao što su nadležnost za dodjelu koncesija, vrsta djelatnosti koje se mogu ustupiti putem koncesije, koncesionarova prava vlasništva, pravo na određivanje cijene usluga i prava ulagatelja po prestanku ugovora. *Zakon iz 1995.* doduše obuhvaća postupovna pitanja, ali samo u ograničenoj mjeri. U *Zakonu iz 1995.* nema upućivanja na *Zakon o koncesijama* ili razne posebne sektorske zakone, kao što je *Zakon o javnim cestama* ili *Zakon o vodama*.

Kvaliteta zakonskih propisa o koncesijama – Hrvatska (2005.)



Napomena: Krajnja točka svake osi predstavlja idealan rezultat u skladu s međunarodnim normama poput UNCITRAL-ovog Zakonodavnog vodiča za privatno financirane infrastrukturne projekte. Što je unutarnja linija bliža krajnjoj točki dijagrama, to su domaći zakoni o koncesijama usklađeniji s tim normama.

Izvor: EBRD-ova Ocjena sektora koncesija za 2004.

EBRD-ova Ocjena zakona o koncesijama iz 2005. godine, obavljena kako bi se u 27 zemalja u kojima Banka provodi svoje projekte ocijenili zakoni o koncesijama (ali ne kako se primjenjuju u praksi, već isključivo kako izgledaju “na papiru”), pokazala je da je razina usklađenost hrvatskih zakona s međunarodno prihvaćanim normama na ovom području “niska”. Kao što se vidi iz gornjeg dijagrama, dok je rješavanje sporova proizišlih iz koncesijskih sporazuma, primjerice, uređeno prilično opsežno, većinu drugih područja – a posebice odabir koncesionara, projektne sporazume i dostupnost instrumenata osiguranja plaćanja i državne potpore – potrebno je stubokom poboljšati ne bi li se ispunili zahtjevi suvremenog zakonskog okvira koji bi omogućio lakše sudjelovanje privatnog sektora. Hrvatskim su vlastima pruženi savjeti o preustroju svog općeg okvira za koncesije u sklopu analize provedene pod pokroviteljstvom Svjetske banke, ali predloženi nacrt Zakona još nije prihvaćen.

Platežna nesposobnost

Stečaj i platežna nesposobnost u Hrvatskoj su prvenstveno uređeni Stečajnim zakonom (2000.) (u izmijenjenom i dopunjenom obliku) (“Stečajni zakon”), kao jednim od ponajboljih stečajnih zakona u zemljama u kojima EBRD provodi svoje projekte. Prema EBRD-ovoj ocjeni ovog sektora iz 2004. godine, kojom je prigodom Banka u zemljama u kojima djeluje mjerila usklađenost stečajnih propisa s međunarodnim normama (opsežnost), Hrvatska je jedna od tek 6 zemalja koje prema ukupnoj ocjeni pokazuju “visoku usklađenost”. U srpnju 2006. godine donesen je znatan broj izmjena i dopuna čiji učinci ne bi ni na koji način umanjiti ovaj visoki stupanj usklađenosti.

Izmjene i dopune iz 2006. dotiču veći broj ključnih problema uočenih prilikom ocjene iz 2004. godine. Od trećih se osoba sada može zahtijevati da stečajnom upravitelju dostave imovinu, knjige i poslovnu dokumentaciju društva u stečaju. Izmjenama su također doručeni kriteriji za dokazivanje platežne nesposobnosti, tako da vjerovnici sada mogu lakše ustanoviti pretpostavku da je dužnik nesposoban za plaćanje. Od vjerovnika se sada zahtijeva da svoja potraživanja prijave u određenom roku, što ja pomak nabolje u odnosu na situaciju u kojoj su vjerovnici potraživanja mogli prijaviti nakon što je stečajni postupak već dobrano odmakao. K tome izmjenama se ukida zahtjev prema kojemu se postupak prekida

kada imovina iz stečajne mase nije dostatna za financiranje troškova likvidacije jer se vjerovnicima omogućuje predujmljivanje troškova ili se, podredno, stečajnom upravitelju omogućuje naplata njegove nagrade iz posebno osnovanog fonda, uz unovčavanje imovine iz stečajne mase i uplatu ostatka novca natrag u fond.

Izmjene nisu toliko uspješne kada je riječ o rješavanju drugih problema uočenih prilikom ocjene iz 2004. Tako nema jasnih odredaba o odgodi postupka, ne propisuje se neovisna analiza planova preustroja, ne postoje odredbe o financiranju restrukturiranja i nije predviđen nikakav nadzor nad upućeničkim glasovanjem.

No, izmjene iz 2006. donose niz drugih pomaka nabolje, poglavito na području vjerovničkih prava te nadzora i izobrazbe stečajnih upravitelja. Tako je vjerovnicima omogućeno imenovanje i smjenjivanje upravitelja, pri čemu se stečajnom sucu daje tek ograničeno pravo na uskratu potvrde takvog imenovanja, što je značajan pomak nabolje. Vjerovnicima je dano pravo osnivanja vjerovničkih odbora i odlučivanja o tome hoće li zadržati odbor osnovan od suda ili ne. U izmjenama su u osnovnim crtama izneseni i uvjeti za imenovanje stečajnog upravitelja, pri čemu se od pravnika zahtijeva čak i polaganje stručnog ispita.

Stečajni zakon je neupitno jedan od najopsežnijih zakona s tog područja u zemljama u kojima EBRD provodi svoje projekte. U svom Ispitivanju pravnih pokazatelja iz 2004. godine, EBRD je mjerio djelotvornost stečajnih režima. Ispitivanje je pokazalo kako u Hrvatskoj postoji velik jaz u “djelotvornosti” (tj. razlika između kvalitete zakona i djelotvornosti stečajnog sustava u praksi). Taj jaz naglašava potrebu za ulaganjem daljnjih napora u reforme radi jačanja sudova i drugih institucija koje provode stečajne propise. Dužnicima i vjerovnicima koji u Hrvatskoj žele pokrenuti stečajni postupak razmjerno je lako odrediti na kojem bi se sudu takav postupak trebao otvoriti i vjerojatno je kako će taj sud biti razmjerno stručan u rješavanju stečajnih pitanja. Postupak se, međutim, smatra daleko preskupim, sporim i nepotrebno složenim, a da bi bio odista djelotvoran.

Osigurane transakcije

Zasnivanje založnog prava u Hrvatskoj je postupak koji se rukovodi složenom spregom različitih zakona. Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima iz 1996. predviđena su založna prava na nepokretnoj i pokretnoj imovini u općenitom smislu, što će reći da kao zalog može poslužiti kako pokretna, tako i nepokretna imovina. No, u praksi se najsretnijim rješenjem za osiguranje tražbine smatra prijenos vlasništva (vlasničkog prava) na imovini i pravima kod javnog bilježnika u skladu sa Zakonom o ovrsi iz 1996.

11. listopada 2005. donesen je novi zakonski akt – Zakon o upisniku sudskih i javnobilježničkih osiguranja tražbina vjerovnika na pokretnim stvarima i pravima – koji je na snagu stupio osam dana kasnije, ali je početak njegove primjene predviđen tek šest mjeseci nakon toga, što znači da je zakon postao pravomoćan sredinom travnja 2006.

Ovaj zakon predstavlja pravnu osnovu za upisnik u koji se mogu unositi i davati trećima na uvid založna prava na pokretnoj (materijalnoj) imovini i pravima. Njime se upotpunjuje postojeći pravni okvir i nije zamišljen kako bi presudno utjecao na postojeći sustav, iako će imati važne praktične posljedice. Naime, hrvatski pravni sustav je duže vrijeme bio izložen napadima jer nije predviđao praktične mehanizme koji bi omogućili objavu založnih prava. Novi Zakon o upisniku ne zadire u gore navedeno materijalno pravo (osim što bi, kako se čini, mogao “preuzeti odgovornost” za pobliže određivanje do sada općenito opisane

imovine). Međutim, njime se sada uvodi namjenski osmišljen institut – Upisnik u koji se mogu unositi založna prava i prijenosi prava vlasništva i koji mogu pretraživati treće osobe.

Upisnik vodi Financijska agencija (poznata kao FINA), nova ustanova izrasla iz bivšeg jugoslavenskog platnog sustava (takozvanog ZAP-a). FINA obavlja mnoge poslove kao što su vođenje registra finansijskih izvještaja poduzeća, obavljanje usluge u ime i za račun poslovnih banaka, distribuiranje i obrada gotovog novca u ime Hrvatske narodne banke, održavanje međubankarskih sustava namire, održavanje nacionalnog sustava izdavanja javnih ključeva – Registra digitalnih certifikata (DCR) itd.

Još je prerano za potpunu ocjenu učinaka ovih promjena na hrvatsko tržište osiguranih zajmova. Možemo iznijeti tek nekoliko općih zapažanja koja bi svojom ocjenom još trebali potvrditi sami korisnici. S jedne strane, promjene donose više nego dobrodošlu otvorenost i transparentnost kada je riječ o zasnivanju založnih prava u Hrvatskoj. To je trebalo već odavno učiniti i svakako zaslužuje priznanje. S druge strane, promjenama nisu pojednostavljene ni racionalizirane odredbe materijalnog prava koje je nepotrebno složeno i ograničavajuće. Ono što je bitno, Upisnik je zamišljen na prilično birokratski način. Svaka je prilika kako će za obavljanje upisa biti potrebno dosta vremena, a predviđena pravila su nepotrebno složena (npr. pravila o određivanju nadležne upisne službe kod koje se mora obaviti upis, što se doima nepotrebno jer se podaci unose u središnju bazu podataka). U usporedbi s drugim zemljama regije (npr. Slovačkom, Bugarskom, Rumunjskom, Bosnom i, u određenoj mjeri, Srbijom), Hrvatska uspostavlja sustav koji je složen i zastario. Prijelazno razdoblje od godine dana stvorit će neizvjesnost koja će trajati znatno duže. Štoviše, pretraživanje Upisnika neće dati pouzdani odgovor na pitanje postoje li prijašnja opterećenja ili ne. Dakle, koristi ovih promjena što se tiče transparentnosti i izvjesnosti neće se osjetiti prije travnja 2007.

Telekomunikacije

Sektor telekomunikacija u Hrvatskoj trenutno je uređen Zakonom o telekomunikacijama iz 2003. u izmijenjenom i dopunjenom obliku (“Zakon o telekomunikacijama iz 2003.”), a regulira ga Hrvatska agencija za telekomunikacije (“HAT”). HAT je neovisno regulatorno tijelo osnovano 2004. godine na temelju Zakona o telekomunikacijama iz 2003., koje je na razini čitavog sektora odgovorno za provedbu izdavanja dozvola, međupovezivanje, nadzor cijena, tehničke norme i druge suvremene regulatorne zadaće. Za utvrđivanje sektorske politike nadležno je Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka.

Hrvatska se s gustoćom mreže (tj. brojem telefona na 100 stanovnika) u nepokretnoj telefoniji od približno 40 posto i dalje ubraja među vodeće zemlje srednje i južne Europe, uz 100 postotnu digitalizaciju mreže. Iako je tržište nepokretne telefonije službeno liberalizirano 2005. godine, Hrvatski telekom (HT), donedavni monopolist koji je djelomice privatiziran prodajom udjela Deutsche Telekomu, zadržao je snažno uporište na tržištu. Shodno tome, konkurencija se sporo razvijala. Međutim, nedavne odluke HAT-a, kao što je usvajanje nove standardne ponude za međusobno povezivanje (RIO) i standardne ponude pristupa izdvojenoj lokalnoj petlji (RUO), trebale bi potaknuti konkurentni pristup mreži nekadašnjeg monopolista. K tome, odluke HAT-a kojima se utvrđuju operateri koji na pojedinačnim tržištima sektora imaju nadmoćan položaj bi, budu li u potpunosti provedene, trebale ubrzati daljnje otvaranje tržišta. Isto tako, daljnje smanjivanje naknada za dozvole na razinu koje je bliža razinama u Europskoj uniji (EU) trebalo bi doprinijeti uklanjanju preostalih prepreka za ulazak na tržište.

Hrvatsko tržište pokretne telefonije liberalizirano je još 1998. godine, uz zdravu konkurenciju između triju GSM-operatera koji su dobili dozvolu - T-Mobilea (mobilnog ogranka HT-a), VIP-Neta (konzorcija pod vodstvom austrijskog Mobilkoma) i, odnedavno, švedskog Tele-2. Sva tri operatera su ishodila dozvolu za tehnologiju treće generacije (3G) i tijekom 2005. uvela pripadajuće usluge. Po gustoći mreže u pokretnoj telefoniji (tj. broju uređaja na 100 stanovnika), Hrvatska se sa svojih, u ovome trenutku, gotovo 90 posto ubraja među najrazvijenije zemlje regije. Pojava Tele-2 je označila početak razmjerno žive konkurencije, što je navodno dovelo do stvarnog smanjenja cijena usluga za korisnike.

Iako su vlasti zadnjih godina uložile znatne napore ne bi li u ovaj sektor uvele konkurentne prilike u skladu s normama EU-a, ostaje još čitav niz izazova koje je potrebno prevladati kako bi gospodarstvo i korisnici izvukli punu korist iz konkurentnog tržišta. Hvalevrijedni pomaci nabolje obuhvaćaju osnivanje i neprestano jačanje kapaciteta HAT-a, pri čemu je HAT nedavno odobrio nove standardne ponude za međupovezivanje i pristup izdvojenoj lokalnoj petlji i proglasio čitav niz operatera nadmoćnim na pripadajućim tržištima, kao i presudna pomagala za razbijanje lanaca u kojima je bivši monopolist držao tržište lokalnog pristupa. U budućnosti bi HAT trebao učiniti sve što je u njegovoj moći ne bi li se osigurala potpuna i stalna provedba zakonskih odredaba i pojedinosti standardnih ponuda za međusobno povezivanje i pristup izdvojenoj lokalnoj petlji. K tome, Vlada bi se sa svoje strane trebala pobrinuti da se za potrebe HAT-a osiguraju sve neophodne pretpostavke (financijske, zakonodavne i druge) za potpunu primjenu i provedbu regulatornog okvira. Na području pokretne telefonije, HAT bi trebao osigurati potpunu provedbu mogućnosti prijenosa broja i pobrinuti se da se dosadašnje koristi koje je donijelo tržišno natjecanje ne razvodne problemima u uvođenju mreža. Na području sektorskog zakonodavstva, neophodan je posve novi zakon o elektronskoj komunikaciji radi usklađivanja s najnovijom pravnom stečevinom EU-a i osiguravanja suvisle i dosljedne regulatorne osnove za sektor.

PRILOG 7: OCJENA TRANZICIJSKIH IZAZOVA

HRVATSKA	Ustroj	Institucije	Praksa	Napomene
Agroindustrija	<i>Srednji</i>	<i>Srednji</i>	<i>Srednji</i>	Komasacija i osuvremenjivanje poljoprivrednih gospodarstava i dalje predstavljaju izazov. Premda su mala privatna gospodarstva postojala već i prije stjecanja neovisnosti, privatizacija preostalih državnih gospodarstava napreduje sporo. Privatizacija je u velikoj mjeri provedena, iako su neka poduzeća još uvijek u većinskom vlasništvu države zbog slabog zanimanja privatnih ulagača. Poslovne banke aktivno financiraju više agroindustrijskih podsektora kao što su prerađivači i proizvođači hrane i pića, ali primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji na raspolaganju su ograničena sredstva jer ne raspolaže ničim što bi joj moglo poslužiti za osiguranje otplate. Iako su poduzete pripreme radnje u vezi s razvojem institucionalnog okvira za korištenje skladišnica u tu svrhu, nacrt Zakona o skladišnicama do dan danas još nije prihvaćen.
Bankarstvo	<i>Zanemarivi</i>	<i>Mali</i>	<i>Mali</i>	Osnovni zakonski okviri postoje. Okrupnjavanje banaka je u tijeku. Privatizacije je okončana, a banke u državnom vlasništvu nemaju značajniji udio u ukupnoj aktivni. Većina banaka je u stranom vlasništvu. Iznos domaćih kredita privatnom sektoru vrlo je visok.
Energetska učinkovitost	<i>Srednji</i>	<i>Mali</i>	<i>Srednji</i>	Energetske tarife su se povećale i gospodarstvo je počelo reagirati na poruke koje odašilju cijene energije. Radi poticanja korištenja obnovljivih izvora energije, predložene su zajamčene ("feed-in") tarife, a duž jadranske se obale trenutno gradi niz vjetroelektrana. Tržište usluga energetske učinkovitosti je, međutim, još u povojima.
Opće gospodarstvo	<i>Mali</i>	<i>Mali</i>	<i>Srednji</i>	Glavni tranzicijski problemi na ovom području vezani su uz nedostatan napredak u reformi pravosuđa i javne uprave. Proteklih su godina pokrenute inicijative radi jačanja pravosuđa. Na restrukturiranje državnih ili bivših državnih poduzeća još uvijek se čeka, ali čini se kako se stvari sada ipak kreću. Subvencioniranje poduzeća još je uvijek znatno – državne potpore su 2005. dosegle 2,8 posto BDP-a.
KIZO	<i>Srednji</i>	<i>Srednji</i>	<i>Srednji</i>	Komunalne djelatnosti su prenesene na lokalnu samoupravu i većinom su komercijalizirane. Cijene usluga su porasle, a naplata je učinkovita, ali u čitavom je sektoru još uvijek prisutno subvencioniranje gubitaka jednih iz dobiti drugih. Sudjelovanje privatnog sektora i dalje je ograničeno.
Obrt, malo i srednje poduzetništvo	<i>Mali</i>	<i>Mali</i>	<i>Veliki</i>	Postupak registracije tvrtke znatno je pojednostavljen uspostavom mreže HITRO.HR, ureda u kojima je sve poslove moguće obaviti na jednom mjestu. Porezni sustav se uglavnom smatra transparentnim. Registar kreditnih obveza ustanovljen je u studenom 2006. i trenutno je u fazi provjere. Zakoni o osiguranju tražbina i stečaju su ispod razine OECD-ovih normi kada je riječ o podupiranju kreditiranja OMSP-a. OMSP još uvijek imaju vrlo ograničen pristup financijskim sredstvima. Za razvoj MSP-a, MFI nude niz programa i tehničku pomoć.
Prirodna dobra	<i>Mali</i>	<i>Mali</i>	<i>Srednji</i>	Manjinski, ali kod glasovanja presudni udio u INI, državnom naftno-plinskom poduzeću, prodan je 2004. mađarskom MOL-u. Otada se INA nalazi u postupku restrukturiranja. U prosincu 2006. godine, Vlada je prodala daljnjih 17 posto u drugoj fazi privatizacije. INA je i dalje vertikalno integrirana i ima prevlast na području maloprodaje. Reforma tarifa, zakonskog okvira i propisa protječe dobro. Potrebne su daljnje mjere za unapređivanje politike zaštite okoliša, zdravlja i sigurnosti.

HRVATSKA	Ustroj	Institucije	Praksa	Napomene
Nebankarske financijske institucije (NBFi)	<i>Mali</i>	<i>Mali</i>	<i>Mali</i>	Zakoni i propisi o tržištima vrijednosnih papira i osiguranja gotovo su u potpunosti usklađeni s normama IOSCO-a/IAIS-a. Početkom 2006., osnovana je HANFA, jedinstveno tijelo za nadzor nebankarskih financijskih usluga. Tržišta vrijednosnica rastu veličinom, ali obujam prometa je u odnosu na tržišnu kapitalizaciju još uvijek umjeren. Raširenost osiguranja kreće se oko razine u zemljama EU-a koje su članice Razvojne banke Vijeća Europe (CEB-u), iako je to još uvijek malo u usporedbi s prosjekom OECD-a. Još se čeka na privatizaciju osiguravajućeg društva u državnom vlasništvu. Postoje i obvezni i dobrovoljni mirovinski fondovi kojima upravljaju privatna društva. Tržište najma (<i>leasinga</i>) je u potpunosti razvijena, premda se tek sad širi i na opremu.
Elektroenergetski sektor	<i>Veliki</i>	<i>Srednji</i>	<i>Mali</i>	U hrvatskom elektroenergetskom sektoru djelatnosti su, pravno gledano, izdvojene, ali glavna imovina je još uvijek u vlasništvu države. Osnovano je neovisno regulatorno tijelo. Iako država i dalje utječe na tarife, cijene električne energije su među najvišima u regiji i odlikuju se uravnoteženom strukturom. U skladu s reformama tržišta potaknutim od EU-a, za elektroenergetski sektor je predviđena postupna liberalizacija, pri čemu će u prvoj fazi biti dopušten izravni uvoz za potrebe velikih potrošača.
Privatni dionički fondovi	<i>Srednji</i>	<i>Srednji</i>	<i>Veliki</i>	Ovaj sektor je još uvijek malen, a po broju transakcija Hrvatska znatno zaostaje za novim državama članicama EU-a. Fondovi koji posluju na domaćem tržištu dobivaju ulagateljski kapital uglavnom od domaćih državnih tijela i banaka. Potrebna je pojačana poslovna djelatnost kako bi ovaj sektor dobio na važnosti u priskrbli vanju sredstava za domaća poduzeća.
Nekretnine i turizam	<i>Srednji</i>	<i>Srednji</i>	<i>Srednji</i>	Zemljištem se može posve slobodno trgovati, uz iznimku stranaca. Sektor nekretnina se ubrzano razvija, iako je uglavnom usredotočen na glavni grad i obalu. Glavni tranzicijski problemi ovog sektora su privatizacija i restrukturiranje imovine u turizmu. U sektoru je potrebno znatno unaprijediti i transparentnost.
Telekomunikacije	<i>Mali</i>	<i>Srednji</i>	<i>Mali</i>	U prosincu 2004. osnovano je neovisno, samostalno i neprofitno regulatorno tijelo. Liberalizacija telekomunikacija je dobro uznapredovala. Do danas je dodijeljeno više od 15 dozvola za operatere u fiksnoj telefoniji, a 6 novih operatera već je počelo s radom. No, Hrvatski telekom još uvijek drži 90 posto tržišta. Od 2005. godine na tržištu su 3 operatera pokretne telefonije. Mogućnost prijenosa broja u nepokretnoj mreži uvedena je u srpnju 2005., a u pokretnoj mreži u listopadu 2006. godine.
Promet	<i>Srednji</i>	<i>Srednji</i>	<i>Srednji</i>	U željeznicama je redovno poslovanje odvojeno od utvrđivanja politike, a osnovne djelatnosti željeznica, uključujući prateće usluge, su izdvojene. No, sudjelovanje privatnog sektora je ograničeno na prateće usluge. Što se tiče cesta, osnovana su poluneovisna tijela za cestovne prometnice (jedno za autoceste i jedno za državne ceste). Svi ugovori o gradnji, sanaciji i povremenom održavanju cesta sklapaju se s privatnim sektorom na temelju javnog nadmetanja. Pokrenut je niz cestovnih koncesijskih projekata.

Izvor: Ocjena tranzicijskih izazova (CS/FP/05-10), 27. travnja 2005., Dodatak 1: Ocjene pojedinačnih zemalja i sažeta obrazloženja te sektorski ekonomisti.

DODATAK 8: DRUŠTVENO-GOSPODARSKE PRILIKE

Društveno-gospodarske prilike

Razvijenost ljudskoga društva i siromaštvo: Hrvatska je 45. od 177 zemalja diljem svijeta u pogledu razvijenosti ljudskoga društva.⁷ Po rođenju, očekivano trajanje života žena je 79, a muškaraca 72 godine.

U Hrvatskoj je malo apsolutnog siromaštva, ali u zemlji su prisutne vrlo velike razlike u blagostanju, a ima i društvene isključenosti. Te se razlike osobito izražene između seoskih, ratom pogođenih područja i gospodarskih središta.

Za Hrvatsku je ključni izazov nadoknaditi vrijeme koje je izgubila tijekom devedesetih godina rješavajući svoje gospodarske i socijalne tranzicijske probleme. Zemlja se također mora suočiti s nasljeđem sukoba s bivšom Jugoslavijom, osobito kada je riječ o povratku izbjeglica.

Mnogo toga je ostvareno od početka desetljeća 2000. godine, ali pred zemljom su i dalje značajni izazovi vezani uz preustroj javne uprave i pravosuđa i provođenje reformi socijalne politike u okviru Vladine Nacionalne strategije smanjivanja siromaštva.

Ljudska prava: Vlada uglavnom poštuje ljudska prava svojih građana. No, teškoće su i dalje prisutne na područjima poput neriješenih slučajeva povrata nacionalizirane imovine svim vjerskim zajednicama, slučajeva nasilja nad pripadnicima vjerskih manjina i njihovog uznemiravanja, trgovine ljudima i nasilja i diskriminacije prema pripadnicima etničkih manjina, osobito Srbima i Romima.⁸

Tijekom godine, Vlada je nastavila s provedbom mjera koje bi trebale omogućiti lakše vraćanje u posjed protupravno zaposjednutih domova. Međutim, imovinsko-pravni propisi prešutno idu na ruku etničkim Hrvatima u odnosu na etničke Srbe. Njihove odredbe daju prednost pravu privremenih korisnika, a radi se uglavnom o etničkim Hrvatima, u odnosu na pravo prvobitnih vlasnika, pretežno etničkih Srba. Velik broj zaostalih predmeta u pravosudnom sustavu dodatno sputava rješavanje stambenih sporova.

Izbjeglance koji se vraćaju u zemlju suočavaju se s preprekama kod dobivanja statusa stalnog prebivališta pod povoljnim uvjetima. U zakonu se navodi da se osobama koje su nekada imale stalno prebivalište i koje su se vratile do siječnja 2005. može vratiti njihov prijeratni status stanovnika sa stalnim prebivališta, ali bez ispunjavanja dodatnih uvjeta poput osiguranog smještaja i financijskih izvora, te da kasnije mogu zatražiti državljanstvo. Ministarstvo unutarnjih poslova pojednostavilo je postupak podnošenja zahtjeva nakon što su međunarodni promatrači prigovorili kako službenici mijenjanju postupke i kriterije za dobivanje stalnog prebivališta od slučaja do slučaja. Zbog slabog obavješćivanja, mnogi možebitni tražitelji nisu svjesni da mogu regulirati svoj status. U OESS-u procjenjuju kako je u Bosni i Hercegovini te Srbiji i Crnoj Gori bilo približno tri tisuće možebitnih tražitelja stalnog prebivališta.

Povratak izbjeglica je otežan zbog ograničenog pristupa stambenom prostoru, sporog rješavanja određenih birokratskih prepreka i pomanjkanja mogućnosti za zapošljavanje.

⁷ UNDP: Izvješće o razvijenosti ljudskog društva u svijetu za 2005.

⁸ Ministarstvo vanjskih poslova SAD-a: Izvješće o postupanju na području ljudskih prava u Hrvatskoj za 2005.

Krajnje spora provedba odredaba o stambenom zbrinjavanju bivših nositelja stanarskog prava jedan je od glavnih problema. No, vraćanje u posjed i obnova srpskih kuća sada su dobrotno uznapredovali. Tijekom 2005. godine, Vlada je obradila 9.500 zahtjeva za pomoć u obnovi. Još 10.000 vlasnika kojima je odbijen zahtjev za obnovu uložilo je žalbe, ali one još uvijek nisu riješene.

Vlasti su nedosljedne i nejednoobrazne u svom pristupu prema pripadnicima manjina raseljenim unutar zemlje, što otežava njihov povratak. U Hrvatskoj je ostao znatan broj osoba raseljenih unutar zemlje premda se nisu sve našle pod izravnom državnom skrbi. Koncem studenoga 2005., ured UNHCR-a je izvijestio da u Hrvatskoj ima 4.847 osoba raseljenih unutar zemlje. Od toga, većina – tj. njih 3.190 – bili su Hrvati iz Podunavlja, dok su njih 1.657 bili etnički Srbi u Podunavlju koji nisu imali službeni status osoba raseljenih unutar zemlje.

Trgovanje ljudima zakonski je zabranjeno, ali ženama i maloljetnicima se trguje, pri čemu je Hrvatska zemlja odredišta i polazišta, a trgovina je prisutna i unutar njenog područja. Međutim, Hrvatska je ponajprije zemlja provoza za žene i djevojčice koje se prebacuju u druge dijelove Europe radi prostituiranja, kao i polazišna i odredišna zemlja za žene koje su žrtve trgovine. Žene iz Rumunjske, Bugarske, Bosne i Hercegovine i drugih zemalja prebacivane su kroz Bosnu i Hercegovinu i Srbiju i Crnu Goru u Hrvatsku, gdje su neke ostale raditi kao prostitutke, a druge su prebačene u treće zemlje. Žene se kroz Hrvatsku prevoze kamionima ili plovilima.

Izbjeglice, prognanici i mladi su najugroženiji kada je riječ o trgovini ljudima. Prema neslužbenim navodima, za trgovinu ljudima bile su odgovorne međunarodne organizirane zločinačke skupine, domaće skupine, putne agencije i bračni posrednici. Žrtve su bile izvrgnute nasilju, zastrašivanju, oduzimanju isprava i prijetnjama trgovaca.

Jednake mogućnosti i ravnopravnost spolova: Što se tiče razvijenosti po pitanju ravnopravnosti spolova, Hrvatska je ocijenjena indeksom 40 (među 177 zemalja).

Zakon zabranjuje spolno uznemiravanje na radnom mjestu, ali taj problem je i dalje prisutan.⁹ Prema sindikatima, najizraženiji je u tekstilnoj industriji, preradi kože, trgovini i ugostiteljstvu. Pučki pravobranitelj i sindikati su izjavili kako su radili na slučajevima spolnog uznemiravanja premda mnoge žene nerado poduzimaju korake iz straha od osvete.

Zakonom je zabranjena i diskriminacija na temelju spola. No, žene su uglavnom na slabije plaćenim radnim mjestima. U srpnju 2005. godine, državni Zavod za zapošljavanje je ustanovio kako žene čine 58,8 posto nezaposlenih, što predstavlja povećanje u odnosu na prethodnu godinu. Udio žena je nesrazmjerno velik kada je riječ o nižim činovničkim, radničkim i prodavačkim radnim mjestima.

Ured za ravnopravnost spolova odgovoran je za provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova i utvrđivanje Vladine rodne politike. Ured pravobranitelja za ravnopravnost spolova prati provedbu zakona, uključujući podnošenje obveznih planova djelovanja za državna tijela i pravne osobe s javnim ovlastima.

⁹ U ispitivanju provedenom 2004. godine, Poslovni forum je ustanovio da je preko 17 posto žena u nekoj točki svoje karijere doživjelo spolno uznemiravanje na radnom mjestu.

Uoči lokalnih izbora u svibnju, Ured za ravnopravnost spolova je putem svoje lokalne i područne mreže proveo kampanju za pravednu zastupljenost žena na stranačkim listama. Naime, iako žene čine preko 50 posto stanovništva, njihova zastupljenost na stranačkim listama kretala se rasponu od 6,7 do 17,8 posto. Ured je također nastavio s razvojem mreže lokalnih povjerenstava za ravnopravnost spolova, a u travnju 2005. osnovao je koordinacijsko tijelo županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova.

Manjine: Ustavom je predviđeno da pojedinci uživaju sva prava i slobode bez obzira na rasu, boju kože, spol, jezik, političko ili kakvo drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, imovno stanje, rođenje, školsku spremu, društveni položaj ili druga obilježja te da pripadnici svih nacionalnih skupina i manjina imaju jednaka prava. Iako se većina tih prava uglavnom poštuje, istaknuto je kako je diskriminacija žena, etničkih Srba i Roma još uvijek prisutna.¹⁰

Nerješavanje stanarskih prava oduzetih hrvatskim Srbima tijekom rata i dalje sputava održiv povratak u gradska područja. Mnogim Srbima koji su imali stalno pravo korištenja društvenih stanova to je pravo oduzeto kada su tijekom rata napustili svoje domove. Državni programi zamišljeni kako bi im se osigurao zamjenski stambeni prostor pokazali su se nedjelotvornima, što je otežalo ili onemogućilo njihov povratak u Hrvatsku.

Slučajevi nasilja nad pripadnicima srpske manjine u Hrvatskoj i njihovog zastrašivanja, uključujući nekoliko ubojstava i napada bombama, i dalje su prisutni, ali u razvidno manjoj mjeri nego u proteklih nekoliko godina. Neki od tih slučajeva su nedvojbeno motivirani etničkom mržnjom, dok se u drugima taj motiv može naslutiti. Ministarstvo unutarnjih poslova je tijekom 2005. zabilježilo najmanje 48 takvih slučajeva, a oni su se nastavili događati i 2006., osobito na zadarskom području. Mada je Vlada uspostavila područne službe za praćenje tih slučajeva i pojačala policijski nadzor u određeni područjima, policija u većini slučajeva nije uhitila počinitelje.

Ostali problemi obuhvaćaju sporo napredovanje u ponovnoj uspostavi opskrbe srpskih povratničkih zajednica električnom energijom i, u jednom dijelu zemlje, nemogućnost Srba da ponovno ostvare pravo potpunog pristupa svom poljoprivrednom zemljištu.

Radnopravna pitanja

Hrvatska je članica Međunarodne organizacije rada (ILO) i potvrdila je svih osam temeljnih konvencija ILO-a.

Diskriminacija: Unatoč tome što je prošle godine doneseno više zakona radi promicanja zapošljavanja Srba i pripadnika drugih manjina u javnom sektoru, malo je Srba zaposleno u državnoj službi na područjima u koja su se vratili. Primjerice, na tim područjima gotovo da nema srpskih sudaca unatoč priličnom broju kandidata koji ispunjavaju sve uvjete za imenovanje na tu dužnost. Za razliku od državne službe u kojoj su zaposleni malobrojni Srbi, privatni je sektor poduzeo značajnije korake u zapošljavanju srpskih povratnika, što daje naslutiti kako bi jedan od čimbenika mogla biti diskriminacija.

¹⁰ Ministarstvo vanjskih poslova SAD-a: Izvješće o postupanju na području ljudskih prava u Hrvatskoj za 2005.: Hrvatska i Human Rights Watch, 5. rujna 2006: "Desetljeće razočaranja: stalne prepreke reintegraciji srpskih povratnika"

U Saboru i OESS-u su se složili kako nadležni dužnosnici trebaju predvidjeti zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina.¹¹ To bi se temeljilo na provedbi članka Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, kojim se pripadnicima nacionalnih manjina jamči zapošljavanje u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne samouprave.

Sindikati: Zakonom je predviđeno pravo radnika na osnivanje sindikata i priključivanje sindikatima po vlastitom izboru. Procjene sindikalne organiziranosti kreću se u rasponu od približno 35 pa sve do 65 posto radne snage. Općenito gledano, sindikati su neovisni od Vlade i političkih stranaka. Zakon o radu zabranjuje diskriminaciju na temelju sindikalnog članstva. SSSH je jedini pridruženi član ICFTU-a (Međunarodne konfederacije slobodnih sindikata).

Prisilni rad

Ustavom je zabranjen prisilni i obvezatni rad, uključujući rad djece. Međutim, problem je u trgovini ljudima, pri čemu Hrvatska služi kao koridor prema europskim tržištima rada.

Dječji rad: Vlada je donijela Nacionalni program djelovanja radi rješavanja i sprečavanja dječjeg rada i osnovala državni Ured pučkog pravobranitelja za djecu ne bi li osigurala djelotvornu provedbu programa. Donja dobna granica za zapošljavanje djece je 15 godina starosti. Radnici mlađi od 18 godina ne smiju raditi prekovremeno, noću ili u opasnim uvjetima. Nakon što su ustanovile povrede zakona u ugostiteljstvu, maloprodaji i građevinarstvu, vlasti su odredile novčane kazne i naložile prekid takve prakse.

Radno vrijeme: Zakonom o radu predviđen je radni tjedan u trajanju od 40 sati, a za svaki sat odrađen povrh toga radnik ima pravo na jednu i pol satnicu. Radnici imaju pravo na dnevni odmor u trajanju od 30 minuta, tjedni odmor u trajanju od 24 sata i najmanje 18 dana plaćenog godišnjeg odmora. Zakonom o radu propisani su uvjeti za prekovremeni rad koji je ograničen na 10 sati tjedno.

Strategija

Za sve projekte koji uključuju kupnju zemljišta i/ili prijenos vlasništva na zemljištu, EBRD je posebnu pozornost dužan posvetiti provjeri je li pravo vlasništva zakonito. Pri provođenju radnopravnih zahtjeva Banke, posebna se pozornost mora posvetiti provjeri nepostojanja bilo kakve diskriminacije i sposobnosti nositelja projekta za stvarno ispunjavanje tog zahtjeva. K tome, pozornost će se posvetiti i pružanju jamstava da niti jedan projekt financiran sredstvima Banke ne uključuje žrtve trgovine ljudima niti joj ne pogoduje.

¹¹ Sudionici okruglog stola priređenog u suradnji s Misijom OESS-a: rasprava održana u Saboru 7. prosinca 2006.

DODATAK 9: POLITIČKE I DRUŠTVENE PRILIKE

Politička pozadina

Otkako su u svibnju 1990. godine, kada je zemlja još uvijek bila dio Jugoslavije, u Hrvatskoj održani prvi demokratski izbori, Hrvatska demokratska zajednica (HDZ), trenutno vladajuća stranka desnoga centra, bila je na vlasti kroz dva razdoblja. Prvo je trajalo od svibnja 1990. do siječnja 2000., kada je HDZ na parlamentarnim izborima poražen od koalicije lijevog centra, predvođene postkomunističkom Socijal-demokratskom partijom (SDP-om) s Ivicom Račanom na čelu. Slijedom izbora u studenom 2003. godine, HDZ se vratio na vlast na čelu s Ivom Sanaderom, koji je za HDZ-ovog vođu izabran u travnju 2000. kao nasljednik predsjednika Franje Tuđmana, HDZ-ovog utemeljitelja i prvog hrvatskog predsjednika, koji je preminuo u prosincu 1999. Sanader je tijesno surađivao s Tuđmanom, ali je kasnije otišao da bi stupio na dužnost zamjenika ministra vanjskih poslova. U prosincu 2003. godine Sanader je uspostavio manjinsku vladu, ali je otada uspio ostvariti znatan zakonodavni napredak uz potporu Hrvatske stranke umirovljenika (HSU-a) i predstavnika nacionalnih manjina u Saboru.

Unatoč snažnom početnom otporu desnog krila HDZ-a, Sanader je otvorio dijalog sa srpskom manjinom u Hrvatskoj, uključio neke od njenih vodećih pripadnika u svoju vladu i uveo ubrzani program povratka etničkih Srba u Hrvatsku, poglavito kroz rješavanje njihovih imovinskih prava. Neki od Srba s prebivalištem na području Hrvatske otišli su odmah nakon što je zemlja proglasila neovisnost u lipnju 1991. godine, a još ih je više to učinilo nakon što je Hrvatska vojska između svibnja i kolovoza 1995. ponovno zauzela područja (koja su tvorila gotovo trećinu ukupne površine zemlje) koja su od 1991. bila pod nadzorom srpskog pobunjeničkog režima.

Otkako je koncem 2003. godine preuzela dužnost, Sanaderova je vlada počela pokazivati sve veću spremnost za procesuiranje ratnih zločina koje su etnički Hrvati počinili u razdoblju od 1991. do 1995. te je pojačala suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ-om) u Haagu. Ta je suradnja obuhvaćala pokretanje međuresornog plana djelovanja za pronalaženje i prebacivanje u Haag generala Ante Gotovine, protiv kojega je MKSJ podigao optužnicu na temelju zapovjedne odgovornosti za ratne zločine počinjene u razdoblju od 1993. do 1995. Čitava stvar je dosegla vrhunac 7. prosinca 2005. godine, kada su španjolske vlasti uhitile Gotovinu na Kanarskim otocima. Operacija je izvedena uz suradnju hrvatskih obavještajnih službi i glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske. U listopadu 2006. godine, Branimir Glavaš, predsjednik Gradskog vijeća Grada Osijeka u istočnoj Hrvatskoj i nekoć jedan od moćnijih likova u HDZ-u, a danas nezavisni saborski zastupnik, uhićen je pod sumnjom odgovornosti za naređivanje ubojstva srpskih civila u Osijeku 1991. godine. Glavaš je privremeno pušten u prosincu nakon što je 37 dana štrajkao glađu, a u pritvor je vraćen u travnju. Istraga protiv njega je dovršena i očekuje se njegovo izvođenje pred sud unatoč prigovorima desničarskih kritičara. Mnogi ljudi iz njegovoga kraja smatraju ga ratnim junakom. Prijepori oko slučaja Glavaš stajali su Sanadera prešutne potpore koju je u Saboru uživao među predstavnicima krajnje desničarske Hrvatske stranke prava (HSP)-a. No, Sanader kani ustrajati sa svojom sada još okrnjenijom manjinom sve do isteka svog tekućeg mandata u studenome 2007. U ispitivanjima javnog mnijenja, Sanaderov HDZ vodi neizvjesnu utrku s SDP-om, strankom lijevog centra. SDP, kao glavna oporbena stranke, oslabljen je smrću Ivice

Račana, utemeljitelja i dugogodišnjeg vođe stranke te nekadašnjeg premijera. Izbori za Sabor predviđeni su za studeni 2007. Međunarodna zajednica će smireno popratiti ishod parlamentarnih izbora. Naime, koja god politička opcija pobijedila, od Hrvatske će se očekivati nastavak napredovanja istim putem regionalne odgovornosti i uključivanja u EU i NATO.

Međunarodni odnosi

Pristupanje EU-u je kao glavni politički prioritet kako za Vladu premijera Sanadera od konca 2003. godine, tako i za Vladu njegovog prethodnika Ivice Račana (od 2000. do 2003.), poslužilo kao čvrst okvir za gospodarske, pravosudne i upravne reforme. Premda su na prostoru EU-a očiti razni znakovi "zamora od proširenja", postojano napredovanje u pregovorima o europskoj pravnoj stečevini tijekom 2006. dalo je dodatni poticaj europskim težnjama Hrvatske. Sada kada se nesmetano odvija i suradnja Hrvatske s MKSJ-om, izgledi za njen pristup bit će uvjetovani njenim uspjehom u ispunjavanju niza tehničkih kriterija za članstvo i, što nikako nije zanemarivo, spremnošću postojećih država EU-a za prihvaćanje Hrvatske kao nove članice. S tehničke strane, iskustvo Bugarske i Rumunjske – koje su se EU-u priključile 1. siječnja 2007. – daje naslutiti kako će reforma pravosuđa i rješavanje korupcije vjerojatno predstavljati značajne izazove i za Hrvatsku. U svom izvješću o Hrvatskoj, objavljenom početkom studenog 2006., tu je poruku podcrtala i Europska unija. Hrvatskoj se u izvješću odaje priznanje zbog "njenog stalnog napretka u ispunjavanju političkih i gospodarskih kriterija europske pravne stečevine i provedbi njenog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju", a kao glavni izazov u 2007. ističe se "nadovezivanje na ostvareni napredak i ubrzavanje dinamike reformi, poglavito na ključnim područjima pravosuđa i javne uprave". U izvješću se također naglašava kako bi Hrvatska trebala održati zamah u pravcu uključivanja u EU "kroz strogu provedbu svojih obveza, poglavito na područjima državnih potpora i nekretnina". U izvješću se ističe kako su "dobrosusjedski odnosi i regionalna suradnja i dalje presudni "; kako "prvenstvo treba dati iznalaženju rješenja za preostala bilateralna pitanja, posebice u vezi s označavanjem granica"; i kako "će prava manjina i povratak izbjeglica iziskivati neprekidnu pozornost". S vremena na vrijeme na vidjelo izlaze stalne nesuglasice s najbližim susjedima Hrvatske, Slovenijom i Italijom. No, čini se kako ništa od toga nije tako ozbiljno da bi omelo tijek pristupa EU-u. Nerazriješeni pogranični sporovi sa Slovenijom će se vjerojatno rješavati međunarodnom arbitražom, bilo u okviru hrvatskih razgovora s EU-om ili izvan njih. Nedavne najave hrvatskih vlasti, prema kojima će talijanski građani koji žive u Hrvatskoj moći slobodno kupovati nekretnine, pozdravljene su u Italiji kao pomak nabolje.

Međunarodna zajednica s odobravanjem gleda na nastojanja Sanaderove vlade da aktivnim sudjelovanjem u promicanju **regionalne suradnje** odigra konstruktivnu ulogu na prostoru Jugoistočne Europe. U srpnju 2006. hrvatska je Vlada bila domaćin regionalnog sastanka na vrhu u Dubrovniku, kojemu su nazočili predsjednici vlada Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Srbije. Hrvatska vlada je odigrala jednu od glavnih uloga i u širenju prostora obuhvaćenog Srednjoeuropskim sporazumom o slobodnoj trgovini (CEFTA). Napredak koji je Hrvatska u novije vrijeme ostvarila na putu prema svom ulasku u EU i NATO pojačalo je njeno povjerenje u vlastite odnose s balkanskim državama, raspršivši bojazni da bi mogla biti svrstana u balkansku "sporu traku" zajedno sa sporovoznim susjedima iz regije. Sudjelovanje zemlje u više međunarodnih mirovnih operacija diljem svijeta ostavilo je povoljan dojam, i to ne

samo u Washingtonu, te pojačalo njene izgleda za ulazak u NATO. Kao dio svog nastojanja da se predstavi kao odgovoran međunarodni čimbenik, Zagreb je istaknuo kandidaturu za nestalno članstvo u Vijeću sigurnosti UN-a za razdoblje 2008.-2009.

Pitanja čestitosti

Niz nedavnih slučajeva korupcije među političarima, u sudstvu, zdravstvu i javnoj nabavi upozorio je na korupciju kao ozbiljan problem u Hrvatskoj. Uhićenje riječkog kardiokirurga u kolovozu 2006. pod sumnjom primanja mita radi ubrzanja jednog operativnog zahvata bacilo je svjetlo na problem korupcije na području javnoga zdravstva. Ispitivanje javnog mnijenja koje je u travnju 2006. provela jedna domaća tvrtka za istraživanje tržišta pokazalo je da 15 posto hrvatskih građana smatra kako je korupcija u protekle tri godine porasla, 37 posto ih misli kako će da korupcija dodatno porasti u naredne tri godine, 40 posto ih smatra kako će ostati na istoj razini, a samo njih 14 posto očekuje kako će se smanjiti. Prema izvješću o Hrvatskoj koje je Ured za ljudska prava Ministarstva vanjskih poslova SAD-a objavio 8. ožujka 2006. godine, korupcija je razlog za ozbiljnu zabrinutost među pripadnicima javnosti, osobito kada je riječ o zdravstvu i upisu nekretnina. Prema najnovijem ispitivanju koje je proveo Transparency International (TI), a objavljeno je u studenom 2006. godine, TI-ov indeks predodžbe o korupciji (CPI) za Hrvatsku zadržao se na razini od 3,4 (na ljestvici od 0, što predstavlja visoku korumpiranost, do 10, što predstavlja potpuni izostanak korupcije), a zemlja se pomakla jedno mjesto naviše i sada je 69. među 163 ispitane zemlje. Prema nedavnom istraživanju Svjetske banke kojim je obuhvaćeno 27 tranzicijskih gospodarstava Europe i Srednje Azije, Hrvatska zauzima 11. mjesto kada je riječ o postotku ispitanih tvrtki koje su naznačile kako korupcija predstavlja prepreku vođenju i razvoju njihovog poslovanja.

Uzastopne hrvatske vlade su pokrenule niz inicijativa radi suzbijanja korupcije, ali rezultati istraživanja Svjetske banke pokazuju kako hrvatska protukorupcijska nastojanja još nisu u potpunosti uhvatila korijena. Vladin Nacionalni program suzbijanja korupcije za razdoblje 2006. do 2008. godine, koji je nedavno prihvaćen u Saboru, nadovezuje se na prijašnje napore, uključujući osnivanje Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK-a) 2001. i njegovo jačanje 2005. godine. Vlada napreduje i s preustrojem zemljišnoknjižnog sustava. Ministarstvo pravosuđa je uz pomoć međunarodne zajednice u svibnju 2005. uvelo digitalizirane zemljišne knjige ne bi li javnosti omogućilo bolji pristup podacima i tako uklonilo izvor možebitne korupcije. Zakon predviđa neovisno sudstvo, ali pravosudni sustav i dalje pati od određenih političkih utjecaja i zaostatka od približno 1,6 milijuna neriješenih predmeta.

Trgovina ljudima zakonski je zabranjena, ali ženama i maloljetnicima se trguje, pri čemu je Hrvatska odredišna i polazišna zemlja, a trguje se i unutar njenog područja. Prema izvješću Ministarstva vanjskih poslova SAD-a o stanju ljudskih prava u Hrvatskoj, Hrvatska je zemlja provoza za žene i djevojčice koje se prebacuju u druge dijelove Europe radi prostituiranja, a u manjoj mjeri – iako sve više – predstavlja i polazišnu i odredišnu zemlju za žene koje su žrtve trgovine. Izbjeglice, prognanici i mladi su najizloženiji opasnosti da postanu žrtvama trgovine ljudima. Nije bilo nikakvih navoda o državnim dužnosnicima uključenim u trgovinu ljudima. Vlada ima Nacionalni odbor za suzbijanje trgovanja ljudima i nacionalnog koordinatora za suzbijanje trgovanja ljudima, koji je ujedno i predstojnik Ureda za ljudska prava. Policija sudjeluje u međunarodnim istragama putem regionalnog središta Inicijative za suradnju u

Jugoistočnoj Europi u Bukureštu. Prema izvješću Ministarstva vanjskih poslova SAD-a, osviještenost policije o problematici trgovine ljudima i dalje se popravlja. Vlada ima pravni okvir kojim je predviđena pomoć žrtvama, a žrtvama trgovine ljudima na raspolaganju su i službe za potporu.

Ocjena društvenih prilika

Stanovništvo: Prema popisu stanovništva iz 2001. godine, u Hrvatska je imala 4,4 milijuna stanovnika s prebivalištem na njenom području, što predstavlja pad s 4,5 milijuna koliko je zabilježeno prilikom prethodnog popisa iz 1991. Usljed ratnih zbivanja, tijekom 1991. i 1992. godine došlo je do masovnog iseljavanja u Zapadnu Europu, ali protutežu mu je dao priljev izbjeglica iz Bosne i Hercegovine. Prema popisu iz 1991. godine, procjenjuje se kako je u zemlji živjelo 581.663 pripadnika srpske manjine (12 posto ukupnog stanovništva). Velik broj Srba izbjegao je 1991., a zatim i 1995. godine. Do 2001. broj pripadnika srpske nacionalne manjine spao je na 201.631 (ispod 5 posto ukupnog stanovništva). Otada se Srbi u sve većem broju vraćaju iz Srbije i Bosne i Hercegovine. U drugoj polovici devedesetih, stopa nataliteta spustila se ispod 11 rođenih na 1.000 stanovnika, a do 2004. spala je na 9 rođenih na 1.000 stanovnika. Sredinom 2005. bilo je 1,8 milijuna radno sposobnih stanovnika, ali samo 50 posto stanovništva u dobi od 15 i više godina bilo je gospodarski aktivno (bilo zaposleno ili u potrazi za poslom). Zaposleno stanovništvo činilo je oko 55 posto radno sposobnog stanovništva (u dobi od 15 do 64 godine). U prvoj polovici 2005. godine, na tržištu rada sudjelovalo je samo 47 posto stanovnika u dobi od 50 do 64 godine. Tvrtke su tijekom devedesetih naveliko posezale za prijevremenim umirovljenjem kao odgovorom na potrebu za gospodarskim restrukturiranjem, ali nedavne reforme tržišta rada su pripomogle promicanju sudjelovanja kako najstarijeg, tako i najmlađeg radno sposobnog stanovništva. Sindikalno je organizirano oko 64 posto radnika. Štrajkovi su brojni, ali većinom kratkoga vijeka. Sindikati su u Hrvatskoj neovisni o vlastima i političkim strankama, a na politiku vrše jači utjecaj nego udruge poslodavaca.

Obrazovanje: Osnovno obrazovanje je u Hrvatskoj obvezno za svu djecu u dobi od 6 do 15 godina. Nakon toga, učenici mogu birati između opće gimnazije i dvije vrste strukovnog obrazovanja: standardnog sustava u trajanju od četiri godine i obrtničkih škola u trajanju od tri godine. Zbog ratnih zbivanja, visoke upisne stope su opale u razdoblju od 1991. do 1995.– u osnovnom školstvu su se 99,2 posto u 1989. spustile na 87,1 posto u 1996. Otada su se vratile na prijašnju razinu. U razdoblju od 1998. do 2002., stope upisa u osnovnu školu prešle su 95 posto, dok su u srednjem školstvu dosegle 88 posto. U razdoblju od 1995. do 1998. izdaci za obrazovanje smanjeni su na 3,3 posto BDP-a, ali su se 2002./03. popeli na 4,5 posto BDP-a i nastavili s rastom. Kakvoća poslovnog i rukovoditeljskog obrazovanja je razmjerno niska, pri čemu ni jedno sveučilište ne nudi međunarodno priznati poslijediplomski program poslovnog upravljanja (MBA). Proteklih su godina pojačani naponi ne bi li se programima strukovnog obrazovanja u zemlji povećala zaposlenost. Godine 2005. Vlada je od Svjetske banke dobila zajam u visini od 68 milijuna eura, a jedna petina tog iznosa iskoristit će se za gradnju novih škola. Vladinim planom razvoja obrazovanja za razdoblje od 2005. do 2010. predviđeno je 30-postotno povećanje u broju studenata sa sveučilišnom diplomom i 20 do 25-postotno povećanje u broju nastavnika.

Zdravstvo: Očekivani životni vijek muškarca pri rođenju je 1991. u prosjeku iznosio 66 godina, jednako kao i 1971. Za žene se povećao sa 72 na 74. godine. Do 2003. prosječni

očekivani životni vijek se, ukupno gledano, popeo na 74 godine. Smrtnost novorođenčadi je s 20,6 umrlih na 1.000 živorođenih iz 1980. spala na 6 umrlih na 1.000 živorođenih u 2003. Glavni uzrok smrti proteklih su godina bile srčane bolesti. Broj smrtno stradalih u prometu također je vrlo visok. S približno 17 poginulih na svakih 100.000 stanovnika koliko je zabilježeno u 2003., broj stradalih na hrvatskim cestama bio je više nego tri puta veći nego u najsigurnijim zapadnoeuropskim državama. Sustav zdravstvene skrbi utemeljen na zdravstvenom osiguranju oslanja se na državni fond zdravstvenog osiguranja koji se puni doprinosima poslodavaca na plaće zaposlenih i izravnim transferima iz državnog proračuna. Izdaci za javno zdravstvo dosegli su 8,7 posto BDP-a, što je više nego u većini istočnoeuropskih država i tek nešto ispod najviših stopa u Zapadnoj Europi. U zdravstvu su se zadnjih godina nagomilale značajne zaostale obveze, ponajprije zbog visokih troškova, niskih ili nepostojećih plaćanja i prekomjerne potrošnje. Vlasti su 2005. uvele mjerila za određivanje cijena lijekova u skladu s drugim europskim zemljama i objedinile javnu nabavu lijekova i drugih materijala za bolnice. Vlada je 2005. krenula u nove pregovore o sklapanju dugoročnih ugovora o nabavi. No, prekomjerna potrošnja i dalje predstavlja ozbiljnu teškoću u zdravstvu.